

BOEM@

REVISTĂ DE LITERATURĂ ȘI ARTĂ - ISSN: 2066-0154
Iunie 2023 (Anul XV) Nr. 172 (6/2023)

BOEM@

Iunie 2023 (Anul XV) Nr. 6 (172) - 44 pagini

ISSN 2066-0154

Apare sub egida **A.S.P.R.A.**

Asociația Scriitorilor pentru Promovarea Realizărilor Artistice

Editor: Editura Boem@

6 / 2023

COLEGIUL DE REDACȚIE

Director: Petre Rău

Redactor-șef online: Mihail Gălățanu

Redactor-șef adjunct: Denisa Lepădatu

Redactori: Constantin Oancă, Tănase Dănăilă, A.G. Secară, Mihaela Vaida, Dan Ion Sanda, Grigore Grigore, Lucia Pătrașcu, Cristina Roșu

Grafică: Elena-Liliana Fluture

Tehnoredactare: Daniela Cașu

Colaboratori: Maria Timuc (București), Luca Cipolla (Italia), Lidia Grosu (Chișinău), Florin Logreșteanu (Craiova), Ana Opran (Vaslui), Melania Cuc (Bistrița), Carmen Racoviță (București)

X X X X X X X X X X X X X X X

Revista literară BOEMA o puteți citi și pe site-ul

www.edituraboema.ro/boema/

www.boema.inforapart.ro

actualizat permanent de: *Editura Boema*

Email: boema@edituraboema.ro,

boema@inforapart.ro, petrerau@yahoo.com

Telefon: **+40726 337376**

ADRESA REDACȚIEI: Str.Regiment 11 Siret, Nr. 17,
Bloc C20, Ap. 42, parter, Galați, 800331

Abonamente: boema@inforapart.ro, tel: **0726 337376**

○ În numele libertății absolute de exprimare, autorii răspund în mod direct de conținutul materialelor publicate.

○ Materialele trimise trebuie să fie în format electronic (Word, RTF, PDF) și să conțină diacritice.

○ Din respect pentru cititorii noștri, revista nu publică decât în mod excepțional texte apărute în alte publicații (inclusiv pe internet).

**Literatură
și
Artă**

DIN CUPRINS

Poezie: **Arsenie Augustin** (p.6), **Ion Caulea** (p.8), **Ionel Rusu** (p.19), **Adrian Talabă** (p.29), **Maria Filipoiu** (p.39), **Ionuț Pande** (p.40), **Tudor Ștefan Goția** (p.43)

Proză: **Ion Firtat:** Dodin (p.18), **Viorica Șerban:** 2123 (fragment de roman) (p.24), **Dumitru Băluță:** În căutarea lui Hemingway (p.33), **Mihai Iunian Gîndu:** Până la sfârșit (p.41)

Cronică de carte: **Ana Opran:** Oana Frențescu - Aventura cuvintelor (p.9), **Cezarina Adamescu:** Singurătatea eternității clipei - Sorin Cerin, Mai singur, poeme filozofice (p.11), **Ionel Necula:** Lirism în pas de deus (p.14) / Rodica Lăzărescu între semne și însemne (p.15), Petronela Apopei p(16), **Cornel Simion Galben:** Muzica și plânsul bacovian (p.17), **Eugenia-Lucica Delcea:** Evantaiul albastru, de Lucia Pătrașcu (p.31)

Note de lectură: **Maria Ieva:** Cu privirea spre celălalt mal (p.21), **Lucia Pătrașcu:** Magia prieteniei, de Angela Burtea (p.27)

Eseu: **George Itoafă:** Existențialism filosofic (p.7), **Petre Rău:** Din nou despre matematica lui Nichita Stănescu (4) (p.36)

Note de călătorie: **Ștefan Andronache:** Muzeul Luvru (I) - Cunoaștere, frumusețe și trăire sub semnul marilor valori (p.3)

Istorie literară: **Pitagora:** Versurile de aur ale lui Pitagora (p.22)

Haiku: **Stejărel Ionescu:** Haiku (p.28)

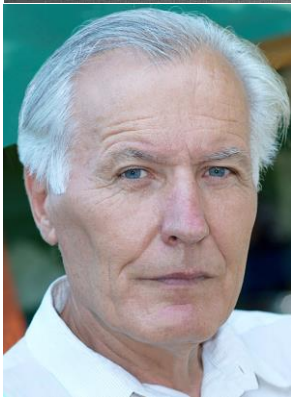
Grafică:

Coperta I: **Adam Martinakis** - *Queen of the moment*

Coperta IV: **Carmen Racovitza** - *Amp... acrilic*

Interior: Grafică de **Elena-Liliana Fluture**

www.edituraboema.ro/boema/, www.boema.inforapart.ro

Ștefan ANDRONACHE

Muzeul Luvru (I)

Cunoaștere, frumusețe și trăire sub semnul marilor valori

De mai bine de un secol și jumătate, Muzeul Luvru a devenit emblema spirituală a Parisului. Situat pe malul drept al Senei și nu prea departe de agitata piață Concorde, instituția și-a deschis porțile în mod oficial, încă de pe 10 august 1793, ca urmare a instalării sale în reședința monarhilor Franței căreia, anterior, i se atribuiseră acest nume. Trebuie menționat faptul că la edificarea grandioasei clădiri au contribuit regii: Francisc I, Caterine de Mèdicis, Henric al IV-lea și chiar împăratul Napoleon I.

În perioada de început, aici fuseseră aduse doar colecțiile de pictură ale coroanei, întemeiate de Francisc I, în prima jumătate a secolului al XVI-lea, ce ocupaseră, până la momentul creării acestei instituții, sălile palatelor Luxembourg și Versailles. Pe parcurs însă, datorită confiscărilor revoluționare, cărora li s-au adăugat și cuceririle lui Napoleon, sălile s-au îmbogățit, completându-se, totodată cu numeroase donații, achiziții ori obiecte descoperite cu prilejul unor campanii arheologice, astfel încât, astăzi, toate acestea au ajuns să totalizeze peste 480000 piese, ce permit reconstituirea a opt milenii de civilizație și istorie.

Muzeul Luvru – Paris

O dată ajuns în fața Luvrului, vizitatorul trebuie să identifice zona de acces care se face pe sub bizara piramidă din metal și sticlă, ridicată, pe timpul președintelui Fr. Mitterand, în mijlocul curții lui Napoleon, ce distonează, din păcate, cu arhitectura de factură clasică din jur. După ce coboară cu scara rulantă, o dată ajuns în interiorul marelui hol subteran, spațios și luminos, va descoperi, cu ușurință, traseele capabile să-l ghideze spre cele trei corpuri ale imensei clădiri, precum și modalitățile de acces la colecții.

Curtea Puget-Marly

Dar înainte de a lua contact direct cu generoasele oportunități ale muzeului, vizitatorul ar trebui să se implice, mai ales în cazul în care încă nu i-a fost dat să fie familiarizat cu o astfel de aventură, într-un fel de prim exercițiu, încercând să se familiarizeze cu oportunitatea creațiilor artistice, ce se află expuse în marea **Curte Puget-Marly**, decorată în alb și iluminată natural, integrată doar de câțiva ani aripii Richelieu. În interiorul acesteia, acoperit de un luminator, și-au dat întâlnire sculpturile franceze, din perioada secolelor XVII-XIX, adică tocmai cele ce fuseseră predestinate împodobirii diverselor parcuri din Paris sau de la Versailles, lor adăugându-li-se altele din reședințe nobiliare din împrejurimi.

La nivelul celor două etaje deschise, sugerate prin niște pedestalele laterale, precum și pe terasa de deasupra acestora, pot fi admirate, în voie, numeroasele opere de artă din bronz sau din marmură. Privitorii sunt impresionați de „Captivii” lui Desjardins, plasați chiar la intrare, de uriașul „Hercule galic” al lui Pierre Puget, de monumentele funerare ale lui Fr. Anguier (menite să reprezinte forța, prudența, justiția și temperanța), „Caii lui Marly” realizat de A. Coysevox, precum și de grupajul creațiilor mitologice redat de James Pradier: „Toaleta Atalantei”, „Trei grații” etc. Printre toate acestea, trebuia să fie scoasă în evidență și „Marseieza” plăsmuită de mâinile sculptorului François Rude, lucrarea fiind evidențiată și pe Arcul de Triumf din Capitala Franței.

Revenind, după această binevenită inițiere, iarăși în zona parterului, vizitatorilor li se propune realizarea unei incursiuni în trecutul civilizațiilor antice, ei luând astfel contact cu zestrea culturală atât de prețioasă a acestora. Prin fața propriilor lor ochi se va desfășura întreaga suită a stelelor funerare, altarelor, mumiilor și mozaicurilor, dar și a bijuteriilor ori reliefulor atât de diverse. Lor li se vor adăuga și statuetele numeroase ce au aparținut sumerienilor, babilonienilor, fenicienilor sau egiptenilor, grecilor și romanilor.

Se poate afirma că, în toate cele trei aripi ale muzeului, atât la parter, cât și la subsolul acestuia, și-au dat întâlnire, peste milenii, provenind din toate colțurile lumii antice, stelele regilor musulmani Zakir și Narâm-Sin, dar și „Jupiter”, idolul fenicienilor etc.

Incursiunea prin lumea antichităților începe chiar cu **Departamentul de sculpturi egiptene**, considerat a fi una din cele mai impresionante din lume [Aripa Sully, parter, sălile 317-348; extins și etaj sălile 643-640]. Acesta stârnește, astăzi, curiozitatea și

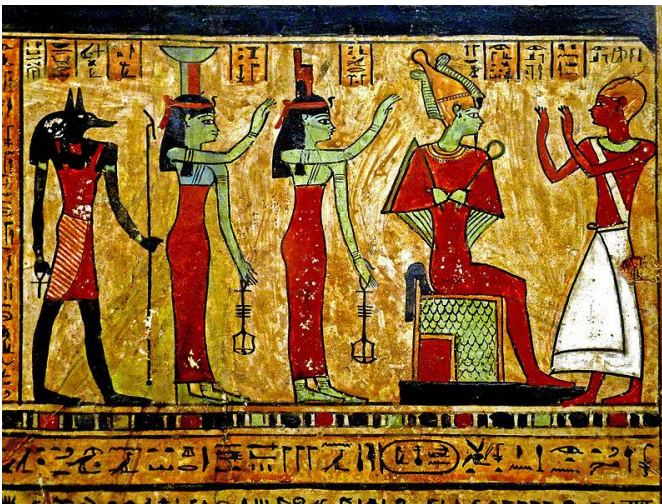
(continuare în pag. 4)

(urmare din pag. 3)

admirația oamenilor datorită punerii în valoare a zeci de statuete de regi sau zeițăți, stele funerare, fragmente întregi de arhitectură sau de capiteluri, numeroase bronzuri și vase din ceramică. Vizitatorii descoperă și o serie de mostre cu caracter emblematic așa cum ar fi: „Cripta lui Osiris“, bustul lui „Aménophis IV“, sarcofagul lui „Ramses III“, statueta din bronz a reginei „Karmama“, „Intendentul Ebi-h-il“, grupajul „Akhenaten și Nefertiti“, stela lui „Ousirour“ sau „Scribul așezat“. Firește că toate ieroglifele, ce însoțesc artefactele egiptene de aici nu ar fi putut fi descifrate, niciodată, dacă orientalistul francez J.-F. Champollion nu s-ar fi implicat, în anul 1822, în dezlegarea misterului acestora.

Marele Sphinx din Tanis

Stele egiptene din Ousirour

Desigur că o notă, cu totul aparte, reușesc să creeze și **Antichitățile clasice grecești și elene** [AS, parter, s. 345-347]. Pot fi văzute aici „Femeia din Auxerre“, considerată drept cea mai veche statuie grecească, busturile datorită lui Praxitele sau chipul lui Apollon, ori fragmente prețioase din frizele Parthenon-ului.

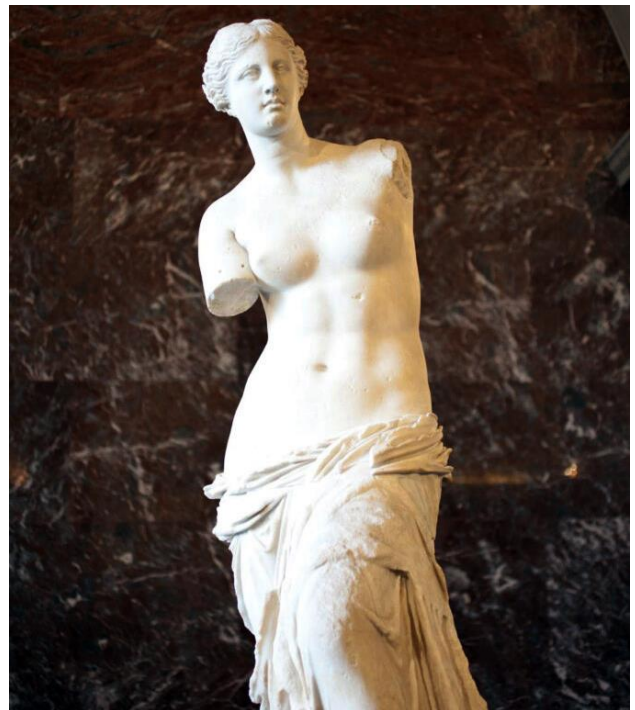
Bineînțeles că principala vedetă, din întreg muzeul, rămâne fascinantă „Venus din Milo“, descoperită, întâmplător, pe o insulă grecească de lângă Creta. După investigațiile făcute de către specialiști, s-a ajuns la concluzia că femeia, atribuită cu certitudine sculptorului Alexandros, și dezgolită până la jumătate, nu ar reprezenta o nicidecum pe zeițata romană, ci pe însăși Afrodita, considerată modelul suprem al iubirii, fecundității și

frumuseții din perioada elenistică. Chiar dacă brațele îi sunt ciuntite, se presupune că, în mâna stângă, aceasta, ar fi ținut și un măr de aur. Această autentică capodoperă consfințește nu numai apogeul la care ajunsese arta, cu două secole înainte de apariția creștinismului, ci și dorința lumii contemporane, de a face câte un pelerinaj prin fața superbe creații ce știe să-i dea, de pe soclul său, un plus de optimism și să o încarce cu energie pozitivă.

Galeria antichităților grecești

Măreața scară, ce permite accesul de la parter spre galeria de la etaj, din aripa Denon, dorindu-se a fi o prelungire a celor văzute mai de dinainte își întâmpină vizitatorii cu o impresionantă statuie. [AD, et. I, s. 703]. Celebra reprezentare grecească, considerată a fi pe primul loc în lume, o înfățișează pe „Victoria din Samothrace“, adică pe „frumoasa fără brațe“. Ea întruchipează nu numai idealul suprem al frumuseții feminine, ci și aspirația spre înalt a omului. Deși veritabila capodoperă, dăltuită în marmură de un vrăjitor anonim din Rodos, continuă să rămână încremenită deasupra prorei unei corăbii, crează impresia că ea

Venus din Milo

își continuă zborul, exact, ca și atunci, cu mai bine de două mii de ani în urmă, când niște navigatori și-o

(continuare în pag. 5)

(urmare din pag. 4)

doriseră a le fi drept jertfă pe altarul zeilor lor, întrucât aceștia îi ajutaseră să câștige o bătălie navală.

Tot în cadrul aripii Sully coabitează și **Antichitățile romane**, preponderente fiind din secolele I-III î.Hr. Cele mai multe sunt expuse în camerele sălilor 344-348 și 405-407, printre acestea dominând: figurinele, statuetele, reliefurile, dar și statuile feminine („Minerva“, „Venus cu colier“, „Trei grații“, „Afrodita și Eros“, „Diana de la Versailles“ etc.) ori busturile și reprezentările unor bărbați („Apollon“, „Gladiatorul Borgheze“ și „Satir cântând di flaut“).

Departamentul de sculptură europeană a fost amenajat, tot în zona parterului, în aripa Denon.

Victoria de Samotrake

În vasta galerie nr. 403 (numită, cândva, „Salles des Etats“), sunt expuse cele mai bune lucrări de sorginte italiană. Primele care ies puternic în evidență par să fie creațiile marelui artist Micheangelo, care triumfă cu dubletul: „Sclav pe moarte“ și „Sclavul prizonier“, ambele fiind destinate înfrumusețării unui mormânt. Alături de aceste veritabile înfrumusețări ale sublimului, se află expus și un superb portal monumental, provenit dintr-un palat din Cremona, care le scoate și mai bine în evidență. În cadrul aceluiași spațiu, mai convețuiesc: bustul sculptat al lui Alexandru cel Mare, datorat unui anonim, precum și „Mercur zburător“ al lui Jean de Bologna, artist flamand naturalizat în peninsula italică.

Lui Francesco Martini i se datorează un „Sfânt Cristofor“, pictat pe lemn policrom și suflat cu aur, în timp ce Donatello, în delicata „Fecioară cu Pruncul“, redă sentimentul plin de intimitate al momentului matern, evidențind totodată și blândețea îmbrățișării. Andreea Verrochio încheie în mod strălucit tema religioasă de aici cu „Îngerul zburător“.

Din suita reprezentărilor artistice italiene nu aveau cum să lipsească sculptorii inspirați de personajele mitologice atât de gustate în epocă. Printre aceștia se remarcă: Lorenzo Bartolini, autorul frumoasei „Nimfe cu scorpionul“, Antonio Canova, creatorul lui „Psyche reînviată de sărutul lui Cupidon“, Francesco Bonnani cu „Amor adormit“ iar M. Prestinari cu fermecătorul „Adonis“.

Sculptura franceză, din secolele XV-XVIII, din aripa Richelieu, debutează cu „Mormântul“ de 2,60 m înălțime conceput de Philippe Pot. Grupul statuar din calcar, simulează deplasarea unui cortegiu funerar însoțit de opt cavaleri îmbrăcați în negru și cu chipurile lor acoperite.

Gigantii lui Michelangelo

Mulți dintre sculptorii expuși aici țin să glorifice pe regii sau pe cardinalii autohtoni. La rândul lor: Antoine Coysevox, Coustou și Puget dețin numeroase busturi. Cel din urmă a devenit celebru prin „Milon din Crotona“ și „Perseu eliberând-o pe Andromeda“, ambele reprezentând expresia cea mai completă a artei baroce din epocă.

Mormântul lui Philippe Pot

(Va urma)

Arsenie AUGUSTIN

Linia mărginind tăcerea se frânge,
Înăuntru pulsează larg sânge și strigăt.
Un înger arzând îmi ninge prin vene
Aceleași fisuri neînvățate
Ce-și cresc tainele în
Uimirea de-a fi.

Metalic răsună cuvinte
Zăvorâte în zbaterea serii.
Tot el, cu aripi înalte se-ascunde
În spatele calmului aspru
Respirând orgolioase puteri.

Într-o zi palmele ni se vor întâlni
Acoperind neliniștea lumii
Și vrând să cheme alături
Inocența celui cu zbor de metal.

Platanul își va scutura frunza pe inima noastră
Închisă sub pragul eternului vânt,
Umbre și fluturi vor trece
Asemeni unui ac de ceasornic beteag
Lăsând înapoi chemarea spre cer.

Poate suntem prea departe de casa
Din câmpul de grâu,
Cea ascunsă printre ruinele nopții
Cerșindu-și uitarea.

Am lăsat locul meu apei
Ce va umple tăcerea meduzei.

Și dacă zborul uitat la rădăcina abisului
E doar un înger căzut de prea multele
Suflete răscolite-n amiezi?

Îngenuncheat pe bucata sfâșiată de cer
Își caută umbra pierdută
În colțul lumii de carne.
Răstignit cu tăcere-ntre aripi,
Surâde pentru zilele-n care lumina
Topește munții de sare rămasă în urmă.

Îmi duc singur clipele-n spate
Ca pe un trup la mormântul cu flori.

Îl chem să-mi netezească trecutul
Cu adierea lui de măiastră.

Nimeni nu poate ucide umbrele
Celor cu aripi murdare
De lut și de cer.
Își înlănțuie tăcerea în ochi,
Ascund trupul sub streșini
Și fug.

Numai sângele-n clocot și zborul
Se fac soldați ai luminii.
De aceea trăim nopțile prin cotloanele
Cele mai ascunse
Ca și cum numai la adăpostul lor ni se
Corectează surâsul.

Între cicatrice și vals
Stă ascunsă tăcerea și umbra
Sugrumate-n apus.

Între lumină și vindecare numai
O candelă arde
Pe soclul statuii de ceară.

Culegeam constelații când mi-ai spus
Să-ngenunchez în fața icoanei
De argilă și fum.

Coborând din trupul meu de carne și vis
Mi-am croit univers de lumină
Cu îngeri la răscruți
Răstigniți printre gesturi.

George ITOAFĂ

Existențialism filosofic

Existențialismul trebuie tratat ca un demers ce precede o acțiune și un rezultat.

Câtă vreme ești liber în crez, ești liber în simțire.

Oricât ne-am distanța, locuim tot acolo unde gândul ne poartă, doar sentimentele pot fi barometre ce ne diferențiază de restul.

Uneori locuim singuri într-o imaginație nemăsurabilă de suflete.

Mă aflu la înțelegerea rațiunii de atâta timp, încât constat că rațiunea mă conduce spre o inevitabilă aflare.

Toate simțurile sunt stăpânite de gânduri, ele nu ne trădează.

Conștiința nu poate controla totul, fără materia invadată de simțuri.

Avem capacitatea de a sesiza materia, cu toate acestea părem la îndemâna antimateriei nesesizabile.

Suntem sume ale planetei, care este un rezultat al ecuațiilor macroplanetare.

Confortul ne desființează sistemul de autoapărare, ajungând să depindem de acesta. Cât de curând vom ajunge gadgeturi, am evoluat peste măsura capacității de a ne înțelege.

Niște corzi sensibile la atingere produc armonie, doar când există dezacord, atunci devin iritabile și simțim.

Noi suntem personali timpului de vreme ce îl măsurăm, suntem o fracție a mulțimilor, funcționăm în toate derivatele interpretărilor. Trebuie să conștientizăm acțiunea pentru a deveni evidentă urmarea.

Omul este o simplă apariție, nu o necesitate a întregului.

Rațiunea ajută la înțelegere temporală, atemporalitatea aparține universului.

Existențialismul presupune scoaterea din anonim al omului prin rațiune.

Prietenia este un eșec al rațiunii de a te cunoaște.

Într-o lume lipsită de compasiune și emoții pozitive, totul devine o stare a imperfecțiunilor.

Nemaifiind vorba de armonie a creației cu totalitatea existențială a univerului, putem admite ca variabilă plauzibilă distrugerea în masă a întregului ecosistem.

Uneori gândului nu îi putem da nume de viteză spre spațiu, el rămâne o nebuloasă a căutărilor și a așteptărilor.

Un preconcept al existențialismului aflat în stare

incipientală, este dat de informațiile transmise de alte persoane, aflate în necunoaștere. În această etapă, percepția poate fi eronată, atunci când se admit ca adevărate aceste informații și au efect asupra psihicului tău.

Existențialismul trebuie tratat ca un demers ce precede o acțiune și un rezultat.

Câtă vreme ești liber în crez, ești liber în simțire.

Oricât ne-am distanța, locuim tot acolo unde gândul ne poartă, doar sentimentele pot fi barometre ce ne diferențiază de restul.

Uneori locuim singuri într-o imaginație nemăsurabilă de suflete.

Mă aflu la înțelegerea rațiunii de atâta timp, încât constat că rațiunea mă conduce spre o inevitabilă aflare.

Toate simțurile sunt stăpânite de gânduri, ele nu ne trădează.

Conștiința nu poate controla totul, fără materia invadată de simțuri.

Avem capacitatea de a sesiza materia, cu toate acestea părem la îndemâna antimateriei nesesizabile.

Suntem sume ale planetei, care este un rezultat al ecuațiilor macroplanetare.

Confortul ne desființează sistemul de autoapărare, ajungând să depindem de acesta. Cât de curând vom ajunge gadgeturi, am evoluat peste măsura capacității de a ne înțelege.

Niște corzi sensibile la atingere produc armonie, doar când există dezacord, atunci devin iritabile și simțim.

Noi suntem personali timpului de vreme ce îl măsurăm, suntem o fracție a mulțimilor, funcționăm în toate derivatele interpretărilor. Trebuie să conștientizăm acțiunea pentru a deveni evidentă urmarea.

Omul este o simplă apariție, nu o necesitate a întregului.

Rațiunea ajută la înțelegere temporală, atemporalitatea aparține universului.

Existențialismul presupune scoaterea din anonim al omului prin rațiune.

Prietenia este un eșec al rațiunii de a te cunoaște.

Într-o lume lipsită de compasiune și emoții pozitive, totul devine o stare a imperfecțiunilor.

Nemaifiind vorba de armonie a creației cu totalitatea existențială a univerului, putem admite ca variabilă plauzibilă distrugerea în masă a întregului ecosistem.

Uneori gândului nu îi putem da nume de viteză spre spațiu, el rămâne o nebuloasă a căutărilor și a așteptărilor.

O formă de iubire precede o catastrofă viitoare,

(continuare în pag. 16)

Ion CAULEA

Libertăți albastre

libertatea mea se termină acolo
unde începe albastrul ochilor tăi

nu te încununa cu laurii unei victorii
pentru că lupta argumentelor nu a început
orice aforism este un raționament
schimonositor de aburii intelectuali ai unor saltimbanci ai
retoricii
care își varsă amarul contrafăcut
în focul întreținut de noțiuni vagi
nu are rost să copiezi măști
ale tale sunt suficiente
carnavalul nu a început
gheața din paharul de whisky
a căzut din privirile tale albastre

știu că-mi vrei binele, dar nu pot încă să ți-l ofer
e tot ce mi-a rămas din călătoriile mele prin
universul tău arctic
ce metaforă forțată e încercarea ta de a dăru-i ger
de a te dăru-i propriului tău sine
totul e întâmplător într-o lume care nu dovedește nimic
argumentele glaciare ale zâmbetului tău întemeiază
destine de eunuc
tu nu te-ai săturat de-atâta iarnă?

albastrul ochilor tăi se termină acolo
unde începe libertatea mea.

Pietre

Te-ai retras în blocul acesta de piatră
și ai așteptat să-mi ascuți dalta
ai vrut să simți devenirea pe pielea ta
să primești lovitura de ciocan a timpului
în plină figură.

Închisă în propria stâncă
visezi să te naști zbor
cerșind creatorului tău nemurire
și dorința ta s-a făcut zâmbet
luminând colțul ascuțit
al piramidei bolnave de infinit.

Oare nu era mai bine
să te ridici zid

decât să ajungi chip cioplit
la care să se-nchine
fariseii transcendenței simulate?

Ziduri

Aceste ziduri nu pot fi dărâmate cu ciocanul
doar Nietzsche l-a folosit pentru a distruge idoli
într-un amurg al clișeeilor și al moralei fade
doar cuvintele pot demola încremeniri
în proiecte fără idealuri
fără credința în lumina de la capătul nopții

Noaptea rațiunii zămislește capete
pentru balaurii timpului pierdut la loteria evoluției
(*norocul e substanța amăgirii
care nu are nevoie de nicio moară
să-l macine între pietrele destinului*)

Evoluția emoției - cântecul de lebedă al unei
specii
în căutare de *carpe diem* sub ploaia de bombe -
romanță pentru mai devreme în tranșeele
civilizației
Finit coronat opus în registru apocaliptic
cu sabia lui Damocles deasupra nodului gordian
al jugului creator de infinituri pe datorie.

Datoria ta începe acolo unde se sfârșește datoria
celuilalt
(**Celălalt este paradisul** - autoportret într-o sticlă
de șampanie spartă)
antikantiană lege, ar spune unii apostoli ai
imploziei
cu efect imediat al unei cauze regăsite:
*totdeauna în același timp ca mijloc, și niciodată
doar ca scop!*

Scopul acuză mijloacele!

fericirea pe credit e noua cărămidă în zid
Ana lui Manole supusă lapidării publice
în cinstea virtuții pe rit nou - păcatul ridicat la
rang de artă.

La final va fi Cuvântul
Cuvântul care dărâmă ziduri.

Mori de vânt

Mori de vânt cu care ne-am luptat
pentru un petec de sens

În lanul de secară veghind la
sperietoarele care dansează
valsul timpului pierdut
în țara minunilor...

omul de tinichea
se trage din cutia de conservă, zic eu
darwinism metalurgic cu influențe alchimice:
la început a fost minereul.

Ana OPRAN

Oana Frențescu – Aventura cuvintelor

„Aventura cuvintelor”, Editura Pim, Iași, 2022 este al 12-lea volum de versuri al poetei ieșene Oana Frențescu după: „Cuvinte nerostite” ed. pim, Iași, 2016, „Dincolo de fereastră”, ed. Pim, Iași, 2017, „Copacii aleargă odată cu mine”, ed. Pim, Iași, 2018, „Tăceri albe”, ed. Pim, Iași, 2019, „Refugii în albastru”, ed. Pim, Iași, „Gândul tatuat în clepsidră”, ed. Pim, Iași, 2020, „Umbra spațiului gol”, ed. Pim, 2020, „Undeva fără timp”, ed. Pim, Iași 2021, „Diminețile visului alb”, ed. Arslonga, 2021, „Emoții desculțe”, ed. Pim, Iași, 2021, „Țipătul frunzelor”, ed Pim, Iași, 2022.

Dacă adăugăm și numărul de premii și distincții pe care le-a pimit de la debutul său până în prezent, avem profilul unui creator de poezie prolific, stăpân al unui izvor de inspirație deosebit de bogat, cu o forță mereu vie, gălgăitoare cum rar se mai întâlnește. Poezia sa se situează cert în acea zonă a postmodernismului care păstrează prelungiri din lirica modernistă printr-o subțire filieră Ion Barbu și Nichita Stănescu precum și sugestii din supra-realism și expresionism topite toate în creuzetul propriei personalități creatoare.

A încerca o clasificare tematică a poemelor sale din acest volum, ca și din cele anterioare, ar fi un mod de abordare irelevant al poeziei Oanei Frențescu. Poeta, în manieră postmodernistă, combină în același poem mai multe din temele universale ale liricii dintotdeauna (timpul, iubirea, socialul, universul exterior, dezagregarea eului, absența, neliniștea metafizică, moartea, poezia, identitatea...) optând astfel pentru o mai puternică inserție a operei în viața cotidiană care este percepută ea înseși ca un conglomerat mereu în schimbare, refuzând categorisirile nete, ordinea anchilozantă, starea de inerție. E o lume permisibilă tuturor stilurilor, chiar amestecate, tuturor ideilor și experimentelor pe care o fantezie liberă le poate genera.

O mai adecvată pătrundere în universul liric al poetei Oana Frențescu ar fi abordarea lui din perspectiva câmpurilor semantice deoarece, parcurgând volumul, avem revelația unei poezii cu tentă semiotică, ceea ce, de altfel, e un concept asumat al poezicii postmoderniste. De la titlu („Aventura cuvintelor”) și până în final, elemente din câmpul semantic „cuvânt” revin ca leitmotive pe care se construiește universul de sensibile trăiri și sentimente: „sfera cuvintelor”, „ne lezăm cuvintele”, „sunt dezbrăcată de cuvinte”, metaforele „cuvintele au rămas în urmă”, „ultima silabă de pace”, „prin cuvinte aleargă fantome”, „într-o fascinație a cuvintelor care te iau de mână”, „cuvintele nu ne mai ascultă/ se modelează după o altă stare/ e o stare beligerantă/ unde sunetele cuvintelor

ne atacă dur”...

Să fie aceasta dilema etică a lumii postmoderne de tip globalizat care, paradoxal, în plină explozie informațională, se confruntă cu incompatibilități de comunicare prin cuvânt? Ancorarea în problemele unui prezent halucinant e clară: „vorbele de lemn sapă în simțuri”, „istoria scoate foc pe nări/ rugăciunile vechi sunt scoase din psalmi/ ordine smălțuite aruncă explozii peste case și oameni/ moloz din resturi formează case și oameni”(Vorbe rare, p.110).

Sau e vorba de eșecul limbajului în a ne exprima integral și fidel ființa, intensitatea arderii ei interioare? „Sunt într-un alt undeva/ ființa mea curge spre dincolo/ am ieșit din visarea aceea/ unde noi mai eram/ izbucnind din trecut// cuvintele au rămas în urmă/ o lumină vine dintr-o parte”(Cuvintele, p. 99)

Sau, poate, în lumea actuală, în care care realul pare să se dizolve așezându-se pe același plan cu virtualul simultan, cuvintele sunt semne autonome ce au ieșit de sub hegemonia omului revărsându-se în spațiul imaginar într-un flux anarhic, aleatoriu („literele plutesc în fragmente/ fără busolă” (După gând, p. 116), „cuvintele desculțe aleargă pe tavan/ scriu pereții în toate direcțiile/ șterg timpul negativ simplificând frazele”(„Cuvinte desculțe”, p. 100).

Sau, tocite semantic, uzate și demonetizate prin repetiție, cuvintele, material sacrosant al poeziei, și-au pierdut magia și de aici apelul poetului postmodernist la combinații fie șocante, fie voit banale? În acest sens „aventura cuvintelor” se identifică în planul poeziei cu aventura creației, cu pluralitatea discursurilor, cu caracterul ambiguu și proteic al mesajului pentru a cărui decodare cititorul este invitat să-și folosească propriul unghi de percepție, devenind oarecum complicele autorului.

Poem al existențialului, suav poem de dragoste,

(continuare în pag. 10)

(urmare din pag. 9)

ingenioasă sinestezie a simțurilor, poemul de deschidere a volumului, „Ceva respiră”, poate fi considerat emblematic pentru fuziunea temelor în lirica Oanei Frențescu.

Starea poetică („o stare de curcubeu”), exuberanța trăirii („măinile încep să cânte”, „cu mine port pământul pe care alerg”), iubirea ca stare totală, insiduoasă, difuzată în universul existențial („chipul tău reazemă bățile inimii”), timpul relativ („timpul în care ne aveam lungeste amiaza în verde”) îl situează pe cititor, împreună cu eul liric, într-o altă lume; cea a imaginarului fabulos, o stare de grație în care ființarea e pluridirecțională („între mine și mine e o descifrare în care ești”).

Remarcabilă este imagistica esențializată rezultată din combinații neobișnuite de termeni, metafore inedite ce tulbură modul de gândire obișnuit creând o realitate nouă, deconcertantă. Alăturarea unui termen abstract („tăcerea”) cu verbul concret („vopsește”) atribuit subiectului („războiul”) este de o forță de sugestie cuasi-magnetică. Printr-o propoziție simplă (S-V-CD) s-au așezat în față cititorului aproape firesc culorile sumbre ale molozului din dărâmături amestecat cu sânge și petice de veșminte, tăcerea morții, hiperrealitatea unui peisaj halucinant ce pare dintr-o lume paralelă cu a noastră. Metafora „miros amestecat de lună de stele de vid” ar duce cu gândul spre sinestezia simțurilor din poetică simbolistă dacă prin corelarea de termeni lingvistici incompatibili cu logica n-ar propune o realitate de la limita visului cu trimiteri în suprarealismul pictural al unui Salvador Dali. Și totul spus cu o atență epurare a dramatismului exterior, cu o distanțare lejeră dintre trăire și scriere, dintre real și imagistică, pe un ton voit prozaic și narativ.

Câmpul semantic ce desemnează „aventura” existențialistă, realul și identitatea este la fel de iradiant. Aproape nu există poem să nu cuprindă unul din elementele sau din „semnele” sale: „cumva **exist**”, „încă mai **sunt** comori”, „**e** o liniște pregătită pentru respă/ **sunt** păsări/ **sunt** nori”, „Gândul **e** mult mai mare decât chipul/și criză de timp nu **există**”, „trecem prin memorie ca și cum am fi privit luna/ ce **n-a existat** niciodată”, „dorul... dublează **ființa**”, „**ești** în timpul roz”, „**suntem** aici”, „dorul de **a fi** acasă”.

Acest univers existential și poetic, desi nu e lipsit de insertii ale ludicului rămâne în esență unul grav refuzând parodia, pastişa și jocul de cuvinte facil, axându-se pe autoreflexivitate, ingeniozitate tehnică și virtuozitate imagistică. Dincolo de discursul narativ homodiegetic pulsează un lirism când ingenuu, când încărcat de revoltă sau subsumat pasiunii arzătoare sever cenzurate: „te-am găsit/ mereu gonind pe calul alb/ sub cerul liber/ pe o scenă goală,/ umflată de oameni/ într-o fascinație a cuvintelor care te iau de mână/ și-ți aduc aminte că exiști („mereu ai murit”, p. 11), „pășesc desculță în creierul tău/ mergând pe o linie frântă/ îți las umbra coapselor mele fierbinti/ locul sărutului despletit în raze/ fragmente de gânduri buimăcite-n roz/ și multe cicatrici neadormite” („Trec prin tine”, p. 28).

Balansul între real și imaginar e dureros: „sunt pe un loc ce nu-l cunosc./ Un loc refuzat de aripi, fără cuvinte/ un loc trecut prin lună ce doare ca o scriere fără oprire;/ ce ninge cu secunde enorme și reci./ mă întorc în lumea mea de lut / cu literele oarbe după mine”(„Doare cutre-

murul”).

O altă ipostază a existenței este cea asimilată comunității de neam și spațiu geografic, dar mai ales spiritual: „suntem aici,/ între lumini și umbre / după o colindare pe cărări diferite / pe drumul nostru a început să ningă./ avem același refren stârnit de dorul de a fi acasă/ de-a mai fi odată cu pletele în vânt,/ cu visele-n cheutori de uniformă învățând să ascultăm/ pământul, copacii/ frunzele, iarba,/ [...] suntem înglobați în istorie prelungind speranța [...] până ce cuvintele s-or odihni, / iar tăcerea va fi răsplata că odată am fost, / am trăit,/ am iubit,/ am gândit azvârlirea în idealuri” („Suntem aici” p. 109).

Dar aria semantică în care fluxul imagistic devine percutant este cea **cromatică**. Toată gama culorilor se revarsă asupra tuturor simțurilor, asupra obiectelor și elementelor din jur, acestea devenind astfel încărcate de energii luminoase sau întunecate, calde sau reci, strălucitoare sau intrate în clar-obscur: „sunt plină de sentimente/ cele galbene sunt ca niște brățări pe mâini/ cele roșii pulsează în interior/ cele revoltate respiră într-un recviem colorat/ rochia mea aleargă în valuri/ umbra ei flutură ritmic/ mă supun unui vid de nealbastru” („Mă opresc”, p. 45).

Există o corespondență între culori și gama de trăiri și sentimente precum în poetica simbolistă (ex. George Bacovia). Culorile în sine au semnificații bogate și diferite în funcție de epoci, zone geografice, medii sociale și profesionale. Am putea spune că omul, societatea sunt cele care le crează o „poveste” dându-le intrarea în universul sentimentelor. Fără să numească stări sufletești, culorile, în virtutea mentalului colectiv și istoric, le pot sugera, crea sau potența prin raportare la context. În poezia Oanei Frențescu, culorile au limbajul și semnificația lor originală rezultate nu rareori printr-un transfer imagistic din concretul fizic asupra unui abstract sau invers. Astfel în versul „sunt zile verzi cu aripi desfăcute”, culoarea și contextul în care e așezată este expresia sentimentului de fericire. Imediat urmează transferul de la vizual la tactil într-o mișcare de cuprindere integrală a senzațiilor: „zile fierbinți și zile înghețate” („Te întreb”, p. 47). Într-un alt context „verdele” sugerează un peisaj expus distrugerii: „secundeleucid liniștea / ucid pacea și trec mai departe/ verdele galopează înfrunzind spațiul” („Leacul”, p.48.). Alăturarea de „verde” (semnificând tradițional viață) și negru (moartea) e derutantă sugerând haosul, sfârșitul, moartea: „e totul invers/ ora verde mă apasă negru” („e totul invers”, p. 57).

În configurarea peisajului exterior prelungit în cel interior e o explozie de asocieri cromatice: „primăvara e un decor unde/ dorul se tratează cu aer/ vânt/ verde și albastru/ echilibrul roz e locul cald de cealaltă parte a lunii” („Nu mai am”, p. 53). Potențarea prin contradicție e frecventă în poezia Oanei Frențescu în mai toate registrele lingvistice. Astfel „albul”, sinteză a tuturor culorilor, asociat cu negru (întuneric, moarte) își pierde conotația tradițională (puritate, lumină, curățenie) primind acum semnificația de „pustiu”, „vid”: „e o zi spânzurată de vânt/pe ecranul alb știrile flămânde țipă amețind spațiul/ existența lumii e cusută

(continuare în pag. 13)

Cezarina ADAMESCU

SINGURĂTATEA ETERNITĂȚII CLIPEI

Sorin Cerin, *Mai singur*, Poeme filozofice,
Editura Estfalia, București, 2022

Poate fi un om mai singur decât Lumina Divină? În viziunea poetului Sorin Cerin, poate.

Singurătatea, pătrunsă din Sângele Viselor, în cel al Clipelor, alergând prin venele Iluziilor Existenței, prin venele Destinului nostru, cea care nu poate fi descrisă decât trăind-o cu intensitate și iubind-o până la sfârșit.

Câte nu s-ar putea spune despre singurătatea împreună, neprihănită și vinovată în aceeași măsură?

Ucigătoarea singurătate sinucigașă curgând "prin venele Destinului nostru" care ne fură Timpul Trecut, Prezent și Viitor și care ne înstrăinează tot mai mult de sinele nostru.

O problemă general umană veche de când lumea. Trăită de omul peșterilor dar și de vânzoleala megapopolisului în care nu mai ai loc nici măcar de o îmbrățișare, de o strângere catifelată de mână, de o privire intensă, disperată și tandră în aceeași măsură.

Marii anonimi ai lumii trecând neobservați pe culoarele fără de străzi ale cuvintelor. Ce pot dăruii marii însingurați ai omenirii, altceva decât cuvinte, semenilor, sătui de aceste reprezentări ale nefericirii universale? Îndreptându-ne spre "Moartea, / care ne aștepta cuminte și tăcută, / după ce i-am dat Viață, / la colțul străzii cu nume de Destin" (Noapte bună).

Poetul folosește cu precădere personificarea ca mijloc de expresie: "fruntea plină de sudoare, / a Unui Timp"; "Statui de Cuvinte, / șlefuite de furtunile Uitării"; "pe tejghelele Destinelor"; "În Sângele Stelelor de Cuvinte"; "verigheta Patimilor noastre"; "Zorii însângerați ai Cuvintelor"; "cavouri de clipe"; "pe buzele înghețate ale unui Cuvânt"; "pe genele vreunui Orizont"; "fața roasă a Timpului"; "aripi de regret"; "oasele amintirilor"; "până la tălpile Eternității"; ș.a.

"Credeam că ne vom regăsi, / Nemurirea, / naufragiată în Timpul nostru, / etern", spune autorul în poezia: "În Timpul nostru etern". Această dimensiune spirituală, alături de altele asemenea, îl preocupă în cel mai înalt grad. Vom regăsi așadar, noțiunile de Timp, Eternitate, Nemurire, Infinit, Lumina Divină, Existență, Libertate, Nemărginire, Adevăr Absolut, Vreme, dar și: Orizont, Zbor, Vise, etc.

Nu o dată, poetul își adresează întrebări existențiale: "Libertatea poate însemna încătușare, / printre Iluziile Existenței?"

Inefabilul își face loc adeseori în versuri, întrupându-se în sintagme și metafore admirabile: "Stele de clipe"; "corpul lipsit de iubire, / al Focului Sacru"; "rezemați de gardurile reci și ruginite, ale Timpului"; "Cu gândurile rupte-n coate"; "tălpile și așa însângerate, / ale Timpului"; "roata Focului Sacru"; "speranță văduvă"; "gâtul mereu inflammat al unei Existențe"; și multe altele.

Cutreierând "un întreg Univers al Iubirii" poetul des-

coperă: "icoana chipului tău, / înstelat pentru Eternitate, / cu atât de multe Clipe, / strânse-n diadema Infintului, / pe care am așezat-o definitiv, / pe fruntea unicei noastre Stele a Destinului, / care va lumina Viitorul, / altor și altor, / iubiri, / pentru Totdeauna" (Stele de Clipe).

O adevărată mărturisire face poetul în "Lumea de Apoi a Viselor": "în drumul către Moarte, / mă închin Zilei, / pe care nu o voi cunoaște, / niciodată, / sub acest Soare, / care nu-mi va mai aparține, / suflării Luminii Divine din mine, / fiindu-mi furat, / de Lumea de Apoi a Viselor, / în care credeam undeva – cândva, / ca fiind, / o iubire, / pe care nu o voi putea pierde, / niciodată".

Și această frumoasă imagine a zăpezii Lacrimilor în poezia: "Peste zăpezile Lacrimilor": "Atât de multă Uitare, / ninge, / peste zăpezile Lacrimilor, / din depărtările Gândurilor noastre, / încât ni s-au înzăpezit, / toate Cuvintele, / ce-ar fi trebuit, / să ne aducă Libertatea de a fi, / Inima unei iubiri, / care să bată, / îndeajuns de puternic Timpul, / încât să-l alunge, / din brațele Eternității, / ce-l credea până acum, / a fi puntea, / dintre Viața Veșnică și Fericire".

Poetul ar dori să se împărtășească din "Biblia Iubirii", scrisă în limbaj universal, din care fiecare om să priceapă, după înțelesul său, cum să trăiască fericit și să câștige nemurirea: "Câte Regrete, / să fi plovat peste Iluzia Existenței, / încât a fost obligat Dumnezeu, / să-și tipărească, / la lumina stelelor atâtor Destine, / Biblia Iubirii, / unica ce a reușit cu adevărat, / să ridice, / Bisericile Eternității, / la zidurile cărora, / să se închine, / Adevărul Absolut, / din zăpada căruia, / ne-am răcorit, / Cuvântul, / atât de înfierbântat uneori, / de Moarte" (Biblia Iubirii).

Autorul mai crede în "Focul Sacru al Iubirii" și-n

(continuare în pag. 12)

(urmare din pag. 11)

"Visele / răstignite de Viață, / în cimitirul de Cuvinte, / care nu mai aveau nimic de spus, / pentru nici unul dintre noi" (Nu mai avea nimic de spus).

Atâta râvnă pentru "o fărâmă de Lumină Divină, / către o altă Lume, / unde Stelele Destinului, / nu se mai dezechilibrează, / de pe scara Iubirii, / pentru a cădea, / în golul de dincolo de noi, / unde ajungem să rătăcim, / pe la porțile Morții, / ca și cum ar fi Viață" (Ca și cum ar fi).

Întreaga viață, omul se străduiește să împrăstie în jur, cel puțin tot atâta lumină, cât umbră. Dacă terezia se înclină într-o parte, e semn că trebuie să o îndrepte și să o țină în echilibru. În schimb, poetul spune: "Eram mai multă Lumină Divină, / decât Întuneric, / dar degeaba, / dacă ne înecam Destinul Iluziilor Existenței, / prin Urmele Pașilor de Vânt, / ai pletelor de Zile încălcite, / răsfirate pe orizontul Privirilor, / atât de zdrențuite, / ale Timpului, / încât ne-am pierdut, / Fericirea, / mereu rătăcită, / și tăinuță, / printre vise deșarte, / fără să o mai regăsim vreodată, / la tâmplele arse de dor, / ale Răsăriturilor Singurătății noastre" (Prin Urmele Pașilor de Vânt).

A fost nevoie de o "Uitare veșejită, / care curge, / prin nervurile frunzelor ruginite, / ale Clipelor, / din sângele prelins pe buzele Cuvântului, / obligat să tacă, / atunci când strigă în surdină, / printre Iluziile Existenței, / cât de mult a iubit Dumnezeu această Lume, / atât de înstrăinată, / până și de Străinul Subconștientului nostru" (Obligat să tacă).

Și alte versuri aforistice stau mărturie a predilecției autorului pentru genul filozofic: "Viața devine adevărată, / doar în fața Cunoașterii, / precum Iubirea, / înaintea Întregului Univers" (Frigul regretelor). Ca într-o oglindă privește poetul "în sticla din ce în ce mai mată a icoanei, / propriei noastre Iubiri, / în cioburi cât mai tăioase de Clipe, / care să se piardă în pustietatea, / Eternității și Singurătății, / tăind tălpile și așa însângerate, / ale Timpului, / care nu mai are ce face cu noi" (Într-o icoană a Iubirii).

Sorin Cerin și-a ales să creadă cu putere în alte legi ale Iubirii, cu totul proprii: "Refuz să cred, / în stelele căzătoare, / ale Întunericului unei Singurătăți, / care spală în fiecare dimineață, / fețele transpirate de roua uitării, / a Iluziilor Vieții și Morții, / în care ne-am încarnat, / Destinurile, / pentru a învăța să alergăm, / la maratonul Clipelor, / pe frunțile cărora, / de fiecare dată, / cădem sfârșiți, / prin Cimitirele de Vise, / unde mai vine uneori, / câte o Speranță văduvă, / să se roage, / unui Dumnezeu al Iubirii Nimănui, / pentru Fericire și Prosperitate" (Speranță văduvă).

Sub auspiciile acestei Iubiri, autorul așteaptă: "Să intre razele Zâmbetului": "Visez, / printre buruieni de Amintiri, / udate de Apa Uitării, / să crească peste florile de gheață, / pe care le-am cules, / undeva-cândva, / din grădina Ferestrei, / Iubirii noastre, / care s-a spart, / sub greutatea Timpului gelos, / pe transparența și claritatea, / Hazardului, / atunci când se deschidea, / Fericirii, / lăsând să intre razele Zâmbetului, / printre inimile reci ale Cuvintelor, / care tocmai începeau, / să se dezmoștească, / aducând Primăvara senină, / ce părea eternă, / în Privirile noastre". Așadar, există multe modalități de a-și manifesta iubirea, în locul cuvintelor convenționale, liricoide, ori de rutină, care nu mai semnifică nimic. Către aceste modalități proprii se îndreaptă lirica poetului, într-o demonstrație de măiestrie artistică, așa cum rareori poți

întâlni în poezia modernă.

Încrezător în propriul destin, același poet spune: "Aștept pașii Destinului, / să-mi calce apăsat, / Nehotărârea, / când traversez, / podul Iluziilor Vieții și Fericirii, / de peste fluviul unei Iubiri, / în care mi-e teamă, / să nu mă înec, / ademenit de cântecele de sirena, / ale Întâlnirii, / la care nu va lipsi niciodată, / Iluzia Morții, / să ne desfete până în ultima Zi, / Soarta" (Nehotărâre atunci când traversez).

Sorin Cerin atestă prin aceste versuri și încă altele, legătura sa intimă, indestructibilă cu Divinitatea, chiar dacă este exprimată într-un mod propriu: "Nu l-am întrebat, / niciodată pe Dumnezeu, / de ce ne-a îmbătat, / cu Iluziile Fericirii, / știind că nu avem voie să le bem, / decât atunci când, / suntem bolnavi de Iubirea, / pe care atât de puțini o trăim cu adevărat, / o boală de care nici El, / nu este străin, / odată ce se dorește, / a fi identificat cu Ea, / pentru a putea zămisli Lumea, / a cărei imagine reală, / nu ne este dat să o cunoaștem, / cât timp vor dăinui Iluziile Morții, / care ne-au intrupat Viața" (Cât timp vor dăinui Iluziile Morții).

Prin toate acestea, autorul întreprinde o călătorie amplă către sine însuși ca să descopere "Cerul înstelat al Libertății, / unei Iubiri" și Adevărul Absolut, în această Lume a Păcatului Originar, și în cele din urmă "Regatul Eternității".

Iar altăoară spune: "atât de frig mi s-a făcut, / de Iubire, / Adevăr și Fericire, / încât am rătăcit, / pe străzile pustii ale Destinului, / încercând să mă cazez, / la unul dintre ele, / dar oricât le-am întrebat, / nu vroiau să-mi spună, / prețul unei nopți a Vieții, / în camerele lor insalubre, / și pline de mucegaiul Cunoașterii, / de unde urma să mă trezesc, / obligatoriu" (Prețul unei nopți a Vieții).

În inima singurătății, până și scrisorile se scriu singure, "pe drumurile rătăcite ale zilelor", așteptându-și Destinurile sau cel puțin destinatarii. Literele de foc ale Iubirii par să încolțească "prin Bisericele Sufletelor" (Biserica Sufletelor Pereche). Ele sunt scrise "pe hârtia trupurilor noastre "ce ard mistuindu-se, / răvășite de speranțe" (Biserica Sufletelor Pereche).

Și o superbă poezie de dragoste: "Petale de amintiri, / duse de vânturile Pasiunii, / ning peste magnoliile Cuvintelor, / înmugurite din patima Primăverii, / ochilor tăi, / de Eternitate, / care-mi străpunge, / Străinul Subconștient al Gândurilor, / prin care încerc să-mi identific Inima, / care te așteaptă, / clădindu-ți la fiecare bătaie a sa, / câte o catedrală a Iubirii" (Câte o catedrală a Iubirii).

Sorin Cerin e poprietar al Mugurilor unor Cuvinte, al Iluziilor Vieții, / Morții și Fericirii, al unor Flori de Amintire, Flori de Lacrimi, de Apa Focului Sacru, Florile de Foc ale Iubirii, din toate acestea și din multe altele, înălțând Catedrala unei Iubiri, unde la "altarul Ochilor unei Icoane / a Fericirii" își construiește Iluziile Vieții și Morții. Ce palmare inedit!

Poetul nu ascunde faptul că adeseori este spulberat de "Viscole de Doruri", troienind până și amintirile: "Zile pierdute-n, / buzunarele rupte, / ale Viscolilor de Doruri, / cad haotic, / peste norii cenușii ai Amintirilor, / plouând cu lacrimile Cuvintelor, / aprinse

(continuare în pag. 13)

(urmare din pag. 12)

de vâlvătaia Destinului, / care ne-a ars, / tălpile Clipelor, / într-atât, / încât, / până și Urmele Virgulelor, / strigau surd, / tăiate de Singurătatea, / care ne servea Sentimentele, / aruncate pe felia groasă a unui Orizont, / pustiu și încremenit, / al Nimănu!

Aliat și potrivnic, Timpul, pe treptele căruia se zăresc "Urme de Umbre", devine "Dumnezeu și iubire, / Fericire și Suferință" până "la Nesfârșirea Cerurilor, / al căror Adevăr Absolut, / fără să știm, / ne-a dat Iluziile Vieții și Morții, în care putem să ne pierdem, / atât de ușor, / unul de altul" (Pe treptele ruinate ale Timpului).

Dar când apare Singurătatea decorul și toate lucrurile din jur se schimbă. Se schimbă și oamenii și aerul: "Ni s-au spart cerurile, / Viselor, / în nesfârșite cioburi tăioase, / de Clipe, / ca să alergăm însângerați de Amintiri, / peste rănile Trecutului nostru, / pe care nicio tarabă de Speranțe, / nu vrea să-l vândă, / vreunui Destin împlinit, / chiar dacă iubirea, / l-ar fi dat pe nimic, / Iluziilor Vieții și Morții, / pe care nu le-am cunoscut, / decât atunci, / când, / în Privirile, / fântânilor secate ale Dorințelor, / a apărut Singurătatea" (A apărut Singurătatea).

Dar peste toate acestea, trece ca un fulger "Locomotiva iubirii": "Mi-am încheiat nasturii Cuvintelor, / până la ultima Speranță, / ca nu cumva să mă pătrundă, / frigul vreunei Amintiri, / care ne-a înghețat Trecutul, / în flori de lacrimi, / prelinse pe fereastra Destinului, / de la vagoanele, / Iluziilor Vieții și Morții, / trase atât de greu, / de către locomotiva iubirii, / condusă spre nicăieri, / de Dumnezeu căreia îi aparține, / și care se identifică cu ea, / prin tatuajele, / pline de ruinele catedralelor, / pictate cu poveștile de dragoste, / ale Clipelor Deșertăciunii".

O notă de specificitate este faptul că poeziile sunt atât de rotunde încât nu se poate rupe din context nici măcar o silabă, fără să strice armonia cercului perfect, în pofida rătăcirilor prin alte sfere, a stropilor de Gânduri, a cioburilor Amintirii și a "șuvoaielor de Regrete, / care se preling, / pe fereastra aburită a Zilei, / spartă de fantoma Trecutului" (Ploaia de Vise a Iubirii). "Pașii Eternității Clipei" pribegesc încă "printre vijeliile de șoapte, / ascunse prin labirinturile, / urmelor unui Sărut, / acum al Nimănu, / care se pierd, / printre suspinele Speranțelor, / fiindcă nu se mai poate întrupa niciodată, / în Ploaia de Vise a Iubirii, / sub care ne-am născut, / Înbrățișarea unei Împliniri" (Ploaia de Vise a Iubirii). Și altă notă de specificitate ar fi aceea că poetul, nu numai că subliniază unele cuvinte, dar le acordă prestanță, onoare, scriindu-le cu majuscule. Astfel: "Părăsit, / de Virgulele, / ale căror palate de Împotriviri, / mă fereau, / de furtunile apocaliptice ale Amintirilor, / m-am trezit, / dintr-odată aruncat, / pe strada unei iubiri interzise, / de flăcările ab-surde ale unui Trecut, / pe jarul căruia, / mi se descompun Cuvintele, / și acum, / într-o ploaie de foc, / a Regretelor, / care-mi topește, / până și Lacrima Regăsirii" (Lacrima Regăsirii).

Poetul trăiește clipa așteptând "La Porțile Eternității". Între timp, din pieptul Cuvintelor sale fâșnesc raze, adevărate fluvii de Lumină: "Rătăcit, / printre furtunile Amintirilor, / cad troienit, / de Cuvintele Clipelor, / care mă ning, / cu suflarea lor atât de aprinsă, / încât mi-au incendiat, / până și Inima Dorului, / unicul care nu s-a putut șterge, / din icoana iubirii, / la care ne-am rugat, / undeva-cândva, / fiindu-ne Dumnezeu, / acum..." (Sfinții Viselor).

Cu toate acestea, poetul mărturisește că: "M-am înecat, / în Lacrima Cuvântului, / încercând, / să-l țin departe de prăpastia Despărțirii, / unde s-a prăbușit, / lăsându-ne ca amintire, / un singur Semn de Întrebare, / ascuns printre zidurile ruinate ale Iubirii, / ca să ne putem rezema, / Destinul, / pe sufletul său întrebător, / prin care ne respiram, / Iluziile Vieții, / Fericirii și Morții, / fără să ne mai spunem nimic, / concret, / decât, / că nu știm încotro ne îndreptăm, / chiar dacă vedeam limpede, / Apa murdară a Deșertăciunii, / ducându-ne către cimitirul Uitării" (Un singur Semn de Întrebare). El a realizat că atunci când rămâi fără de Timp, abia atunci îți câștigi Veșnicia.

Citind aceste versuri ai impresia că ele au fost scrise dintr-o suflare. Că nu trebuie adăugat și nu trebuie scos nimic din context, fără să le strici echilibrul. Este maniera lui de a fi, de a scrie, de a-și împărți și împărtăși sufletul la răspântii.

Este știut: când existența nu te mulțumește, nu îți este pe plac, te strădui să-ți clădești o alta, convenabilă, după inima ta. Așa face Sorin Cerin de o viață, dând suflu unei lumi pe măsura sufletului său. Cerul Cuvintelor, sale este "brăzdat de Îngerii Privirilor" noastre, ale celor care-l citim și ascultăm cu empatie, pe când "Dumnezeu ne zâmbește din Icoanele Viselor".

El și-a construit în "acest colț de Infinit / al cărui început și sfârșit, / se măsoară doar în iubire, / și nicidecum în altceva", un stil propriu, inconfundabil, marcat de idei apăsate, pătrunzătoare, repetate la nesfârșit, impregnate cu parfumul Nemuririi, într-o lume în care cuvintele zboară fără să lase vreo urmă.

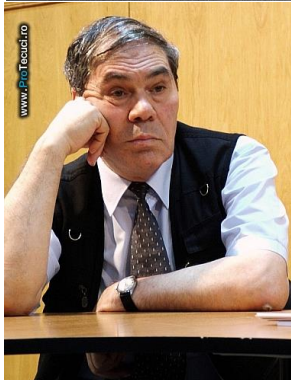
(urmare din pag. 10)

în alb și negru/ prin locuri descusute ies îngerii cu aripi de lilieci/ lisus e pe drumul spre moarte" („E o zi”, p. 54).

Astfel, culoare, sunet, senzații tactile și olfactive se întrepătrund, își transferă sensurile de la unele la altele iradiind într-un câmp poetic integrator care face originalitatea și farmecul acestei „aventuri a cuvintelor”, o aventură a cunoașterii și autocunoașterii prin artă.

Problematizarea existenței individuale, ravagiile războiului, degradarea sau pierderea iubirii, spațiul-matrice națională, sinele și identitatea umplu toate câmpurile semantice copleșind cititorul prin autenticul vieții, prin intensitatea percepției, prin imagistica ingenios articulată în discurs, prin amestecul de lirism și narativ, prin noutatea de expresie frapantă și vie.

Ionel NECULA

Lirism în pas de deux

Nu sunt adeptul unor astfel de alcătuiți livești – în duet, în corelație, în tandem, deși, știe oricine, că umbra și lumina dau vederea, că Anima presupune Animus-ul, că Yin se corelează cu Yang, iar Sinea nu-și poate găsi un rost fără Sine.

Poeta Camelia Ardelean, despre care am mai scris și pe care o creditez ca pe o promisiune în imaginarul liric contemporan, împreună cu cunoscutul scriitor Miron Țic au convenit să alcătuiască volumul de versuri **Baghete de sticlă** (Editura Studis, Iași, 2023) – o carte care sper să-și afle un loc privilegiat în peisajul nostru literar.

Se justifică în vreun fel această asociere literară, *vibraționant-emoțională*, cum a remarcat și prefațatorul Dumitru Dumitrescu, *care să alcătuiască o astfel de arhitectură spirituală?* Doar dacă avem în vedere cunoscutul binom eminescian *minte și inimă*. Acolo unde Camelia Ardelean se manifestă pasional, temperamental și emoțional, Miron Țic răspunde rațional, cu rigoare și cu exigența lucrului bine gândit, și împreună recompun dualitatea eminesciană, de fapt însuși omul, ca ființă echivocă, pendulând între sentiment și acribia gânditului, a lucrului procesat rațional.

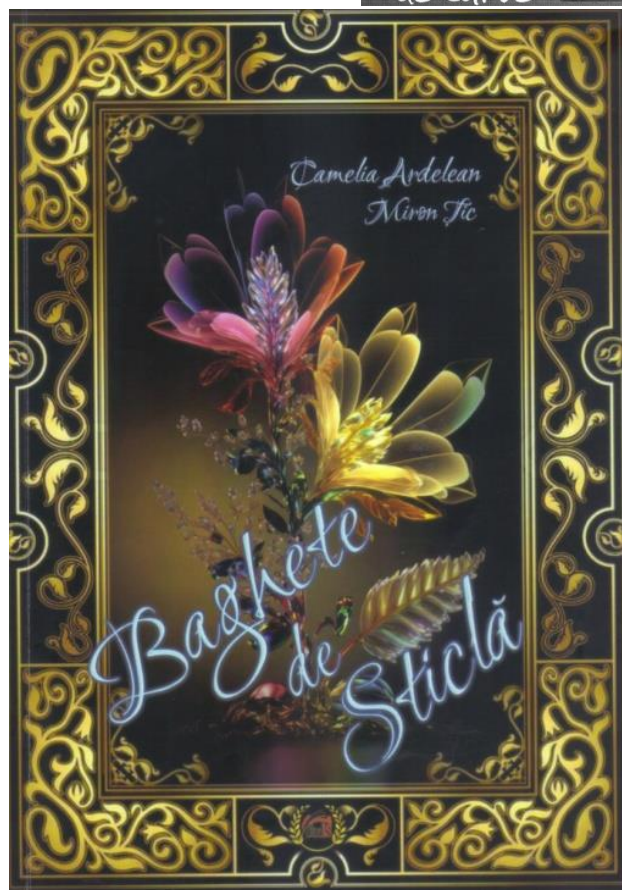
*În trupul meu bolnav de lipsa ta
Se-aprinde-o lampă tristă de veghere,
Își scutură candoarea o leala,
Sub ploaia ce desparte emisfere.*

*Iubirea stinsă, scoasă la meza,
Învăluită-n ceață purpurie,
N-a fost un curcubeu, ci surogat,
Un tremur suferind de-anorexie.*

*În cuibul nostru - dom imaginar,
Eram prințesa nopților de-argilă,
Tu - Făt-Frumos cu aripi de Icar;
Ne-am rătăcit busolele-n gherilă.*

*Pe drumul aspru, plin de cicatrici,
Mai luminează doar un licurici.
(Camelia Ardelean - În trupul meu bolnav de lipsa ta)*

La toate lamentațiile sentimentale ale poetei, Miron Țic răspunde cu seriozitate, cu o claritate rațională și cu sobrietatea gândului eliberat de inhibiții patetice. *Gândul se umple de miez și de iubire (Mutație)* sau *Gândul meu e limba română (Cartea de limba română)*. În locul patetismului cald, glazurat și crocant, preferă teme serioase, preferă descinderea în social, în problemele comunității cu care se arată deplin solidar, ca-n această profesie de credință:

*Eu sunt poetul
Ce vine spre lume
Cu toate cuvintele de lumină
Așezate într-o glastră de argint
Eu sunt poetul
Ce se oprește între voi
Și vă dă binețe
Cu inima deschisă
Către soare
Eu sunt poetul
Ce pleacă cu merindele iubirii
Către cei setoși de metafore.
(Eu sunt poetul)*

E o modalitate de a paraleliza poeziile celor doi poeți, una din cele multe, căci deși în comentariul nostru am recurs la ea, nu trebuie s-o considerăm exclusivă, amândoi poeții îmbrățișând o paletă mult mai cuprinzătoare de teme și subiecte pe care le așază într-o dispunere lirică.

Ar fi absurd să considerăm că tema iubirii năvalnice este doar atributul Cameliei Ardelean și lipsește complet din paleta poetului Miron Țic, cum la fel de eronat ar fi să conchidem că poeta s-a consacrat exclusiv poeziei de dragoste.

Eminescu proclamase o disjunctie între minte și inimă, între rațiune și sentiment, între voința schopenhaueriană rece și autotelică și dorința afectivă caldă și oarbă, dar opoziția nu este completă, atotcuprinzătoare, fără rest și fără rămășițe rămase în afara actului disjunctiv. Sigur este că cele două elemente binomice sunt corelative, concordate și amândoi poeții le solicită, cu egală îndreptățire, la realizarea actului liric. Nu trebuie să se păcălească între ele,

(continuare în pag. 15)

cum credea Rochefoucauld, pentru a-și găsi un loc în cadrul imaginarului liric, pentru că sunt deja într-o coabitare perfectă. *Gândul meu/ Desăvârșit în privirea Ta/ Gândul Tău/ face cuib în inima mea*, spune Miron Țic în poezia **Doi străini**, confirmând parcă deplina coeziune a gândului cu obiectul gândit – afectiv și empatic.

Nu mai insistăm. Sigur este că *baghetele de sticlă* ale celor doi poeți configurează un univers liric de mare prospețime și actualitate, și-mi place să cred că chiar va conta în bibliografia lor literară. Îi felicit sincer pentru această minunată ispravă lirică și, dacă tot le-a ieșit așa de bine, le propun să continue mai departe, cu alte pretexte scriitoricești. Îi aștept cu aceeași nescăzută curiozitate.

Rodica Lăzărescu între semne și însemne

Prea multe ocazii să mă pronunț asupra zbaterilor scriitoricești semnate de Rodica Lăzărescu n-am avut și, la drept vorbind, nici nu prea m-au interesat. Știam că administrează una dintre cele mai prețioase reviste din țară și asta îmi era de ajuns. Intuiam, firește, că imboldul creației răsfrânge și alte registre, dar acestea, în opinia mea, bineînțeles, limitată, conținuau mai puțin, în comparație cu râvna depusă la revistă. Numele său a rămas așa de legat de revista **Pro Saeculum**, încât la încetarea ei ar fi putut repeta declarația testamentară semnată de Nichifor Crainic: *Cei care vor vrea să știe cine am fost să mă caute în revista Gândirea... Acolo sunt eu sub cruce un pumn de țărână...*

Am luat cunoștință recent de masivul său volum de comentarii critice, al patrulea dintr-o serie generoasă (vol. 1 2014, vol. 2 2015, vol. 3 2017), **Semne de carte** (Editura Semne, București, 2023) și m-am convins încă odată că este o cititoare pasionată arătând o deschidere necurmată față de noutățile literare izvodite de confracții săi – pe care i-a urmărit cu tenacitate, cu insistență și cu o nestăvilă curiozitate intelectuală. Fără să-și fi propus intenționat și fără să-și fi structurat în vreun fel *semnele* sale, autoarea a acceptat prin voie vegheată să facă de cap limpede la tot ceea ce confracții săi adaugă fondului nostru literar, iar comentariile sale, de-ar fi puse cap la cap și într-o anumită ordine tematică, putem spune că realizează o adevărată radiografie a fenomenului literar contemporan.

Rodica Lăzărescu citește **tot** ce primește la redacție și admite să-și paralelizeze actul lecturii cu dări de seamă copioase despre cele lecturate și despre autorii lor. Bineînțeles că în acest **tot** este loc pentru toate genurile: poezie, proză, eseistică, critică și istorie literară și chiar filosofie. N-aș zice că are autori privilegiați, dar unii dintre scriitorii comentați chiar sunt urmăriți cu o consecvență calofilă și colocială așa de copioasă, încât cronicile sale pot constitui adevărate capitole de monografie literară.

Teofil Răchițeanu, bunăoară, figurează cu cinci semne de carte, iar Cornel Simion Galben și Passionaria Stoicescu cu câte patru comentarii critice. Urmează un număr de șase scriitori (Ștefan Mitroi, Nicolae Dan Frun-

SEMNE DE CARTE

Rodica Lăzărescu

EDITURA
Semne

telată, Viorel Savin, Constantin Călin, Constantin Cubleșan și Fevronia Spirescu) cu câte trei cronici literare.

Este, cum se vede, o comentatoare de o hărnicie mai rar întâlnită în peisajul nostru literar, în care scriitorii sunt interesați mai mult de rotunjirea propriei lor opere literare decât de lectura confracțiilor. Într-o vreme în care se scrie și se publică mai mult decât se citește, Rodica Lăzărescu acceptă sacrificiul de a se consacra vitrinei cu noutăți literare și de a atrage atenția cititorilor, mulți-puțini, câți au mai rămas în aceste vremuri de sterilitate a interesului pentru carte, asupra unor opere și autori care chiar merită să-și afle un loc privilegiat pe masa noastră de lectură.

Ceea ce caracterizează comentariile Rodicăi Lăzărescu este insistența cu care caută și pune în valoare esența unei opere literare, ceea ce conferă identitate și specificitate autorului comentat. Despre Ștefan Mitroi, bunăoară, cel din *romanul poem Atunci când era duminică* spune că este *naratorul-copil care se dă în leagăn, în leagănul copilăriei, vreau să spun, se cocoață în corcodușul metaforelor, face echilibristică pe sârma subțire dintre sensul propriu/denotativ și cel figurativ/conotativ* (p. 261). Apoi despre poetul Nicolae Dan Fruntelată care *scrie o răscolitoare odă închinată acelor eroi necăjiți, soldați români ca niște cruci albe ale neamului, mămăligari luptând în izmene* și despre interesul arătat de Cornel Simion Galben **personalităților Bacăului**, ceea ce o determină pe autoare să formuleze o concluzie la care subscriem fără nicio rezervă. *Nu știu dacă vreo instituție îi va purta vreodată numele, dar știu că numele lui Cornel Simion Galben este sinonim cu substantivul (cu majusculă) Instituție.*

Mă opresc aici, deși îmi dau seama că n-am

(continuare în pag. 16)

surprins decât puține considerații dintre cele multe reclamate de cartea dnei Rodica Lăzărescu. Căci dincolo de claritatea observației mai trebuie subliniat stilul fluid și crocant care ademenește cititorul și-l ajută să-și formeze o opinie despre fenomenul literar românesc și despre autorii care îl vitaminizează, vorba poetului, *cu asupra de măsură*.

Petronela Apopei

Spre jena mea, n-am știut nimic despre poetă, cum nu știu mare lucru despre mulți scriitori din această parte de țară. Distribuirea cărții la noi este așa de defectuoasă că librăriile, câte au mai rămas în această criză a lecturii, că cele mai multe se arondează de regulă unui areal geografic strict circumscris geografic.

I-am găsit numele pe Facebook că m-a intrigat. Ca poetă îmi făcusem deja o impresie, din ceea ce găseam reprodus - sumară și provizorie, dar mă interesa critica activată în spațiul băimărean și în Nordul țării.

Mi-a trimis volumul **În căutarea in finitului eCrea tor** și am înțeles că este criticul oficial al editurii păstorită de Ioan Romeo Roșianu - o editură foarte activă și foarte căutată de cei care bat la porțile consacării literare. Petronela Apopei face oficiul de intermediere între autori și editura sus-pomenită. Toate cronicile din volumul primit sunt, fie prefețe, fie postfețe la volumele de poezii destinate editurii amintite.

Sigur, nu este nimic nefiresc, toate editurile creditează un critic, sau chiar mai mulți, care să-i comenteze lucrările. Cei mai mulți dintre editori (Există în țară peste trei mii de editori) fac din activitatea editorială o afacere și are nevoie de serviciile unui critic care să valideze valoarea literară a manuscrisului primit pentru editare.

Apopei Petronela răspunde acestei delicate nevoi editoriale și, într-un fel, răspunzătoare. Face de *cap limpede* la o editură care, prin chiar patronul ei, poetul Romeo Roșianu, știe ce înseamnă valoare, calitate și talent literar, dar dorește să aibă și alte opinii neimplicate direct în procesul editorial. Nu există, știe bine, și editorul și criticul creditat, că nu există un șubler special care să măsoare valoarea unui proiect literar, că operația critică angajează, uneori chiar supralicitează factorul subiectiv și autoarea de la Gheorghieni nu face excepție. Problema este cu ce principii estetice operează în aprecierea unei poezii. Or, din lectura volumului încredințat am constatat că aceste principii lipsesc.

În schimb, mi-a atras atenția două aspecte: că din cele 50 de comentarii, doar 13 aparțin poezilor, iar restul aparțin doamnelor interesate de o carieră literară. În ultimă instanță și Benedeto Croce a adăugat la codul său poetic prin *care interzicea preoților și femeilor să scrie versuri*, a adăugat, spuneam, după lectura unui caiet de versuri prezentat de o doamnă din Florența. că *pentru preoți nu, dar pentru femei ridic această interdicție*.

Nu vreau să pronunț cuvântul *discriminare*, dar mi se pare că nu autoarea își caută autorii pe care să-i comenteze, ci autorii o caută și-i solicită verdictul asupra

unui proiect literar.

În plus, actul său critic se folosește exclusiv de grila erotică se limitează la ponderea iubirii - temă eternă și bine bătorită în istoria literaturii universale - de parcă alte teme sunt prohibite actului poetic.

Altfel, ce să spun? Autoarea face un serviciu real actului editorial iar lectura volumului său m-a pus în curent cu ceea ce se scrie și se publică în partea de Nord a țării, unde chiar eram deficitar.

Mulțumesc, Petronela Apopei, și-ți doresc o carieră critică fabuloasă.

(urmare din pag. 7)

îndoliind sufletul, și stai la îndemâna necunoscutelor, ești ori dispari.

Un om bolnav este un om fericit, își curăță păcatele înaintea călătoriei finale.

Despre liniște vorbim din ce în ce mai puțin, pentru că neliniștea stăpânește întregul.

Trebuie să avem încredere în noi, să nu așteptăm ca divinitatea să rezolve problemele noastre, pentru că nu o va face.

Timpul nu ne aparține, noi îi aparținem.

Vei aștepta în zadar și te vei înfuria pe ceva ce nu există. Din moment ce accepți doar teoriile dogmatice, îți anulezi propria viață, te afli la îndemâna altor creații, ești parte din poveștile lor.

În cele din urmă înțelegerea devine una cu neînțelegerea, valorile sunt lipsite de principii și totul se destramă, importantă este cunoașterea personală, cea care îți dă puterea să treci peste orice dezno-dământ. Angoasele permanente ne-ar conduce pe ultimul drum, devenind iraționali și anxioși fiecărei interpretări.

Liniștea este acolo unde sufletul se simte cel mai bine.

Despre liniște vorbim din ce în ce mai puțin, pentru că neliniștea stăpânește întregul.

Trebuie să avem încredere în noi, să nu așteptăm ca divinitatea să rezolve problemele noastre. Nu o va face.

Timpul nu ne aparține, noi îi aparținem.

Cornel Simion GALBEN

Muzica și plânsul bacovian

Bacovia, nota reputatul bacovianolog Constantin Călin, „face parte dintr-o generație avidă de muzică, prima de acest fel din istoria literaturii române“, numai că, spre deosebire de congeneri, el era deopotrivă consumator și interpret de muzică, aspect ce i-a permis o abordare aparte a poeziei, pe care a transformat-o într-un „veritabil document pentru arhiva sonoră a perioadei de la începutul secolului al XX-lea până dincolo de jumătatea lui“.

Cucerit și el de versul „Muzica sonoriza orice atom...“, recent intratul în grupul select al bacovianologilor, gălățeanul **Petre Rău**, constată, la rându-i, că „Simboliștii sunt primii care atribuie muzicii mai multă importanță decât culorii“ și, stârmit de un interviu acordat de poet lui I. Valerian, încearcă să demonstreze de ce melodiile au avut pentru Bacovia o „influență colorantă“ și de ce „Gamma de culori, de altfel foarte concentrată în poezia bacoviană, are adânci corespondențe în lumea instrumentelor muzicale care, la rândul lor, sugerează diferite stări sufletești“.

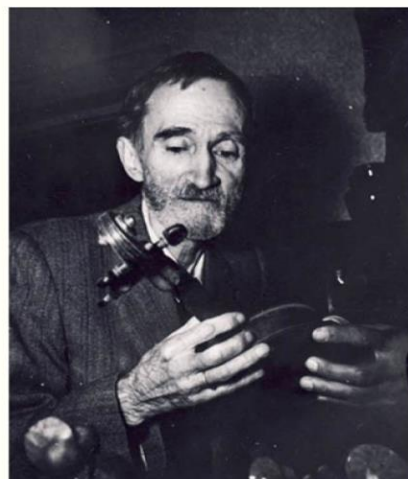
Pornind de la adevărul că atât poezia, cât și muzica „exprimă, cu mijloace diferite, aceeași realitate a spiritului și existenței noastre“, eseistul de la *Boem@* remarcă mai întâi originalitatea „de necontestat“ a poeziei bacoviene și că, în cvasitotalitatea ei, aceasta conține referiri la „muzică, melodie, cântec, sunet, instrumente muzicale, acorduri și sonorizări de tot felul“.

Fire muzicală încă de la începuturi, cum sesizase și soția sa, Agatha, Bacovia pornea nu de puține ori în actul de creație de la „melodia sufletului“, „înainte de a fi scrise cu litere“ el simțind vibrația versurilor cântându-le și abia apoi le transfera pe coala albă, „pe caiete de muzică, pe portative“, acompaniind „totul, de aproape sau de la distanță, precum un mare dirijor al esențelor muzicale și sentimentale ale lumii“.

Că eul bacovian se „lasă pătruns de un pur impuls al sunetelor“ și că muzica îl ajută pe poet să se „situeze permanent într-un mediu sensibilizat de sunete de tot felul“ e probat, pas cu pas, în primul eseu al volumului **Muzica și plânsul în poezia lui Bacovia** (Galați, Editura InfoRapArt, 2022), în paginile cărui Petre Rău inventariază „elementele spațiale, temporale și cromatice“ și prezintă principalele surse ale muzicalității poemelor celui descris de el a fi drept „un cântăreț pe o singură coardă, cu vibrații triste și adânci, aproape inimitabile“.

În *Vals de toamnă*, bunăoară, muzica induce „sentimentul consonanței omului cu veșnicia și se transpune în ritmul diafan al unui vals sinistru“, în vreme ce, în *Dormi-*

Petre RĂU

Muzica și plânsul în poezia lui GEORGE BACOVIA

tând, același vals provincial, „un dans cu mișcări vioaie, provoacă melancolii puternice și-l mobilizează pe poet într-un plâns ascuns, numai de el știut“.

Cântecul bacovian, mai observă eseistul, e „me-reu dureros“, „întristează“, devine „motiv de uitare și mijloc de eliminare a plictisului, dar și de coborâre pe scara decadentei“ (*Seară tristă*), însă poate și să curgă „emoționant dintr-o veche melodie de dans“ (*Verset slav*), să fie „plin de vigoare atunci când emană sentimente vii, patriotice“ (*Stanță la Bacovia*), să aducă „mult așteptata reînviere“ (*Curaj*) sau „speranța reînțoarcerii în normele destinului“ (*Jurnal*). Și cum în opera sa cântecul „vine de pretutindeni“, el mai poate avea efect miraculos, ca în poezia *De-aș fi artist*, putere vindecătoare (*Verset ideal*), darul calmării (*Spleen*), dar la fel de bine poate fi „unul uitat și greu readus în memorie“ (*Vanitas*) ori „însăși melodia vieții“ (*Mars funebru*).

Dacă același eu poetic bacovian „preferă moartea în finalul unei simbioze de toamnă nervoasă și dezolantă în care ultimul suflu este rezervat muzicii“, prin predilecția sa pentru muzică, precum și prin „stările sale acute de inadecvare și înstrăinare, Bacovia devine poetul melancoliilor grave, a anotimpurilor nevrozante și a atmosferelor satanice“.

Detaliat prin decodarea atentă a versurilor, sursele muzicalității textelor bacoviene denotă că sunetele muzicale se „integrează într-un adevărat concert iar artistul-poet își atinge cu delicatețe instrumentele“ și chiar dacă nu se pricepe, bunăoară, la clavier, el știe „unde să asculte notele mult îndrăgite ale acestuia“, ca și sunetul altor „instrumente diabolice“, pe care finul observator al stărilor sale le

(continuare în pag. 23)

Ilie FÎRTAT

DODIN

Era înainte de Crăciun. Nu știu de ce, dar iarna din anul ăla se cam nimerise fără zăpadă. Totuși în ziua aia, soarele nu se arătase deloc. Ba parcă încercase să fulguiască un pic mai de dimineață, dar până la urmă, spre seară se lăsase un frig uscat. Dodin tocmai adusese un car de lemne, mai mult creci. Le tocuse cu barda și le stivise sub o șiră de paie să le aibă nevastă-sa pentru încălzitul apei când o să taie purcelul de Crăciun. Anul ăsta, de se duse, fu cam sărac pentru Dodin. Așa că și porcul de Crăciun se transformase într-un amărât de purcel. Era mulțumit că i l-a dat Dumnezeu și p-ăsta. De, e păcat de Dumnezeu să te treacă Crăciunul și să nu tai și tu un purcel, cât ai fi de amărât!

Obosit, ca tot omul după o zi de muncă, după ce mâncă ce-i puse nevastă-sa pe masă, mâncare de post că era în postul Crăciunului, Dodin se dete în pat, la ogeac, să se odihnească un pic. Așa făcea el întotdeauna când venea obosit de la muncă, se da în patul de la ogeac să se odihnească câteva ceasuri. Iarna, când se răcorea la ogeac și frigul începea să se facă simțit, se muta în casă. Nevastă-sa, învățată cu tabieturile lui, își căuta de lucru mai mult prin casă, ocolind ogeacul, ca să-l lase să doarmă, fără să-l deranjeze. Acum, pe timp de iarnă, la ogeac se răcea repede.

Așa, cam pe la miezul nopții, din somn, lui Dodin i se păru că aude un cârâit de găină și un zgomot la cotețul ce-l făcuse după ce se întorsese după front, în fundul curții. Nevastă-sa îl și certase că l-a pus așa deprte de casă.

- Bă, omule, ne ia ăștia și cotețul, nu numai găinile! Crezi că auzim noi, din casă, când vin hoții?

Cum avea un somn foarte ușor, de, un beteșug rămas de pe urma războiului din care se întorsese de curând, simțea, vorba nevastă-sa și vântul, dar ditamai cârâitul unei găini. Așa că foarte atent, ușor, se duse în camera unde nevastă-sa dormea fără nicio grijă.

- Fă, ia scoal! Tu nu auziși nimic?

- Ce, Doamne apără-mă, să aud? Io dorm, nu stau ca tine să ascult câinii noaptea lătrând.

- Proastă ești, fă, pâi e cineva la coteț. Auzii io, pe mine nu mă înșeală auzul. Auzii o găină cârâind și un zgomot suspect. Tu închiseși găinile aseară?

- Cum, Doamne apără-mă, să nu le închid! Le-nchisăi.

- Aprinde, fă, lămpușul că eu mă duc la coteț.

- Ești nebun, dacă-ți dau ăștia în cap?

- Proastă ești, fă, scăpai eu de glonț și crezi că mor acum la coteț, la mine în curte?

Și, fără să mai asculte văicărelile nevastă-sa, Dodin, om dintr-o bucată, aprinse lampa și hotărât ieși din casă. Cu pași grăbiți, se îndreptă spre cotețul din fundul curții.

Dar ca un făcut al sorții, focul ce se auzi în noapte, în curtea lui Dodin, nu-l mai ocoli, din contră îi făcu capul zob. Primi glonte în frunte. Dar nu de la un dușman, pe front, așa cum s-ar fi așteptat, ci de la un hoț de coteț. Așa muri Dodin, săracul! Biata nevastă-sa a țipat și a strigat ajutor până când a leșinat. Ei stăteau cu casa undeva mai la margine de sat. Când au venit primii țărani în ajutor, au găsit pe Dodin într-o baltă de sânge în fața cotețului, iar pe nevastă-sa, leșinată, în fața casei. Lămpușul se stinsese și el, culmea, fără să se fi spart sticla și

fără să se fi vărsat gazul din el.

Jandarmii au umplut curtea lui Dodin a doua zi, Au făcut cercetări, au căutat urme, au întrebat vecinii, paznicii de noapte dacă au auzit ceva, dacă au văzut ceva suspect, dar nimeni nu știa și nu auzise altceva decât strigătul, disperat în noapte, al nevastei lui Dodin. Cine l-a împușcat pe Dodin înaintea Crăciunului nu a fost aflat, oficial, niciodată. Totuși, peste câteva zeci de ani...

*

- Mamă, tu ai ceva pe suflet de nu te iartă Dumnezeu! Văd că te chinui. Ai ceva să spui și nu poți. Să fi chemat un popă să te spovedești?

- Da, adă-mi un popă, dar mai repede că mă sting!

Au fost cuvintele abia șoptite pe patul de moarte, pe care Aurel, fiul cel mic al Catarinei lui Mitru lui Șchiopu le putu înțelege de la mama sa, o femeie aprigă, rămasă văduvă de război și care-i crescuse, cum dăduse Dumnezeu pe el și pe frate-său, Colae, acum om cu carte și stabilit prin București, departe de mama lui. Aurel, rămas acasă, trebuia să ducă tot greul ce presupunea îngrijirea unei mame bătrâne și bolnave.

Bietul Aurel, s-a dus la popa, dar ca un făcut acesta era plecat de acasă undeva la niște rude în altă comună. Așa că necăjit că nu poate să împlinească ultima dorință a mamei sale, s-a întors cât a put de repede acasă. A găsit-o pe aceasta într-o stare mult mai gravă decât o lăsase.

- Mamă, dacă te ușurează cu ceva taina din sufletul tău și nu vrei s-o iei cu tine, spune-mi-o mie! Oricât ar fi de gravă! Pe popa nu am de unde să-l iau; e plecat, așa că, dacă ai ceva de spus, spune-mi mie!

- Dă-te mai aproape!

Zice ea, mai mult în șoptă.

- Erai copil, dar cred că-ți mai amintești de Dodin, de moartea lui; ei bine, eu știu cine l-a omorât!

- Cine mamă, tu?

- Nu io, dar știu cine. L-a împușcat Rambela.

- Rambela? nu a putut Aurel să-și înfrângă uimirea.

- Da, mumă, Rambela! S-a dus să-i fure găinile. ăsta l-a auzit noaptea și s-a dus la coteț să vadă ce este. Rambela era în coteț. Din coteț, pe o gaură, l-a împușcat drept în frunte pe bietul om. Găinile alea au fost tăiate și mâncate la noi în casă. Să știi că multe din tâlhăriile lui Rambela au fost ascunse de mine. Mi-a fost greu să vă cresc singură. Așa că am fost de acord să fiu tănuitoare de hoți. Nu mi-a fost ușor deloc. Dumnezeu mă va judeca după faptele mele și mă va pedepsi pe măsura lor. Tu...

Ce a mai vrut să-i mai spună lui Aurel nu a mai apucat, pentru că Cel de Sus nu i-a mai dat timpul necesar să o facă. Dar după moartea Catarinei lui Șchiopu, țărani pe la munca câmpului au început să vorbească despre ucigașul lui Dodin. Rambela a plecat și el la judecata de apoi de mai mult timp. Probabil că Aurel n-a putut să păstreze secretul lui maică-sa și a mai povestit la unul, la altul cine l-a împușcat la coteț pe Dodin.

Ionel RUSU

Noviciat

(Versuri închinare Sf. Mucenici
Zotic, Atal, Camasie și Filip, Epictet și Astion,
ocrotitorii Dobrogei)

Mi-e dor să mai revin aievea la martiri,
Să fac sfios cruci mari, închinăciuni, modeste rugi,
Să văd candid cum s-adună ostașii Domnului în străni,
Ca să jertfească-n timp și-n contratimp doxologii.
Cei mai frumoși păreau a fi martirii noaptea,
cu înstelarea,
Sub candelă ce-ardeau prelung cu privegherea,
Că-i simțeam vii și-ntregi cu noi la îngenunchere,
Ei mă ocroteau și-mi preschimbau amărăciunea,
Deodată cu suflarea într-un fagure de miere.
Mi-e dor de duzii care umbreau jur-împrejur
toți trandafirii,
De-arhaice chilii sărutate de soare
unde se zăvorau viețuitorii-n liniști,
De serile-acelor sâmbete
în care se îmbulzeau la rugă închinătorii,
Și de trapeza unde obștea își pleca în grabă
urechea spre cazanii.
Văd chiar acum,
zboară prin minte o năluca,
Este tochița de la sinaxarii sau clopotul grav la intrare,
Sau rândunelele ce dantelau în zbor turlele în zare?
Poftim! Și ușa mută care se închidea
cam straniu pe răcoare,
Ca rugătorii să aibă dincolo de alei tihne vesperale.
Mi-e dor de pletele și barba din poveste ale avei
Antonie sădit în Pateric,
Cum mă hrănea prea darnic
din îngrijita Domnului sfințită glie,
Cum Sara mă plimba prin vii,
Cu doi mulari flămânzi și sprinteni,
Iar maica Eupraxia podobise a cântări prea dulci
și sfinte,
Cu lespedeza prescurii mult fierbinte.
Că mă topesc după lumânarea ce-mi șoptea tainic
în chilie,
După liniștea apăsătoare ce domnea atunci
în mănăstire...
Îndeosebi de voi,
Sfinților greci, că stați cumiți ca în cer,
Și ne zâmbiți neprihănit din baldachine.

Rugă către sfinții români

Șoptiți-ne din buchii-ngălbenite și prăfuite din
Cazanii,
Zămislite din trăirile voastre,
Ca să ne împrietenim cu voi în taină,
Chemați-ne la poartă ca să vă vedem,
Cât de frumoși și viteji sunteți în Hristos.
Colindați-ne cu drăgălășenie pe la ferești,
Ca să vă chemăm pe nume în camera logodirii cu voi
Plângeți-ne cu amar
până ce rănirile dese ale păcătuirii noastre
ni se împuținează,
Surâdeți-ne din icoane
să dobândim îndrăzneală smerită,
În lupta care ne stă înaintea,
Sfințiți-ne cu aghiosul mijlocirilor voastre
cărarea prea strâmtă și șerpuită ce duce la Rai.
să ne trezim din nesimțirea cea împietrită,
Îndurerați-vă adânc pentru frica, lașitatea,
trădarea și împuținarea dragostei dintru noi.

A fost odată un sat românesc

Care mi-a povestit, la lecția de istorie,
Cum odată cu el s-a născut viața oamenilor,
M-a învățat să prețuiesc copilăria
ca pe cel mai frumos joc al vieții,
M-a îndrumat să nu dau uitării
Chipurile cărunte și pline de lumină ale bătrânilor,
M-a îndrumat să nu uit valea cu plopi
Care se întroienesc până în tinda Bisericii,
Nicidecum nucii care mă însoțeau
Ca niște oșteni în luptă pe drumul către școală,
Mi-a recitat un poem din care reieșea că omul
trece pe pământ prin foc și prin apă,
Să se curățească de zgurile răutăților.
Dar, într-un moment de taină,
Mi-a șoptit ca un prieten,
să nu care cumva să mă fac că nu-l cunosc
Atunci când mă va întreba cineva de unde am răsărit,
Oriunde aș fi, sau aș ajunge,
Din oricare turn de fildeș aș trăi.
Și m-a rugat stăruitor să nu-l abandonez,
Să-l port în suflet ca pe un copil nemuritor,
M-a invitat să cobor în lumea lui Dumnezeu,
Pe pământul harului Său, să mă înfrupt din
naturaletă lui,
Din poveștile și povestirile lui,
Cu sâmburi de adevăr,
M-a atenționat să nu îngrop cu mintea și cu sufletul
Pe cei de sub crucile din cimitir,
Care așteaptă Învierea cea de obște.

(continuare în pag. 20)

O Lumină diafană coboară pe-o scară de îngeri

Mângâind în întunericul fără margini pe mulți,
 În clipirea ochilor,
 La vederea ei, copiii Îl simt pe Hristos
 Cum răsare din mormânt, sfărâmând pecetea răului,
 Prin Icoană, Cruce și Evanghelie.
 În câmpuri, zarzării și cireșii își pregătesc brațele,
 ca s-o cuprindă,
 Într-un sfeșnic cu diademe împărătești,
 În forfota mugurilor vestind a sărbătoare,
 Un alb de departe, în miezul nopților,
 Încondeiază trupuri de copaci și panglici pe uliți,
 Ca sătenii să nimerescă calea spre Marea Înviere.
 Verdele firav se lățește
 până-n obrajii bucălați ai lunii,
 Păsările își caută veșmântul pentru liturgia
 din crângul ce înconjură ca un frate altarul,
 De șase zile clopotul și toaca nu mai tac,
 Atât cât i-a trebuit lui Dumnezeu să nască lumea,
 prin Cuvânt.
 Un râu de lumini se îngemănează cu cerul presărat
 cu fire de iertări,
 Toată suflarea laudă pe Domnul,
 Care împrăștie pe vrășmașii Lui,
 Ca fumul și-i topește precum ceara, focul.

Sfânta Lumină

Satul, în beznă îngropat, stă înțepenit,
 Ca un bolovan rece,
 Născut din pământ,
 Așteptând în răsufări coborîrea din înalturi a Luminii,
 Pe care balaurul cu multe capete,
 N-a înghițit-o niciodată cu flăcările-i din nări.
 S-auzeau cocoșii vestind a viață,
 Tânguindu-se de lepădarea lui Petru de joi seara,
 În timp ce moșii se cuminecau din Lumină,
 În plină frăgezime a veșniciei,
 Asemenea mironosițelor,
 Inimi băteau cu limbi de ceasornic în priviri,
 Sfășiate de dor, înaintea alor mei ochi,
 După blânda față a lui Hristos,
 Proaspăt îndepărtat dintre cei morți,
 Cu moartea moartea călcând,
 Tuturor viață dând.
 Râuri de lumini se vărsau în marea de întuneric
 a nopții,
 Născând nemuritori și nemuriri,
 prin vesele cântări pe uliți,
 Cu ouă roșii se înroșeau văzduhul și simțirea,
 Zarzării plesneau de bucurie în cetatea noastră,
 Având coapsele încinse cu brăuri din groapa
 cu var stins,
 A biruitorului Gheorghe, lepădat ca o nimica în ea,
 Pe vremea aceea.
 Cu haina Domnului țesută la Botez,
 Cu copilași înveșmântați în purtări noi,
 Cu Miel pascal sărbătorind,

Cu interziceri de tristeți,
 Cu toate bune și frumoase, dintru începuturi,
 Numai în Lumină.

Sinaxar liric

(Versuri închinare Sfinților Martiri de la
 Niculițel, mari ocrotitori ai Dobrogei
 În vremuri sumbre, cu amari prigoane)

Pentru Hristos ați suferit opreliști,
 Urâți de împărați ce v-au picurat în suflet jale,
 Silindu-vă să vă închinați la idoli
 și să scuipați pre asfintele icoane.
 Ați renunțat de-a pururi la lumesc și la măriri
 deșarte,
 Vi l-ați dorit din inimi pe Hristos, mult mai aproape,
 El v-a întărit de sus să treceți peste toate,
 dincolo de moarte,
 Să dobândiți cu adevărat
 o aură mărturisirii înjunghiate.
 Creștinii minunați din vremea voastră,
 V-au așezat cu cinste în cripta grea de piatră,
 Precum o pâine într-un cuptor, la cald,
 ca să dospească,
 De șaptesprezece veacuri, pe la noi,
 frământătura sufletească.
 Voi ne-ați păzit în taina noastră țară,
 Ați fost ascunși pe sub pământ, ca o comoară,
 Iar Dumnezeu v-a chemat din grot-afară,
 Cum scoate capul ghiocelul primăvara prin mantia
 de zăpadă,
 Ați stat prea mult la întuneric, uitați de lume iară,
 V-a luat Hristos ca Lazăr,
 În urma unei ploii din cer, în ospitalieră vară,
 În fosta eră comunistă, marcată de prigoană.
 Peste sfințitul sânge ce-ați vărsat,
 Făcut-au credincioșii basilică în saț,
 Dar fost-a întinată de barbari, nu cripta voastră,
 Prea dosită sub altar.
 Ca neamul românesc să nu se mai tot spurce,
 Cocoșul v-a înfiat, v-adăpostit cu grijă,
 Hristos pe voi mult v-a cinstit, cu prisosință,
 Nu s-aștepta Niculițelul să scoată la iveală,
 Ca luna după ger în plină iarnă, comoară
 milenară.
 Plăcuților martiri, ai noștri dobrogeni,
 Vă este demult dor de-ai voștri frați eleni?
 Oh! Zotic, Atal, Kamasie și Filip, prea biciuiți de
 dor,
 Întoarcă-vă Hristos întru obârșii, acasă-n Panteon.

Maria IEVA

Cu privirea spre celălalt mal

Într-o lume în care totul este efemer, doar sufletul poate năzui spre izbândă, spre mântuire, el este cel care învinge, transcende această lume, însă acest deziderat nu se întâmplă fără voința și strădania omului, strădanie pe care o regăsim și la poeta Ana Caia în volumul de versuri "Invictus" publicat în anul 2019, la editura Arvin Press din București.

Avem în față o carte bilingvă, româno-italiană, o antologie de autor care cuprinde treizeci și trei de poeme, în traducerea Doamnei profesor univ. dr. Viorica Bălțeanu și zece elemente grafice, sub semnătura cunoscutului pictor și grafician Emil Grama.

Volumul se deschide cu un poem dedicat scriitorului Aurel Turcuș, fost tovarăș de viață și de suflet al poetei Ana Caia. Trecerea în neființă a persoanei iubite a lăsat urme, nu doar în inima autoarei, ci și printre „poemele nepieritoare” pe care ea le-a dăltuit cu penelul sufletului. Așadar, poeziile din acest volum sunt o căutare a sinelui, o împăcare cu ceea ce viața i-a oferit, dar și cu ceea ce i-a răpit, o privire spre o altă dimensiune, spre acel acolo, unde poeta poate afirma: „Sunt stâncă și vânt / și mare și mic / și tăcere și cânt / și tot și nimic.” (Sunt).

Fiecare cuvânt este ales cu grijă, astfel încât să sporească imaginea vizuală, dar și să sensibilizeze, să emoționeze, cititorul. Poeta scrie cu responsabilitate, conștientă fiind că va răspunde în fața tuturor instanțelor, „pentru lucrarea mâinilor / garantez reușita; / pentru cea a inimii / nu pot spune la fel” (Responsabilitate), cred că nimeni nu poate garanta pentru iubire, tot ce are de făcut este să se avânte în amezițoarea beției a dragostei.

În poezia „Complement” cele două jumătăți, bărbatul și femeia, sunt în antiteză, „de ești tu strigăt / eu sunt o șoaptă.” până la ultimele versuri când autoarea afirmă atât de frumos: „Dar să fii totul, / nu e obligatoriu / să fii nimic!” Atunci când două suflete se îngemănează, fiecare îl pune în valoare pe celălalt, căci doar așa pot forma unitatea primordială, pot regăsi divinul din fiecare.

În fiecare zi avem o nouă șansă, șansă de a deveni mai buni, mai iertători, dar poezii, așa cum ne spune autoarea, primesc și o altă șansă, șansa de a se opri „în zona neutră dintre a fi și a nu fi” acolo unde „se înfiripă zborul de aur / al păsării străine” (Șansă). Cât de minunat poate fi să privești zborul de aur al păsării străine, indiferent de obstacolele pe care le întâlnești „prin pădurea de vise ucise”, numai poeta ne poate spune. Ea pășește cu încredere peste „prispa

amintirilor”, spre celălalt mal, acolo unde „numai iubiurile, / neiertătoare, / mai persistau ca o arsură / sub magma acoperită / de spuza cernită / din vatra părăsită a inimii...” (De pe celălalt mal). Avem aici o metaforă de o rară frumusețe care, aș putea afirma că este definitorie pentru volumul „Invictus”.

Când „ceasul deșteptător / îmi servește ca mic dejun, / realitatea” (Moment etern) – autoarea mărturisește dorul care o mistuie, dar și neputința de a da la o parte amintirea celui plecat, un adevăr cu care se confruntă, iar și iar, ca o nedumerire în care „Lumina din ochiul lăuntric / se aprinde la focul de stele.” (Nedumerire).

„Pentru spectatori începe / saltul din patruleter” (Salt) – însă nu și pentru poetă, ea rămâne demnă cu privirea ațintită înainte având convingerea că „un singur soare se reflectă-n noi toți, / o singură iubire se-mparte-n fiecare.” (Subiectivă).

Sunt momente în care sentimentele sunt camuflate, iar „orele se-ngândurează” de „chemarea căderii în gol...” (Cădere în gol), căci „în locul îmbrățișărilor tale, / mă înlănțuie mii de brațe solare!” (Substituție). În asemenea momente, durerea este imensă, te revoltă, strigi, taci, dar, în final, cauți să îți înalți trăirile la nivel de artă. Poeta Ana Caia, a ascultat chemările, a așteptat să treacă „prin proba apei, / a focului, / a sângelui, / a vremii” (Așteptare), ca mai apoi să devină „prin cuvânt și gând, / cântec de liră vrăjită.” (Rezonanță). „Cuvintele / pot deveni iască și cremene”, tunuri, explozibil, „Însă, tot ele, cuvintele, / știu să devină / la carnavalul

(continuare în pag. 23)

VERSURILE DE AUR ALE LUI PITAGORA

Cinstește pe tatăl tău, pe mama ta și pe rudele ce-ți sunt apropiate.

Dintre ceilalți oameni, fă-ți prieten pe cel ce se distinge prin virtute.

Cedează întotdeauna în față vorbelor blânde și a faptelor folositoare.

Nicicând să nu-ți urăști prietenul pentru o greșeală de nimic, atât cât poți; căci posibilul e vecin cu necesitatea.

Află că toate acestea sunt astfel, și învață să învingi cele ce urmează: mai întâi lăcomia pântecului, apoi lenea, luxul și mania.

Nu săvârși nicicând vreo faptă de care să te rușinezi, nici față de altul, nici față de ține. Și, mai ales, respectă-te pe ține însuși.

Fă apoi dreptatea cu fapta și cuvântul.

Nu te purta în nici-o împrejurare fără să gândești.

Ci adu-ți aminte că omul sortit e ca să moară; și află că averea așa cum se câștigă, așa se risipește.

Cât privește necazurile pe care le îndură oamenii din cauza Destinului potrivit, acceptă-le că și cum le-ai fi meritat; îndură-le răbdător și nu te împotrivi.

Caută să îndrepti, pe cât îți stă în putință.

Dar cugetă temeinic la acestea: că Soarta îi păzește pe cei buni de cea mai mare parte din aceste nenorociri.

Multe vorbe, bune sau rele, ies din gura oamenilor; nu le întâmpina cu admirație, dar nici nu le respinge.

Iar dacă cineva spune lucruri false, îndură cu răbdare și blândețe.

Ia seama în orice împrejurare la cele ce-ți voi spune: ca nimeni, niciodată, prin vorbe sau prin fapte, să nu poată să te determine să spui sau să comiți ceva nefolositor pentru tine.

Cugetă înainte de a făptui, ca să nu te porți nesăbuit, căci numai omul păcătos spune sau face lucruri nesocotite.

Nicicând deci să nu faci ceva de care apoi ai să regreti

Nu face nimic din ceea ce nu știi; ci învață tot ceea ce trebuie să știi, și viața fericită îți va fi.

Nu trebuie să neglijezi sănătatea trupului tău, dar dă-i cu măsură băutură, mâncare și mișcare, și numesc măsură ceea ce nicicând nu te va stânjeni.

Deprinde-te cu o viață curată și simplă; și păzește-te să faci ceea ce trezește invidia.

Nu cheltui fără rost, ca cei ce nu știu în ce constă binele.

Dar nici nu fii zgârcit; dreapta măsură este cea mai bună în toate.

Nu-ți lua drept obligații ceva ce ți-ar putea dăuna și cugetă înainte de a face.

Nu lasă ca dulcele somn să-ți închidă pleoapele, mai înainte de a te întreba astfel despre faptele tale de peste zi:

Cu ce-am greșit? Ce am făcut? Ce n-am făcut din ce trebuia să fac?

Începe cu prima și meditează asupra celorlalte. Și apoi, dacă socoți cumva că ai greșit, necăjește-te; iar dacă ai făcut bine, bucură-te.

Străduiește-te să pui în practică aceste perceptive, meditează asupra lor; acordă-le toată dragostea ta, și ele te vor pune pe calea virtuții divine.

Mă jur pe cel ce ne-a sădit în suflet sacral Cuaternar, izvorul Naturii al cărei curs e veșnic. Dar nu începe o lucrare mai înainte de a ruga pe Zei să ți-o desăvârșească.

Când toate aceste perceptive îți vor fi bine cunoscute, vei cunoaște alcătuirea Zeilor Nemuritori ai oamenilor muritori, vei afla până la ce punct lucrurile se separă și până la ce punct ele se unesc.

Vei cunoaște, de asemenea, după Dreptate, că Natură este în totul asemănătoare sieși, încât nu vei mai nădăjdui ce nu este nădăjduit, și nimic nu îți va ma fi ascuns.

Vei mai ști că oamenii își atrag relele prin propria și libera lor alegere, nenorocirii; ei nu știu nici să vadă, nici să audă adevăratele bunuri ce lângă ei se află.

Puțini sunt cei ce-au învățat să scape de necazurile lor.

Asta este soarta care tulbură mintea muritorilor.

Ca niște cilindri, ei se rostogolesc încoace și încolo, copleșiți de rele fără număr.

Căci, sădită în ei, necruțătoarea Vrajbă îi urmărește și-n somn, fără ca ei să-și dea seama; și n-ar trebui s-o stârnescă, ci mai degrabă ar trebui să o alunge.

O, Zeus, tatăl nostru, îi vei scăpa pe oameni de nesfârșitele necazuri ce îi copleșesc, de le-ai arăta tuturor de ce Geniu se servesc!

(continuare în pag. 23)

(urmare din pag. 22)

Dar tu, fă-ți curaj, căci prea bine știi că neamul omenesc este divin, și că Natura sacră îi revela în mod deschis toate tainele.

Iar de se va-ndura să ți le descopere și ție, vei ajunge la ținta de care ți-am vorbit; căci vindecându-ți sufletul, îl vei scăpa de toate aceste rele.

Dar abține-te de la alimentele de care ți-am vorbit, folosindu-ți judecata la tot ce ți-ar putea servi pentru purificarea și eliberarea sufletului. Meditează asupra fiecărui lucru, lăsându-te condus de Inteligența perfectă din înalt

Și de vei ajunge, după ce îți vei abandona trupul, în liberul eter, vei fi zeu nemuritor, etern, și pentru totdeauna învingător al morții.

(urmare din pag. 21)

bucuriilor, / joc de artificii, / jerbă de fulgere / ploaie de stele! (Valențe). Cuvintele zidesc, definesc, vindecă.

În fața sorții suntem obligați să ne resemnăm și, așa cum este firesc, uitarea face parte din viață – „*arcul iubirii / s-a micșorat, / s-a îndepărtat, / până a dispărut / după linia orizontului.*” (Arc).

„*La capătul iubirii*” începe traseul invers, „*până în ziua sau noaptea, / în care sufletul / dezgrădit de cădere, / își începe călătoria verticală / spre clepsidrele inversate / ale Cerului viu...*” (Traseu invers). Să fie poezia „*Traseu invers*”, poezie cu care se încheie volumul, promisiunea reîntâlnirii în eternitate? Desigur, întrebarea este retorică, iubirea nu cunoaște nici timp, nici spațiu. Ea este cea care definește acest volum de versuri, pe care recomand să îl citiți ca pe o sărbătoare a inimii dumneavoastră și să învingeți tristețile, melancoliile care, uneori, fac parte din viața tuturor.

O izbândă poetică, o încântare pentru lector! Felicitări, Ana Caia!

(urmare din pag. 17)

analizează pe rând.

Dintre ele, violina și flautul susțin „stările nevrotice”, piculina apare pentru „a amplifica sosirea unei ierni nedorite” sau „miezul unei toamne târzii”, acordeonul este „învechit și nu reușește să-și expună notele decât prin sunetul timpului liber demoralizator”, buciul sună în „acord cu starea de neliniște de dinaintea morții, înfricoșând”, friurierele se aud „amar și pustiu, ca niște ustensile de semnalizare”, naiul imită „sunetul fluierului (cu trimitere la Pann)”, lira cântă „trist și memorabil”, harfa are „sunetul îmbătrânit”, orga este „asociată cu monotonia burgheză”, talanga „ascunde basme neștiute” ș.a.m.d.

Alăturările, cum se știe, nu lipsesc, însă dacă fanfara este „aproape omniprezentă atunci când citadinul este invocat”, orchestra, ca „ansamblu major, este rar menționată”, apărând doar în trei poeme și „într-o formație restrânsă” (*Alb, Și ninge..., Incident la ba*), dar și atunci pornind „greu, ilar, ca o alterare a tonalității interioare”.

Analizat prin rîcoșeu și în prima parte, *Plânsul lui Bacovia* „vine direct din cântec, fie că e vorba de o «serenadă plângătoare» necesară sufletului înainte de culcare, sau de o acompaniere a muzicii preferate” (*Serenadă*), fie e adus în discuție de „un simplu vals” (*Verset fantast*).

Refuzat de poet cu ostentație atunci când provine din „stările de fericire, de mulțumire sufletească intensă și deplină”, plânsul bacovian „nu împărtășește nicio lacrimă emoției sau bucuriei”, pentru că el e „dependent mereu de tristețe și durere” și „erupe cu prisosință” din mai toate instrumentele înșirate în poeme, de la piculină la flașnetă și de la viori și clavier la vechea talangă.

Însoțit adesea de muzică sau „răscolit de armoniile sau dezarmoniile ei”, plânsul bacovian apare și se manifestă în medii diverse, „de regulă, considerate ostile de poet, cel mai des toamna, anotimp care pustiește orașul cu frigul și cu ploile lui”, ca în *Nervi de toamnă, Alean, Vânt, Ecou de serenadă, Singur, Note de toamnă*, însă nu aduce echilibrul și nici auto-vindecarea, cum consideră specialiștii, ci mai degrabă alte „tristeți cosmice” sub imperiul cărora eul său se perpeleşte.

Cititorul îndrăgostit de versul bacovian va găsi trimiteri și comentarii nu doar la poeziile incluse în manualele școlare, în antologii și în principalele sinteze critice, ci și la altele mai puțin cunoscute, dar și, concomitent, la filiațiile existente între muzică și poezie atât în spațiul autohton, cât și în alte culturi ale lumii.

Întregindu-și eseurile cu două poeme proprii dedicate autorului *Plumbului* și cu o bibliografie adecvată, Petre Rău ne-a dăruit o carte scrisă cu acribie și dragoste, bine fundamentată teoretic și utilă tuturor celor inițiați sau nu în universul bacovian, mai convins ca oricând că „Nici un alt poet român nu a «cântat» plânsul atât de profund ca Bacovia”.

Viorica ȘERBAN

2123

(fragment de roman)

Erau copiii mei. Pe toți trei îi consideram ai mei. Uneori îi priveam minute în șir, îi analizam să văd o deosebire între ei. Nimic, nimic nu-i deosebea. Ce puteam să fac?! Eram neștiutoare și temătoare. Noroc de Inig, robotul meu, el îmi spunea ce să fac, cum să fac. Dar mai erau și alte ajutoare. Care făceau treburile gospodăriei. Eu trebuia doar să-i supraveghez, să-și urmeze cursurile începute la vârsta de un an. Copiii erau atenți. Când li se vorbea pe ecrane sau în minte de către EL, stăteau nemișcați, parcă nici nu clipeau. Mă întrebam dacă nu cumva sunt roboți. Nu erau; creșteau văzând cu ochii. Mă priveau întrebători și nu-mi ziceau mamă. Îmi spuneau Angia, așa cum îmi zicea toată lumea. Nu simțeam fiorul acela de mamă despre care am citit în cărțile vechi. Nu mă îmbrățișau cu mânuțele lor mici. Erau trei ființe reci care mă priveau rece. Din dorința de a afla care dintre ei este fiul meu, am acceptat să-i educ. Dar, pe zi ce trecea, mă-nfioram tot mai mult. Mi-am propus să-i dezvăț să mai vorbească odată toți. Am aplicat o strategie: luam pe unul de mână și îl duceam în camera mea, și acolo vorbeam cu el. Dar în zadar, cei doi vorbeau neîntrebați și cu privirea în gol. Îmi răspundeau mie odată cu băiatul cu care aveam dialogul. Ca totuși să am un control, le-am lipit pe bluză o bulină cu numele lor. Dar și numele a fost o aventură. Nu le plăcea nimic din ce le spuneam eu. Le-am dat nume de strămoși: Ion, Gheorghe și Vasile. M-au privit ca hipnotizați. Nu înțelegeau de ce le trebuie acele nume. Ca să vă pot deosebi! le spun eu să-i liniștesc. În fiecare dimineață, când se trezeau, îi îmbrățișam pe rând. Ceilalți doi mă priveau cu ochii mari și așteptau cuminti să le vină rândul la îmbrățișare. Speram să simt de la unul din ei ceva aparte. Nu am simțit. Toți erau reținuți. Vorbeau puțin. Aș fi vrut să fie o hărțălaie în camera mea sau prin parcuri; să țipe, să alerge, dar nu, ei se comportau ca niște roboți. Și, într-o zi, m-am simțit neputincioasă și m-a pufnit plânsul. Ei mă priveau impasibili. Le-am explicat ce înseamnă să plângi. Și-au dus mâna la ochi, credeau că au și ei lacrimi, cum au văzut la mine. Le-am spus că plângi când suferi, când te doare sufletul... A fost în zadar explicația mea. Sufletul?! Ce este sufletul? mă întrebă ei, ținându-mă cu privirea. Sufletul, cum să vă spun, este aici, în minte, în piept, la inimă... este acel ceva ce trăiești cu el tot timpul. Cu el gândești, cu el dorești ceva, cu el plângi când simți că viața ta nu este în regulă... Sufletul înseamnă viață. Este legat de sentimentele, gândirea și viața interioară a oamenilor, a noastră. Sufletul este considerat o entitate distinctă care nu este aceeași cu cea a corpului... M-am oprit. Ochii lor mari

m-au asigurat că nu înțeleg nimic din explicațiile mele. Sufletul nostru este EL! îmi răspund toți trei deodată. Am tăcut. Mi-am dat seama că orice explicație a mea nu avea înțeles pentru ei. Pasiunea lor era studiul. Trei sferturi din timp erau în sala de curs. Le plăcea fizica și matematica. Odată am surprins pe ecran constelația noastră. Vreți să plecați în cosmos, să-l cercetați? îi întreb zâmbind. Da! îmi răspund toți trei într-un glas. Și când credeți că veți fi gata? le pun eu întrebarea, crezând că îi voi încurca. Dar ei îmi răspund imediat: Peste trei ani, când vom fi învățați tot ce trebuie pentru această plecare. Atunci am aflat că EL îi pregătea pentru cosmos. De aceea erau deosebiți pentru el. M-am așezat lângă ei, încercând să iau parte la acea lecție. Numai că eu, în mintea mea, nu auzeam nimic din ce auzeau ei. Ei comunicau cu vocea din mintea lor fără să vorbească. Comunicau pe undele creierului. M-am speriat. Am fost convinsă că sunt roboți, că EL și-a râs de mine când mi-a spus că sunt copiii născuți din zigoții fetelor de vârsta mea.

Au trecut cei trei ani. Băieții au crescut și și-au luat partea lor de viață pentru care veniseră pe lume. Nu mai erau sub îndrumarea mea. De fapt, nici nu învățaseră nimic de la mine. Numele acelea de pe bulină dispăruseră după cinci minute de pe bluza lor. Nu voiau nimic din ce le puteam da eu. Mi-am amintit de locul acela unde fusesem cu Barian. M-am dus să plâng în voie. Constatasem că dintre toți cei care mișunau în acel oraș-laborator doar eu puteam să plâng, doar eu sufeream. EL mă lăsase în pace. Părea că mi-a părăsit creierul. Dar aveam să află că, de fapt, eu și copiii am fost supuși unui experiment. Ne urmărea fiecare mișcare. EL manevrasse creierul băieților. Le ștersese din creier partea emoțională și dezvoltase partea cunoașterii. Dar cum de reușise să le modifice creierul la toți trei, de i-a făcut să acționeze ca unul?! I-a pus în legătură cu mine, cu presupusa lor mamă, doar pentru a le urmări reacțiile lor față de mine. Să vadă dacă manevra lui i-a reușit pe deplin. Îi reușise. Copiii semănau foarte mult cu roboții. Mă întrebam de ce avea nevoie de oameni-roboți, dacă crease roboți care păreau oameni?! Pentru că creierul lui nu se va opri niciodată din procesul cunoașterii, îmi răspund tot eu. Era ușor de înțeles. M-am hotărât să urmăresc copiii, să văd unde se duc, cu cine vorbesc, ce fac. EL m-a lăsat, nu a intervenit în voința mea. Cred că mă urmărea și se distra pe seama dezorientării mele. Puteam să-l întreb, dar ceva înlăuntrul meu îmi spunea să nu-l mai bag în seamă, așa cum nu o mai făcusem de mult. Poate nici nu mai exist pentru el! îmi ziceam plină de speranță.

Am plecat pe culoarele lungi, să ajung la EL. Voiam să-l rog să-mi dea pe băiatul meu, și ceilalți să fie dați altcuiva. Voiam să-i explic că aș putea face lecții cu el ca să nu mai reacționeze toți trei deodată. Și eram convinsă că EL va înțelege. Nu a fost așa. L-am privit prin geamurile mari cum lucra sub lupă. Barba lui albă se revărsa peste albul imaculat al combinezonului sintetic și alb ca și părul legat într-o coadă. Am apăsat butonul și sunetul a străbătut laboratorul. Încă un timp și-a văzut de treabă. Apoi

(continuare în pag. 25)

și-a scos mănușile și ochelarii și s-a întors către mine. A zis ceva; am presupus că i-a spus robotului care dirija totul, să deschidă ușile. S-au dat în lateral, lăsând mijlocul liber, să intru eu.

- Știi că ești singura care vine la mine? Îmi vorbește, uitându-mi-se în adâncul ochilor. Privirea lui de gheață a făcut să simt un fior rece în trupul meu. Tu și Barian. Dar Barian are treburi aici, cu mine, tu vii să ceri ceva, știu eu. Copiii, ești nemulțumită de ei. De ce?! Hai, să vorbim. Mult timp m-ai ocolit; ai crezut că te descurci singură, și uite că nu a fost așa.

- Dă-mi-l doar pe al meu. Te rog! Vreau să-l învăț să se descurce singur, fără ceilalți frați ai lui...

- Știi că nu se poate. Așa i-am proiectat. Unde se vor duce ei, va fi nevoie de trei, nu de unul. Vor acționa ca unul și vor fi mai eficienți...

- De ce tocmai al meu te-ai oprit să mi-l modifici genetic?! Ziceai că sunt importantă pentru tine, atunci cum ai putut să-mi faci asta?!

- Ai fost importantă pentru ei, pentru copii, pentru zigoții tăi...

- Cuuum?! Toți trei sunt ai mei?!

- Da, toți trei. Ascultă, Angia, copiii tăi vor cutreiera universul și, poate, vor ajunge și în alte universuri. Pentru asta sunt făcuți, pentru a aduce mari servicii omenirii. Pământul și-a trăit viața, stă să se ducă, să explodeze într-o bună zi. Se va transforma într-o gaură neagră... Uimirea a ce spunea mă-nvăluise. Rămăsesem cu ochii țintă pe acel bărbat, acel om de știință ce făcea pe Dumnezeu.

- De-a ce te joci tu? îl întreb cu ciudă. Vrei să manevrezi și universul, așa cum ai manevrat și destinele noastre?

- Te înșeli. Universul m-a creat pe mine, și eu creez viață pentru multele nevoi ale omenirii.

- Ai creat roboți pentru aceste nevoi, de ce continui?

- Roboții muncesc, dețin toate, aproape toate informațiile necesare vouă, tinerilor, pentru a vă descurca. Dar mai sunt și alte nevoi pe care nu le cunoști. Pentru că menirea ta a fost să-mi dai acești trei copii.

- Dar ceilalți băieți?

- Ceilalți vor rămâne aici, pe pământ, pentru nevoi speciale. Lor le lipsesc multe, adică eu am reglat creierul lor pentru a face ce trebuie să facă pentru care sunt făcuți...

- Și anume, ce să facă?

- Sunt multe lucruri necunoscute ție. Și nu trebuie să le cunoască cineva. Atât trebuie să știi: că ei nu au sentimente ca tine. Ei nu-mi vor cere nimic și nu mă voi certa cu ei pentru că ei nu știu asta.

- Pentru că așa ai manevrat gena lor. Zi așa.

- Sigur, sigur, ai dreptate. Asta fac eu, asta am făcut de o sută de ani...

- Mi-ai mai spus. Înțeleg că și copiilor mei le-ai suprimat emoțiile...

- Da, da. Altfel nu îmi atingeam scopul. În curând vor lua calea stelelor și nu-i vom mai vedea niciodată în carne și oase. Am simțit cum mă cuprindea un val de căldură. Luasem foc înlăuntrul meu. Eram gata să sar peste omul acela care îmi vorbea liniștit, cu zâmbetul pe buze. Mai stai puțin cu ei. Să fii mândră că zigoții tăi vor descoperi planeta soră a pământului unde pământeni se

vor muta.

- Ce pot face pentru tine ca să-mi dai copilul?

- Vezi, vezi, judeci exact ca un om. Și mă mai întrebi de ce manevrez gena umană. Pentru asta, pentru a scoate lașitatea și umilința. Ai fi gata să mi te dai pentru a-ți îndeplini rugămintea. Lipsă de demnitate...

- Dar roboții tăi au demnitate?! De mă judeci pe mine? Nu ai spus că m-ai creat pentru tine; ce făceam, decât ce am mai făcut, suportându-ți brutalitatea...

- Nu ai dreptate, menirea ta a fost să-mi dai zigoții aceea trei.

- Cu care te-ai jucat de-a Dumnezeu... strig și lacrimile îmi curg pe obraji.

- Iar îmi pomenești acel cuvânt. Da, sunt un fel de Dumnezeu și poate că și pe mine m-a învățat tot ce fac Dumnezeul tău.

- Al tuturor, nu numai al meu...

- Hai, gata, pleacă, lasă-mă să-mi văd de treburile mele. Măine am de onorat o comandă, și tu mă ții de vorbă. Condu-o, te rog! Îi zice robotului care stătea neclintit lângă un perete din marmură albă. Nu am mai așteptat să fiu luată de mână de acea mașinărie. Am ieșit furioasă. M-am izbit cu putere de Barian. Nu vedeam pe unde calc de nervi. Ce bine era dacă îți suprimam acești nervi care te devorează... Îi aud vocea lui EL în cap. Barian mi-a aruncat o privire străină. M-am oprit și l-am privit cum merge direct la EL. Acesta s-a răsturnat într-un fotoliu și a întins mâna dezgolită pe spătarul acestuia. În acest timp, Barian a luat un ser de pe o etajeră din sticlă, dintr-un dulap ce l-a deschis cu un cifru ascuns la încheietura mâinii lui. Mi-am lipit fața de geam și am rămas mută de uimire. L-a injectat lui EL, în venă, acel ser violaceu. Când au terminat, EL mă observă și, deodată, geamurile au devenit opace. Eram sigură că îl ceartă pe Barian că nu luase măsuri de protecție vizuală. Trebuie să merg la Barian în seara aceasta, mi-am zis și am plecat din fața geamurilor mate cu imaginea celor doi în minte. Trebuie să vorbesc cu el. Trecuseră ani de când noi doi nu mai vorbisem. Părea că mă-nconjoară. Acum știu că EL a aranjat să se întâmple așa, să nu ne mai vedem.

L-am găsit pe Barian în laboratorul lui. Era aplecat peste microscop. N24, robotul medic, stătea lângă el și-l observa atent. Mi-am imaginat că cercetau ceva sub lupă.

- De ce nu ne-am mai văzut? îl întreb fără altă introducere.

- Hai să bem o cafea! îmi zice el, fără să răspundă întrebării mele.

- Să mergem, dar știi că nu putem vorbi nici acolo.

Și Barian mă apucă de încheietura mâinii, uitându-mi-se în ochi. L-am privit cu surprindere. Nu știam ce vrea. Mi-a aplecat capul și ușor m-a masat după ceafă.

- Știi că ai o lovitură aici, după cap?

- Știu! Îi răspund tot mai surprinsă. Am căzut de pe zid când aveam doisprezece ani...

- Lovitura aceea îți întrerupe legătura cu EL. Dacă freci locul acela, sângele circulă violent și acoperă undele reverberatoare...

(continuare în pag. 26)

- Adică El, acum, nu mă aude?!
- Da. Nu ai observat că de un timp legătura cu el este din ce în ce mai rară?
- Ba da. Dar mi-am zis că m-a lăsat în pace.
- S-ar putea ca EL să nu fi sesizat această întrerupere a undelor. Și eu am pățit la fel ca tine. Am alunecat în piscină și am căzut cu capul de zid.
- Dar te-am văzut la el azi dimineață. Ce injecție îi făceai?
- Este o injecție de...
- Și de când face asta?!
- De mulți ani.
- Cuu, nu se poate!!! Pentru ce face injecția, este cumva bolnav?
- Este sănătos. EL este totdeauna în formă bună. Este un secret, un mare secret, nu pot să-ți spun mai multe, nici nu știu mai multe. Ar însemna să-mi comand moartea...
- Adică, te execută?
- Sau mă trimite undeva, nu știu unde. Am depus un jurământ. Hai să încheiem discuția. Să fii conștientă că nimic nu face fără o explicație. Această bunăvoință a lui față de noi nu este întâmplătoare.
- Mai bine să ne trimită în altă parte, să mai vedem și noi lumea. Uneori am impresia că suntem singuri pe pământ. Văd pădurea de pe fereastră cum îmbracă depărtarea și mi-e teamă să nu fie o iluzie, o imagine proiectată în aer, să ne amețească...
- Poate ar trebui ca, într-o zi, să fugim în pădurea aceea, s-o vedem de aproape. Poate că există cu adevărat. Și nu ne-am mai întoarce aici...
- Dar animalele sălbatice...?!
- Ce animale? Acestea sunt stârpite de mai bine de cincizeci de ani. Posibil să mai fie animale mici, care le-au scăpat ochilor vigilenți ai roboților.
- Dar am văzut oameni aproape de o căsuță... N-or fi și aceștia roboți...
- Tu crezi că nu am putea trăi singuri în pădurea aceea? Acolo sau în altă parte?
- Nu știu, dar am o teamă. Teamă că suntem singurii...
- Nu se poate! Fetele și băieții, când împlinesc cincisprezece ani, sunt duși undeva... Deci, mai există orașe și oameni. Cred că am putea să ne strecurăm printre aceștia, să evadăm de aici.
- Dar nu acum. După ce pleacă băieții mei. Simt în piept ceva greu, de parcă îmi stă un pietroi pe inimă. M-am atașat de ei, chiar dacă nu mi-au spus niciunul mamă.
- Dar poate nu ești tu mama lor!? Poate este un șiretlic de-a lui EL ca să te facă să te implici de bună voie în proiectul lui. M-am gândit mult la băieții aceștia și știu ceva, îi dau dreptate dacă vrea să-i trimită în cosmos, pe planeta aceea... Kepler-22b, la șase sute de ani lumină, și care seamănă foarte bine cu Pământul... Un om emotiv nu ar putea ajunge acolo.
- S-a descoperit altă planetă, soră cu Pământul?
- Aproape că nu sunt diferențe între cele două planete. Doar că planeta nouă ar avea mai multă verdeață. Adică, suprafața ei este împărțită în mod egal între apă și uscat. Ar fi un refugiu extraordinar pentru omenire...
- Se duc bogații lumii, nu noi.
- Dar câtă lume crezi tu că mai există pe pământ?!

- Trăiesc bogații serviți de roboți. Ei fac toate muncile, doar ai văzut...
- Dar de ce băieții mei?! Aș fi vrut să trăiesc cu ei aici atât cât va mai rezista pământul.
- Ei, va rezista încă multe generații, nu explodează mâine, nu-ți fie teamă... Barian zâmbește. O privește pe Angia din profil. Aceasta se înroșise. Ea chiar trăise un moment teama că ar trebui să plece de la casa ei... Băieții tăi vor fi eroii Pământului. Ar trebui să fii mândră că ei vor fi cei care vor pune bazele civilizației pământenilor pe o altă planetă.
- Civilizație?!?! O civilizație de roboți și de băieți?! A, da, vor face și ei copiii în laborator... Doamne, tu nu vezi ce se întâmplă?!?! Angia privește cerul. Nori gri se desfășurau peste pământ. A simțit o picătură rece pe obrazul ei. Vine ploaia! zise tare.
- Știința întotdeauna va fi mai puternică decât orice concept. Noi, oamenii, suntem emotivi, suntem indeciși și suntem temători... dar oamenii creați de EL sunt temerari, vor reuși să facă totul pentru supraviețuire.
- Ca să fie temerari, trebuie să aibă emoții. Vezi, te contrazici... îi răspunde Angia gânditoare. Cei născuți din celula umană, nealterată de intervențiile lui EL, pot avea astfel de calități.
- Tu ești singura născută din om cu toate genele păstrate nealterate.
- Nu se poate. Mi-a spus EL că sunt creată artificial...
- Ca să te potolească, să nu mai pui întrebări. Nu-i asculta. Știe să mintă foarte bine, aș zice chiar patologic. Nu știi când spune adevărul. Prin acești băieți, EL a vrut să creeze un om superior ție, unul care să reziste o sută de ani. Emoțiile distrug omul. Și ei, copiii tăi, vor avea în subordine sute de roboți care vor lucra când ajung pe acea planetă... Vor construi orașe, fabrici, școli, spitale și multe altele. Când se va produce exodul, îi va aștepta acolo tot ce au avut aici, pe Pământ. Vor avea mai mult oxigen, vor fi mai sănătoși...
- Da? Și cât va dura până ce vor începe să distrugă noua planetă, așa cum au făcut și cu Pământul?!
- Poate nu se va mai întâmpla, poate vor fi mai chibzuiți.
- Dacă dorința de înnavuțire nu va fi suprimată de EL, degeaba se mută pe altă planetă, o vor distruge și pe aceea... Picăturile erau din ce în ce mai repezi și mai multe. Să intrăm!

Lucia PĂTRAȘCU

MAGIA PRIETENIEI, de Angela BURTEA

Cartea „*Magia prieteniei*”, semnată de scriitoarea **Angela Burtea**, publicată la Editura *Armonii Culturale*, Adjud, 2020, ediția a doua, revizuită și adăugită, 72 de pagini, cu o Prefață semnată de omul de cultură, scriitorul Gh. A. Stroia, cu ilustrații și copertă semnate de profesoara Ioana Jeni Similache, cuprinde literatură pentru copii. Sunt zece povestiri cu și despre copii, pentru copii, povestiri scurte și concise, ce vin să se cu așeze cumiți în bancă alături de altele scrise mai înainte și așteptându-le pe celelalte.

Paginile cărții îmbogățite cu douăzeci de ilustrații bune de colorat, fac lectura agreabilă și trezesc interesul copiilor de a le colora, intrând astfel în lumea întâmplărilor. Le vor trăi împreună cu personajele cărții, pe care le vor înțelege mai bine și cu care se vor împrieteni definitiv. O carte populată cu multe personaje, între care majoritar sunt prezenți copiii. Lăcrămioara, Matei, Mihai, Ionică, Mărioara, Nicușor, Irina. Alături de ei sunt animăluțele, cu care sunt prieteni. Și, bineînțeles, bunicii! Bunicii fără de care nicio amintire n-ar mai avea farmec. Copiii vorbesc unii cu alții, se înțeleg, se joacă împreună, se ajută. Însuși titlul cărții „*Magia prieteniei*” este simbolic și este dat de povestea în care viețuitoarele din pădure se bucură de faptul că pădurea nu va mai fi pustiită de nepăsarea omului. Interesant este faptul că viețuitoarele pădurii, ca într-o adevărată magie, vorbesc asemenea oamenilor și, la fel ca aceștia, se sfătuiesc, se organizează, astfel încât viața să decurgă armonios, fără încălcări și abuzuri, ele fiind gata să-și apere drepturile, atunci când ar fi fost cazul. În pădure trebuie să fie ordine, iar oamenii trebuie să o respecte și să nu distrugă mediul. Sunt animale diverse, dar există o unitate în această diversitate și o bună înțelegere, model bun de urmat întotdeauna.

Cu duioșie, scriitoarea Angela Burtea își așază poveștile în legătură cu lumea *celor care nu cuvântă*, evocând cu empatie lumea aceasta mirifică și plină de farmec. Sau în lumea magică a fanteziei.

Dacă ar fi răsfoit numai cartea „*Ilinca și Matei*”- 2012, cititorul ar fi aflat deja că, în cărțile sale pentru copii, preocuparea de căpătâi a scriitoarei Angela Burtea este de a reda cât mai fidel sentimentul de puritate a sufletului, de curățenie a trăirilor celor mici. Iar povestirile din această carte chiar au o nuanță magică, așa cum sugerează și titlul ei, ce conduce înțelegerea micilor cititori în lumea plină de farmec a personajelor fabuloase. Astfel este Raza de Soare, care apare ca un pui de căprioară, apoi se transformă într-o prințesă în fața Lăcrămioarei, căreia îi prezice un viitor frumos.

Întâmplările prezentate într-o limbă armonioasă, în care scurtele descrieri plăcute sunt menite a înlesni introducerea cititorului în atmosfera celor mici se împletesc frumos cu povestea în sine, picurată cu mici poante, glumițe, niciodată sarcastice. Și, așa cum procedează,

de obicei, scriitoarea Angela Burtea a-duce în paginile cărții tema prieteniei în toate formele ei. Prietenia între copii (Irina și colegii), prietenia între animăluțe (viețuitoarele pădurii), prietenia între copii și animăluțe (Matei și Mițu; Mărioara și Miorlăilă; Ionică și câinele Păcurici), ca să dăm numai câteva exemple. Sunt relații bune sau relații mai puțin bune, așa cum reies ele din aceste întâmplări, ce primesc întotdeauna soluția corectării și a armonizării lor.

Autoarea scrie despre copii cu tandrețe, de parcă ar fi una dintre ei, acolo, în lumea lor, participând din tot sufletul la fiecare întâmplare. Povestirile din această carte au un caracter educativ, fiecare se finalizează cu o întrebare tematică de verificare a înțeleșurilor și a concluziilor, ce izvorau din paginile citite și având sarcina de a stârni atenția și interesul celor mici. Deoarece, scriitoarea Angela Burtea nu uită rolul educativ al cărții pentru copii. Știe că literatura pentru cei mici, mereu proaspătă, niciodată caducă, este o ancoră pe care scriitorul o aruncă spre sufletul copilului, pentru a-i stimula deschiderea orizontului spre cunoaștere. În fond, învățarea poate fi considerată o igienă a sufletului, ce se poate realiza spornic numai prin exemple și pilde corect expuse, într-un limbaj potrivit, pe înțelesul celor mici. Micile întrebări și îndemnuri, pe care autoarea le-a așezat la finalul fiecărei întâmplări, întregesc scopul educativ al cărții, cointeresând atenția și înțelegerea copiilor cititori.

Educarea celor mici este un crez de la care Angela Burtea nu a abdicat niciodată. Tot ce face prin creațiile sale literare pentru copii și prin activitatea actuală la pagini de revistă scrise împreună cu micii condeieri, aduc mărturia unui neobosit talent educațional, menit a crește dragostea celor mici pentru cuvântul scris și citit. Nimic nu este pierdut atâta timp cât părinții, dascălii și scriitorii pun pe primul plan setea de cunoaștere cu care copiii se îndreaptă spre viață și le oferă pilde, povețe și modele demne de urmat.

Stejărel IONESCU

apa se oprește,
țărnul îi face cu ochiul
din patul de noapte.

universul a apus,
stelele sărută universul,
într-o haotică dimineață.

crâmpiele de lună,
tescuie timpul,
vântul murmură.

clipocește ploaia,
primăvara a apus
în mireasma florilor de salcâm.

cad petalele stelelor,
mireasa de lumină
le adună în poala nopții.

stau sub deal
ascult vântul
și mă șuier cu el în timp.

privesc pe geam
ascult somnul ierbii
când stelele mă îngrădesc.

ești o ediție nepublicată,
un lucru te rog:
recitește-mi mormântul.

sunt o biată piatră funerară
în mormanul
de fiare ruginite.

I-am găsit pe Diogene
între doage
recapitulându-și coexistența.

ascult vântul cum bate
scuturând
mireasma din merele coapte.

luna își face culcuș
deștelenind mirosul
teilor neînfloriți.

greierii năpustesc pământul,
nici un cântec,
doar serenada nopții.

se aude toamna
în țîrîitul ploii mistuindu-mi
inteligenta artificială.

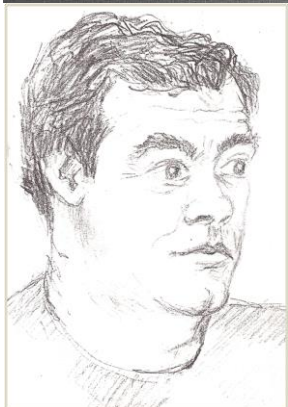
noaptea sărută cumpăna fântânii,
diminețile clipocesc
în adâncuri amintirile.

mă sihăstrește toamna
prin hăul ei fierbinte,
roșiaticul vânt curmă ziua.

vizavi, nimic, dincolo, la fel,
doar interiorul meu
îmbracă mantia dimineții.

țiuie ploaia sacadat,
vibrând confuză
prin mătasea de porumb.

Adrian TALABĂ

Îngeri pe Pământ

Dumnezeu trimite îngeri pe Pământ
îngerii își iau haina fulgilor de nea
și dansează la ferestre

bucuria copiilor e nemărginită
toată natura a îmbrăcat
haina albă a miresei

Dumnezeu trimite îngeri pe Pământ
îmbrăcați în haine de pescăruși
ce dansează deasupra mării
spre bucuria tuturor

Dumnezeu trimite îngeri pe Pământ
să fim mai buni
șoptind poeme
stelelor

Îmbrățișare

Fluviul își îmbrățișează țărmul
cu valurile
atingerea malurilor
sunt săruturile sale
o singură spectroare
faleza cea mare

unde
sculpturile de metal
par a se uita la îngeri

Ca o aducere aminte

În urma lor oamenii
lasă prunci
pe lângă prunci
își lasă cuvântul
eu de aceea scriu
când n-am să mai fiu
să vă aduceți aminte
de mine
un gând, un vers
un vers, un gând
cuvânt drag
pentru oameni dragi

Clepsidra vieții

Acum mulți ani
s-a pus nisip
în clepsidra vieții mele
nisipul se scurge încet
dintr-o parte în alta a clepsidrei
privesc la ea
deși văd nisipul cum se duce
nu-mi pot da seama cât mai este
mult? puțin? ciudat!
zilele sunt numărate
în boabe de nisip
mai e timp? cât?
nu știu, tare ciudat!
Dar cine va întoarce
acest obiect
pe care deja am uitat
să-l numesc?

Simfonia vântului

E toamnă -
vântul își pune în mișcare
orchestra;
mișcă arcușurile viorilor
flautul și fluierul
se simt cel mai bine

zgomotul grindinii
amintește de existența tobelor,
doar frunzele coboară
din înălțimile copacilor
în ritm de vals
sărutând pământul umed.

doar buzele tale îmi scriu pe suflet

Poem-lampă...

...să mă transforme
într-un pescăruș

să ne întâlnim
pe plaja rece a dimineții
sau să mă preschimbe
într-un fluture

să mă așez pe umărul tău:
oare unde găsesc
o lampă a lui Aladin?

În veșnicie ne vom uni

Către tine-mi zboară gândul
ai apărut ca o stea printre nori
ce-mi luminează dragostea

când seara se lasă
uitând de veșminte
trupurile noastre
se vor în veșnicie

(continuare în pag. 30)

încet, încet se lasă noaptea
ascultăm împreună
cum cântă stelele
iar îngerii coboară
și se bucură de iubirea noastră.

Tu ești Julieta,
Eu pot fi Romeo

Adevărul ascuns

E tristă viața fără de Iisus
când cu pași repezi
ne îndreptăm spre apus

ajută-mă, Doamne!
să aflu adevărul ascuns
am întrebări pe care
mi le pun în fiecare zi
la care nu găsesc răspuns
Tu spune-mi și ușurează-mi chinul

durerea din suflet naște lacrimi amare
poate într-o zi cu ajutorul Tău
voi afla adevărul ascuns
ajută-mă, Doamne!

O zi pierdută

O zi trecută-n amintire
fără un zâmbet
fără o bucurie
e o zi pierdută

o zi fără să citești
o poezie
e o zi pierdută

o zi fără tine
e o zi pierdută

te aștept, iubito,
să-mi pot recupera
toate zilele pierdute dintr-un calendar ajuns mai
sărac

Bătrânul fluviu

E noapte, doar luna
se răsfrânge
în apa bătrânului fluviu

e târziu
atât de întuneric
încât gândurile
pot alerga
fără a fi observate
de nimeni

ici-colo
luminează o stea, două, trei

Matematica sufletelor

E iarnă!
Sufletele noastre
au ieșit la joacă.
Se dau pe un derdeluș
ce pare a fi
ipotenuza unui triunghi
apoi își fac
un cerc de zăpadă
și se așază în el.
Sub razele de soare
zăpada se topește
cercul se micșorează
până ce πr^2 lui
ajunge să fie un punct.
Din acest punct începe
iubirea noastră.

Totul e trist

Fluturii plâng și mor de dorul tău
păsările nu mai pot cânta în crâng

plecarea ta din lume prea devreme
mă face să scriu primele poeme

pe obraz îmi alunecă o lacrimă a iubirii
spre cer privesc rugându-mă
cu mâinile amândouă
să ai lumină de la Dumnezeu

în gând păstrez o sfântă amintire
poveștii noastre de iubire.

După ploaie

Mi-aș face scară
dintr-un curcubeu,
m-aș urca
pe ultimul nor
rămas după ploaie

poate acolo,
te voi găsi,
să privim împreună
dansul îngerilor.

Atât de frumoasă

În vraja nopții
mă uit la tine când dormi,
ești atât de frumoasă
încât cuvintele-mi dispar,
mă așez lângă tine
să visăm împreună
la dansul îngerilor
printre nori și stele
este atât de bine
atât de frumos.

(din volumul în pregătire "Îngeri pe suflet")

Eugenia-Lucica DELCEA

EVANTAIUL ALBASTRU, de Lucia PĂTRAȘCU
Lucia Pătrașcu, „Evantaiul albastru”,
Brăila, Editura Danubius, 2011, 264p.

Brăila - *Evantaiul albastru*
 Și eu, m-am născut aici!...
 Într-o scoică?!... Într-un evantai?!...
 (Lucia Pătrașcu, *Evantaiul albastru*, p.25)

Avem atâtea posibilități să ne informăm despre un autor de carte, dar îmi place să surprind autorul, nu după studii, nu după câte cărți a scris, sau în câte antologii a apărut.

Nu vreau să știu nimic despre Lucia Pătrașcu, nu vreau să mă informez, deși aș putea s-o fac, vreau să stau față în față cu textul acestei cărți (primită cu împrumut), vreau s-o descopăr, s-o aflu!

Aceasta îmi este cea mai mare satisfacție când citesc! Doamne, ce frumos îți deschide drumul spre aflarea unui suflet, greu să-l definesc, spre puterea de analiză a oamenilor, de redare a unei vieți care i-a aparținut!

Informația documentară (biografia) are importanță pentru autoare, dar unduirea pe care o descoperi în redarea ei, aceasta nu este tehnică, este numai trăire sinceră, pe care o simte odată cu personajele, evenimentele, tot ce a marcat viața de familie-părinți, frate, studii, rude, neamuri, vecini, apoi, ca soție și mamă.

Totul este pus în evidență și toate trec în planul secund de acest strălucit talent, pasional și pasionat în a scrie despre viață.

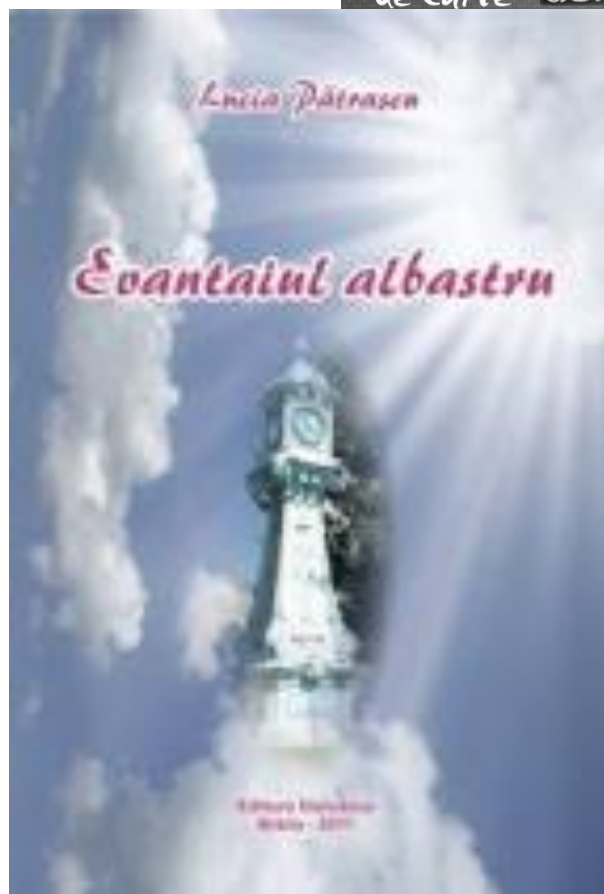
Talentul de scriitoare al Luciei Pătrașcu este ca un voal din mătasea cea mai fină, cu unduire din cele mai fascinante, foarte transparent, cu nuanțe ce se transformă rapid, greu să le pricepi.

Atât de fin, de discret o poartă inspirtația, imaginația spre faptul zilei (realitatea), încât, din cel mai dureros eveniment ridică, printr-un cuvânt sau o frază, efectul devastator al durerii.

Practic, așa cum și-a văzut personajele (în viața reală și literar), cititorul nu are de ce sa-și facă probleme, să rețină nume, date...

Nu! Această fire creativă, Lucia Pătrașcu, este când spectaculoasă, când crează imagini dramatice, când coboară în jocul de copii (cred că a învățat foarte mult din jocurile copilăriei), joacă sau nu, copilăria i-a fost tristă-perioada de după război, cu foamete, cu boli, cu sărăcie, cu o îndârjire pe viață și pe moarte pentru supraviețuire în orașul de la Dunăre, Brăila, acolo unde a venit pe lume (1941), din părinți ardeleni, veniți prin părțile Brăilei în aflarea unui trai mai bun.

Copila Lucia a fost martora acestei lupte feroce pentru o bucată de pâine, a făcut foamea, la propriu, a îndurat frigul, a fost în situații limită, cu tot efortul făcut de părinți, apoi de mamă, vaduvă la 30 de ani, cu doi copii aflați în grija ei, Lucia și Alexandru.

Poate cea mai tristă și dramatică perioadă după 1940, pe care au trăit-o oamenii locului și nu numai.

Tatăl Luciei, Petru, întors bolnav de pe front (frontul cu toate grozăviile lui, frig, foamete, păduchi, scabie... *Dar băntuia tot felul de boli!... Mai ales cele de plămâni, aduse de pe front sau iscate de frig, de foamete și de puzderia de păduchi! Și de scabie, de care foarte puțini scăpau!... p.33*), când seceta prelungită a anilor '46, '47 va face din om neom, la care se adugă și ocupația sovietică (*Davai ceas, davai palton*), va urca în *trenul foamei*, venind spre Oltenia, pentru o traistă de mălai sau de făină, pe care, la întoarcere, o împărțea și celorlalți vecini.

Nu *trenul foamei*, ci *trenul groazei* - urca cine putea, rezista, cel mai puternic, *Căci aici era pe apucate*, (p.176), neștiind dacă se va mai întoarce!

Pe viață și pe moarte pentru o bucată de pâine!!!
 Descriere sfâșietoare, dramatică!!!

N-am trăit așa ceva, m-am cutremurat citind!

Cartea aceasta de amintiri-memorii este un poem în proză fascinant!

Arta autoarei de a descrie, dar și de a atenua efectul devastator al momentelor grele prin care a trecut, aici este toată măiestria acestui spirit creator, cu deschidere spre viață, spre optimism!...

Mama Luciei, Maria, va duce greul familiei mai departe, își va pastra vopsitoria de textile (boiangerie), naționalizată la un moment dat, (răpindu-i Luciei amintirile copilăriei), cu dorința fermă de a-și ști copii cu carte.

Autoarea însăși presară din loc în loc eseuri meditative-existențialiste, având profunzime, rafinament liric și literar, excelând în arta de a mânui *Cuvântul*, cu pricepere, cu prudentă, cu maturitate.

(continuare în pag. 31)

Nu se joacă cu *Cuvântul!*

Cum ai putea să te joci la 70 de ani, vârta la care își scrie cartea de memorii pornită din suflet, așa cum se deschid pliurile unui evantai?!...

Mereu o privesc pe Lucia, copila, adolescenta, soția, mama a doi băieți deștepți și cuminiți, apoi privesc scriitoarea, rămâne mereu o copilă ce se joacă cu coarda, ducând-o când în sus și când în jos, realizând în juru-i un cerc, sau configurația unui OU, în care prinde noianul amintirilor din anii copilăriei și adolescenței, *căci vreau să scot la lumină dulcea lor strălucire, care a stat ascunsă atâta vreme...* (*Cuvânt către cititor, Autoarea, p.5*).

Altfel, dacă nu ar fi avut *sufletul de copil*, ar fi reușit să scrie povestea vieții ei într-un stil atât de fascinant și tulburător?!

Lucia Pătrașcu va absolvi 11 clase la Liceul de fete numărul 1, de pe strada Călărași, fostul Liceu „Regina Maria”, în condițiile în care mama ei primise statul comunist de „patroană”, în condițiile în care doar trei elevi erau liceeni de pe toată strada Galați - strada copilariei, pe care o va evoca ades.

De pe această stradă Galați, copila Lucia va urmări cu ochii minții și ai sufletului tot cadrul natural fascinant al orașului Brăila, unde *te îmbătau teii și salcâmi* (p.228) și al Dunării, al portului, cu hamalii lui, cu vaporenii veniți din toate colțurile lumii, cunoaște și redă cu precizie fiecare prăvălie, cârciumă, cu proprietarii lor, meseriașii-pantofari, croitori, nu lipsește nici legendarul Codin, *cel care făcea legea* în zonă, ne invită la o plimbare cu trăsura, cupeul sau cu tramvaiul, ne duce la bal, acolo unde se alegea *regina balului*, îi vedem, din trăsura, și pe iargiu, și pe bragagiu sau pe flașnetar, ne invită la un convoi de nuntă, cu trăsuri, la fotograf, *unde și mirii, și nașii au stat încremeniți, ca să nu iasă poza mișcată*, (p.189), ascultăm știri și muzică la difuzorul de radio stradal...

Are umor Lucia Pătrașcu! Dar un umor așa de fin, foarte inteligent, subtil!

Aici, cred că e mai mult ardeleană decât brăileancă!

Dupa examenul de bacalaureat („maturitate”) va încălța prima pereche de pantofi buni „Guban”: *Și astfel, încălțată cu ei, aveam să văd lumea altfel!... De la înălțime!.. [...] Și aveam să pornesc...propabil... în călătoria vieții mele.*(p.73).

Se va căsători la vârsta de 17 ani și ceva cu un băiat, tot brăilean și tot de pe strada Galați, *care era cel mai frumos, cel mai deștept*, iar Lucia, *o fată cuminte, proastă de cuminte, chiar ratat de cuminte, dacă pot spune așa!...* (p.74).

O poveste de dragoste care va învinge timpul, cu bune, cu rele, *Dupa cum a vrut viața!...*(p.75) peste cincizeci de ani, până la data apariției cărții (2011).

Lucia Pătrașcu iubește atât de mult Brăila, Dunărea cu *linia unduitoare și mereu ondulată*, cea care *îți aduce viață, te cheamă la viață și te duce să-ți arate viață!...*(p.11).

Oriunde au purtat-o pașii destinului (Zimnicea, Alexandria, Slatina...) urmându-și soțul, ofițer militar, în detașări sau misiuni de serviciu, tot Brăila îi pune pace în suflet: *Iar dacă ai norocul să fi pornit dintr-un evantai, care se leagănă mereu, pentru a-ți răcori fruntea, poți fi sigur că tot acolo, în interiorul lui, ai să găsești liniște!...*(„Înapoi în evantai”, p.133).

Poemul în proză „Înapoi în evantai”, (pp.132-134), așezat chiar la mijlocul cărți, este punctul central, fix, din care va porni plierea și deschiderea grațioasă, asemenea unui evantai, către fiecare povestioară de suflet a autoarei, așa cum s-au amprentat de istoria orașului Brăila și a Dunării:

Așa că, revii în locurile acestea pline de povești și între ele povestea ta!..(p.134)

Din nou revin momentele meditativ-filozofice, adresându-și sieși întrebări: „[...] unde începe frumosul?!.../ Într-o linie dreaptă trasă cu hotărâre de la un capăt la altul?/ sau într-o linie mai ondulată?...Mai înflorită?...Mai rotunjită?.../ OU!... (p.252), dar și întrebări-răspunsuri: *S-a gândit să găsească perfecțiunea în rotundul lui Dumnezeu?.../Ou!.../S-a închis în oul lui?!... Și s-a dus!* (p.253).

Dincolo de orice meditație filozofică, scriitoarea Lucia Pătrașcu lasă un document extrem de valoros despre istoria orașului Brăila, a cărei hartă urbanistică este asemuită cu un evantai, scaldat de valurile albastre unduitoare ale Dunării, orașul negustorilor, marinarilor, vaporenilor, etniilor...despre rezervația urbanistică - Centrul istoric al orașului - Grădina Mare, Grădina Mică, Castelul de Apă, Ceasul public din Piata Traian, despre tradiții și obiceiuri, despre relațiile interetnice...

De admirat cum au reușit locuitorii acestei urbe dunărene să conviețuiască într-un mozaic al etniilor(greci, turci, armeni, evrei, lipoveni, unguri, bulgari...).

Pe toți, în perioadele grele ale istoriei prin care au trecut, chiar în cele mai grele, i-a salvat Dunărea, cu bogăția din apele ei: pește, scoici, raci.

Toate, dar toate, poartă și acum parfumul florilor de salcâmi, de tei!

Între unduirile valurilor Dunării și parfumul florilor de tei și de salcâm, Lucia Pătrașcu va fi o Penelopa a timpurilor noastre, mereu așteptându-și soțul să se întoarcă din misiunile militare, rămânând stălpul casei, ocrotindu-și familia, copiii, nu țesând ca legendara Penelopa, ci croșetând sau cusând: *De multe ori am așteptat în viața mea!... Singură!..*(p.120)

Te întrebi, ca cititor, cum a apărut scriitoarea Lucia Pătrașcu, de unde aceasta forță interioară a talentului, așternut pe hârtie cu credință, responsabilitate, dragoste de viață și de oameni?!

De unde?! Din curiozitatea de a afla esența vietii (cât se poate afla!), din înțelepciunea de a se raporta la oameni, iertându-i și iubindu-i, din felul în care stie să-și respecte și să-și venereze străbunii: *Sărut mâna, Bunicule Ioan!.../ Sărut mâna, Bunica Rafilă!.../ Cu închinăciune, de la nepoata Dumneavoastră Lucica, [...], p.261.*

Cu acesta plecăciune-închinăciune se încheie cartea „Evantaiul albastru”.

Lucia Pătrașcu este un om rar, este o comoară pentru literatura română, în mod special pentru cea brăileană din ultimii 30 de ani.

Se simte în scrierea Domniei sale spiritul de ardeleană (răbdarea, efortul, cumpătarea, responsabilitatea pentru cuvântul ales), dar și de brăileancă (sta-

(continuare în pag. 38)

Dumitru BĂLUȚĂ

În căutarea lui Hemingway

Un miros de frunze și ierburi coapte anunța un început catifelat de toamnă. Din cer se auzeau glasurile cocorilor ce planau solemn în crug deasupra Văii Morilor, înainte de îndelungata lor călătorie spre țările calde. Gabriela ședea relaxată pe o bancă din scuarul spitalului. Părul ca o văpaie roșie se răsfirea pe spate. Pe fața nefardată și puțin bronzată a femeii, jucau sprințar „epurași de soare” ce se strecurau prin frunzișului arborelui din preajmă, evidențiindu-i pistruile parcă încondeiate, pe sub ochii închiși. Cum își întinsese picioarele desculțe peste marginea umbrei copacului și savura adierea răcoritoare dinspre havuz, la un moment dat simți că pe tălpi se mișcă ceva asemenea unei furnici săcâitoare. A deschis ochii și văzu în fața sa un bărbat cu un fir lung de iarbă în mână, care îi zâmbea distrat.

– Dan... Dan, chiar tu ești, a sărit ea bucuroasă. De unde te-ai luat?

– Ca întotdeauna, din cer.

– Ai căzut cumva din stolul de cocorii gata de plecare?

– Poate că da, însă nu sunt eu călător ca tine. Ei, bun sosit! Cum de ai lăsat Parisul?

– L-am agățat de vârful Eiffel-ului să minuneze în continuare lumea, iar eu am venit într-o scurtă vacanță la rudele de la țară. Ce întâlnire faină, chiar mă încântă. Dar nu mă așteptam să ne întâlnim pe aici.

– Nici eu. Cum am aflat despre venirea ta, te-am căutat, dar...

– Probabil n-ai căutat bine. Și aici ce faci? Tii, uitasem că ai făcut medicina. Păi, și eu stau tot aici, doar că pe post de pacientă. După cum mă știi din școală, de mine se țin toate relele.

– Cum să nu știi? În banca din față, mereu expusă ochilor critici...

– Las' că și tu profitați de înălțimea ta, că șezi în rândul din spate și să-i radiografiai pe toți cum și cu ce respiră.

– Chiar așa. acum cam tot cu asta mă ocup. Profesez imagistica medicală. Tu ce ai pățit?

– Cum să-ți spun... Îți amintești, în vacanța mare voi toți plecați cu părinții la mare, iar eu la țară, la bunici, unde trăgeam cu ei la sapă în câmp. Pe arșița cea mare nu aveam cum să mă scald decât în butoi. Iată că și acum, tot în butoi m-am scaldat. Obosită de atmosfera pariziană, m-am aventurat să-mi amintesc de copilărie. Plăcerea, nu zic, a fost minunată, numai că apa era proaspăt scoasă din fântână și... După un covid prost tratat astă-iarnă la Paris, n-a fost greu să încasez o pneumonie.

– Cine te tratează?

– Cunoști pe toți medicii sau întrebi și tu doar așa...

– Stai liniștită, nu sunt gelos.

– Asta mai lipsea.

– Aș putea să-ți fac o tomografie computerizată.

– Mi-au făcut rentghenogramă. Nu te-am văzut pe acolo.

– Eu nu am cum să asist toți pacienții, dar în privința ta pot să mă implic.

– Am înțeles, ești șef pe ceilalți doctori-imagiști. Și pentru mine cam de ce te oferi?

– Tu ești... Gabi, chiar nu înțelegi nimic ori te prefaci?

– Pricep, Dan, însă ceea ce a fost la liceu, a fost tare demult și, probabil, trecător. Din câte am auzit, tu ești căsătorit și...

– Soția mea a fugit cu un ins de la ambasada Turciei. Vei fi și tu căsătorită, dar eu nu-ți cer socoteală.

– Deocamdată, eu nu sunt măritată. Tot amân chestia asta de la un film la altul.

– Alegi să rămâi celibatară?

– Nu mai știu ce să spun. Acum regizez un film despre Ernest Hemingway la tinerețe și femeile lui, să zic așa, literare, pentru care și-a pus la încercare toată măiestria, a tot ascuțit atâtea creioane, ca să le înscrie și pe ele în „Sărbătoarea de neuitat”, trăită cu pasiune la Paris. Desigur, nu lipsește Hadley, soția lui, cu care împărtășea o dragoste nețărnută, dar l-a și susținut în formă sigură pentru a scrie. De asemenea mereu prezenta mentora lui literară, scriitoarea Gertruda Stein sau Miss Stein, cum o numea el familial. Își are locul ei și Sylvia Deach, proprietara librăriei „Shakespeare and Company”. Ea ținea și postul de bibliotecară tot acolo și, cu multă generozitate, îi împrumuta pe datorie lui Hemingway cărți de citit acasă, iar acela o simpatiza, dar nu numai pentru asta, ci și pentru nurea ei expresivi. Ba și femeile ce vindeau cărți americane și engleze la tarabele anticarilor de pe cheiul Senei din apropierea restaurantului La Tour d'Argent și din Quai des Grands-Augustins, cu care scriitorul se împrietenise, în măsura în care întreținea discuții interesante despre cărți. Dar câte altele... Să vedem cum le voi portretiza pe acele femei și cu ce mă voi alege din experiența lor.

– Dragă Gabi, cu atâta pasiune și lux de amănunte povestești. Tu ești plină de Hemingway și totuși scotocești pe urmele lui, îl cauți... Eu înțeleg, meseria e meserie, dar nu vrei să mai trăiești puțin și în lipsa lui Hemingway? Noi avem ce vorbi despre viața noastră. Nu ne-am văzut atâția ani...

În vremea aceasta cineva a strigat-o pe Gabriela să vină repede la procedurile de seară. Ea și-a încălțat sandalele și s-a ridicat să plece.

– Ei bine, mâine te aștept aici, la aceeași vreme. Sper să-ți ajustezi programul, a zis Dan ca și cum decizia ei depindea de dânsul.

Gabriela n-a răspuns nimic, doar i-a aruncat peste umăr o privire ce putea fi înțeleasă în mai multe sensuri și a plecat.

Nu s-au mai întâlnit decât la câteva zile, dar și atunci ca și cum întâmplător

(continuare în pag. 34)

– Nu dorești să facem o plimbare prin grădina spitalului? A propus Dan ca să nu scape ocazia să fie în compania ei.

– Totuși, vrei să mă furi, ca în poveștile de odinioară. De când te-ai făcut atât de romantic?

– Nu de asta Gabi, zău! Chiar nu ai de unde să știi ce peisaj frumos este mai la vale...

– Ei bine, s-a învoit Gabriela neașteptat de dispusă.

Au coborât serpentina asfaltată, pe parcursul căreia întradevăr au avut de contemplat diferite specii rare de arbori și arbuști. Ajungând la gardul ce separa grădina de restul Văii Morilor, s-au aventurat să pătrundă printr-o breșă dincolo, unde se întindea un zăvoi pe cursul unui pârâiaș. Priveliştea era și mai atrăgătoare.

– Unde mă duci, hoțule?

– Uite, dacă trecem dealul din față, ieșim la Izvorul Tamarei.

– Da, da, da! Am auzit de el, dar n-am fost niciodată acolo.

– Nimeni nu știe precis de unde provine denumirea lui. Una din legende spune că demult, tare demult, acolo s-a înecat o tânără fată pe nume Tamara.

– Cum așa?

– Pentru dragostea ei nefericită. De atunci mulți tineri îndrăgostiți vin la izvorul acela ca să-și jure unul altuia credință. Mai îndeplinesc și ritualul de a se spăla pe față și pe piept cu apa rece din izvor.

– Vai, ce interesant! Să mergem dar.

Pe culmea dealului au traversat un nou cartier de vile luxoase, proiectat hidos. Chit că ilegal, pentru că nu se înscria vădit în peisajul Parcului natural „Valea Morilor”. La poalele dealului strălucea oglinda unui lac artificial, construit de tineretul urbei, prin anii '50 din secolul trecut. Se spune că inițiativa a aparținut lui Leonid Brejnev, conducătorul RSSM (personaj care, mai târziu, avea să-l înlocuiască la cârma URSS pe Nichita Hrușciiov, iar ultimul îl detronase mai devreme pe Smai). Lacul încă mai purta denumirea de „Lacul comsomolist”, deși comsomolul demult a fost abolit, iar spațiul acvatic, înămolit de-a binelea, nu mai era bun la nimic. Pe la mijlocul pantei, dintre pietre masive, țâșnea viguros Izvorul Tamarei. Arăta bine îngrijit, dovadă că este frecventat mereu de oamenii locului..

– Și unde-s pelerinii?

– Dar noi cine suntem, a râs Dan. Să începem ritualul, să ne spălăm cu apa pură ca lacrima Tamarei!

El și-a scos cămașa și a întins mâinile căuș sub jetul ce curge din cavitatea izvorului, pe o țevă de inox, într-o mică bulboană. S-a spălat pe piept și pe față, exclamând de plăcere, apoi s-a întors către Gabriela.

– Și tu?...

– De spălat chiar o să mă spăl, că mai alergat ca pe un cal de vânătoare.

– Hai, că eu nu mă uit la tine.

– Nu te cred.

– Atunci imaginează-ți că suntem la plajă.

– Numai nu la cea de nudiști.

– Ei, mai las-o, aici nu ți-e Franța.

Gabriela și-a scos tricoul, apoi și sutienul. Dan nu s-a ținut de cuvânt. Se uita avid la bustul ei puțin pârlit de soare. Îl îmbătau și sânii rotunjiți și albi cât ține conturul sutienului, cu gurguie ca de ciocolată. Când ea s-a aplecat asupra apei și se spăla suplu, ca o lebădă, el nu

s-a mai reținut și a încercat să o sărute pe umeri.

– Aiii! Cum ne-am înțeles, a țipat Gabriela ca atinsă de șarpe.

– Păi, ritualul, Gabi...

– Dar nu chiar așa! Tu să nu găsești cuvinte?

– Stai să mă adun, am emoții...

Dan a tot urmărit cum ea s-a îmbrăcat direct le corpul ud, iar ea îl privea peste umăr amuzată.

– Până te aduni, a zis Gabriela, hai să coborâm la „Teatrul Verde”. Uite-l, se vede în vale.

Teatrul de vară s-a dovedit a fi și el împărăginit și nefuncțional. Porțile spațiului de sub cerul liber pentru spectatori erau deschise vraisește și putea intra liber oricine.

– Doamne, ce dezastru, a zis Gabriela dezamăgită. Cât de fain era aici pe timpul adolescenței noastre!

– Era o cetate a Mișcării de Eliberare Națională a basarabenilor, a confirmat patetic Dan. Mai ții minte câtă lume se aduna aici, cu steaguri tricolore. Veneau artiști din Ardeal, Oltenia, dar din toată România. Părinții și bunicii noștri plâneau de bucurie.

– Cum mai săream gardul ăsta de 2 metri înălțime, ca să pătrundem și noi pe tribunele în aer liber arhipline și să privim pe viu concertele cu Nicu Alifantis, Ducu Bertzi, Mircea Baniciu...

– Și Cenaclul „Flacăra” cu Adrian Păunescu. Eh, a fost odată...

– Da, da, da și câte speranțe că Basarabia iaca iaca se va uni cu România, dar n-a fost să fie.

– Ei, nu zi. Unirea, într-un fel, totuși s-a produs. Generația noastră, sovetică cum era, a fost prima care a trecut Prutul la studii în România. Altfel nu mai ajungeam eu la Universitatea de medicină „Carol Davila” din București. Ba mi-am luat acolo și doctoratul în imagistică medicală.

– Nu chiar toți.

– Gabi, nu zi. Tot cu suportul României ai obținut și tu o bursă la Academia de Film din Franța. Dar câții altii...

– Ei bine, așa este... Hai să ne întoarcem la spital, că a trecut destulă vreme și risc să fiu externată cu muzică.

Revenind la „banca lor” din scuarul spitalului, Gabriela l-a mulțumit pe Dan cu un sărut aerian pentru excursie. El a vrut să-i spună ceva la despărțire, dar ea, cum luase obiceiul, i-a aruncat peste umăr o privire șagalnică și a dispărut.

În curând Gabriela a fost externată cu o Epicriză scrisă pe câteva foi, în care se recomanda un tratament postspitalicesc în țara sa de rezidență. Urma să se întoarcă la Paris, dar nu înainte de a trece pe la rudele de la țară, ca să-și ia rămas bun și bagajele. Dan s-a oferit să o ducă cu mașina, însă doar peste câteva zile, pentru că avea treburi urgente la serviciu. Cum nu a găsit la vreun hotel potrivit un loc liber pe o durată scurtă, Gabriela s-a lăsat convinsă de Dan să poposească la el.

– Locuiesc cu chirie într-o garsonieră, dar nu e bai. Ție îți cedez odaia, iar eu voi dormi la bucătărie.

– Și promiți că o să stai cuminte acolo.

– Întocmai, Doamnă, a raportat pe un ton cât se

(continuare în pag. 35)

poate de serios.

Noaptea au decurs fără aventuri. Cu atât mai mult, că Gabriela, până în zori, le tot da telefoane partenerilor săi de prin toată Franța. Punea la cale diferite proiecte de filmări pe scenariul cu Hemingway. Dan, la rândul său, își dădea concursul la bucătărie cu calitățile sale culinare, urmărind scopul să o impresioneze, dacă nu chiar să o cucerească cu asta pe oaspăta sa.

În weekend au mers la rude. Trecând prin centrul satului, Dan a arătat la un copac înalt și rămușor și a întrebato pe Gabriela dacă nu cumva este bătrânul salcâm despre care atât de mult scria tatăl ei.

– Chiar acesta este. Încă mai dăinuie. Tatăl meu, fie-i țărâna ușoară, îl numea „Zeul satului”. Nu prea agrea orașul și se trăgea la el ca și magnetizat. Mă aducea și pe mine. Ce hore se jucau aici, ce tradiții...

La întoarcere în oraș Dan vorbea neîncetat, ca „pus în priză”. Era motivat, pentru că a doua zi ei urmau să se despartă, cine știe iarăși pe cât timp.

– Nu știam că tatăl tău a decedat, și-a exprimat el regretul. Îmi plăceau poeziile lui, mai ales ultimul volum de versuri care se găsea cu greu în librării. Retorica părea aceeași, dar într-o expresie surprinzătoare de originală.

– Tata era cunoscut mai mult ca istoric și antropolog. Descoperirile lui cucuteniene au completat substanțial definirea noastră ca descendență dacică.

– Da, am auzit de asta. Am văzut chiar și un album cu artefacte neolitice. Îl mai aveți în casă?

– Cu regret, nu. După ce am luat-o pe mama la Paris, că aici suferea de singurătate, apartamentul a fost vândut. Din bibliotecă și arhiva lui tata am luat câte ceva cu noi, în Franța, restul am donat bibliotecilor și muzeilor din Basarabia.

– Și mama cum e la Paris?

– Bine, merci. A deschis niște cursuri de însușire a limbii franceze pentru imigranții veniți din Basarabia.

– Da, știu că la liceu a fost profă de limbă franceză.

– Ea îmi este de mare ajutor acolo. Chiar un stâlp de echilibru. Duce toate treburile casei. Se teme mereu să nu plece undeva și s-o las singură...

În cea din urmă noapte s-au culcat cum au ajuns acasă, pentru că în ziua plecării Gabrielei să se trezească mai devreme. Totuși, Dan nu se săturau de vorbit, deși erau separați de perete. Vorbea și Gabriela, însă simțea ceva gol în jurul său. Nu putea să-și imagineze reacția feței lui la auzul vocii ei, ceea ce i se părea straniu.

– De ce zâmbești, a întrebato Dan ca din neant.

– De unde știi?

– Eu văd. Acum îți muști buzele.

– Aiii, imagistule...

– Noi ambii suntem imagiști. Numai că tu chiar plăsmuiești imaginile, iar eu doar le citesc și le diagnostichez.

– Fiecare cu meseria lui și nu te supăra... Hai să dormim. Măine mă așteaptă o zi tumultoasă.

– Stai liniștită, eu o să de duc cu mașina la aeroport.

Gabriela nu putea să adoarmă. Insomnia părea atât de necruțătoare, încât nu i-ar fi ajutat niciun somnifer. În subconștient se întreba: „De unde s-a luat iarăși pe capul meu acest Dan?” Însă, de fapt, ea analiza cum au pornit și ce s-a ales de relațiile lor. La liceu Dan părea un flecar ordinar și nostim. Și totuși, parcă mai altfel decât ceilalți

colegi. Avea un farmec prin felul de a rosti cuvintele și răspândea o adiere carismatică, de unde ea a prins la inimă un soi de simpatie, poate chiar o pasiune amoroasă față de dânsul. Ține bine minte cum au început să se întâlnească, mai ales că o făceau în taină. Apoi l-a adus și acasă. Mă rog, moravurile fără timpuri în „familiile bune”, ca să știe părinții ce și cum face fata sau băiatul lor la vârsta pubertății. Tatei i-a plăcut de el, mamei – nu, pentru că chiulea de la lecțiile ei. După absolvirea liceului s-au zburătăcit care și încotro. Părea că între ei totul s-a destrămat. Regretul ei rămase că nu s-au sărutat niciodată, pe când unele dintre colegele ei chiar s-au și culcat cu prietenii lor. Dan... Dintr-un lungan ca o coromâslă, ce bărbat robust s-a făcut! La Izvorul Tamarei l-ar fi mâncat cu ochii – bine că el n-a observat. A fost însurat... Dar ce, avea s-o aștepte pe ea care, cum s-a văzut la Paris, s-a dedat cu trup și suflet filmului? El n-a spus nimic despre copii: au avut sau nu? Dar ce femeie nu și-ar dori un copil cu dânsul? Interesant, cum arăta soția lui? Dacă turcul i-a șters-o de sub nas, o fi având ea ceva nuri. Nu ca dânsa: roșcovană, pistruiată, gâtul lung – în ansamblu, brațele subțiri și mereu proptite în șolduri, îngustă-n spete, fundul ca o sfeclă – o amforă antică, nu alta. Picioarele – da, crede că-s frumoase, dar nu toți bărbații se uită doar la picioare sau la fund. Așa a fostea de cum a prins la feminitate și așa a rămas. Dar iată, nu s-a gândit niciodată dacă, între timp, firea ei s-a schimbat cumva substanțial. Dan, cu siguranță, s-a metamorfozat. A devenit altfel, cumpătat și sigur pe sine. Mai dă cu glumițele, dar asta îi dă, mai degrabă, un aer exotic decât să arate un flec ca altădată. În rest, posedă viziuni serioase și raționale. Are un început de chelie ca de gânditor. Barba tunsă scurt, privirile țintite, iscoditoare și cu spirit ascuțit de observație îi dau un aspect tocmai astfel, cum și-l imaginează ea pe Hemingway la tinerețe, pe când acela își trăia „Sărbătoarea de neuitat” la Paris. Îi veni ideea că n-ar fi rău să-i propună lui Dan o probă pentru viitorul ei film. În așa caz, și-ar fi dorit să joace și ea un personaj alături de el. Bunăoară, pe Sylvia Deach. Îi părea de dânsa și chiar găsea că au unele trăsături asemănătoare. De altfel, Miss Stein, dacă ar fi cu puțință să se teleporteze în prezentul nostru, cu ambițiile ei critice, neapărat ar fi zis că Dan și Gabriela se potrivesc de minune în rolurile interpretate de ei...

Cu aceste gânduri Gabriela a lunecat într-o unduire de dormitare. În vis sau aievea, a fost cuprinsă de o arșiță nestăvilită. În toracele ei vibra o flacăra. Părea că sta lângă un butoi cu apă rece din fântână, dar nu putea să se scufunde îmbrăcată. Ar fi vrut ca Dan, care se afla aproape, să scoată, să sfășie hainele de pe ea, dar aștepta zadarnic. Până la urmă, a îmbrățișat cu sete apa, o aduna la piept cum făcuse la Izvorul Tamarei și s-a potolit. Dimineață, mult prea târziu, s-a trezit cu Dan în același pat.

– De ce zâmbești? Râzi de mine...

– Ai fost grozavă, Gabi.

– Dar și tu... De furat m-ai furat, însă m-ai lăsat să

(continuare în pag. 38)

Petre RĂU

DIN NOU DESPRE
MATEMATICA LUI NICHITA STĂNESCU

(4)

Cercul este în atenția poetului chiar din perioada de început a creației sale. În poemul „Basorelief cu îndrăgostiți”, [03] Nichita își manifestă disperarea când se simte într-atât de constrâns, ca și când ar locui într-un cerc și circumferința lui nu i-ar da nicio șansă de evadare: „...*Iar suntem înscrisi într-un cerc, / și nu mai știm de unde / ncepem și unde / ne sfârșim, în spațiul dat, / rezemat pe coloana acestor secunde*”, iar centrul acestuia nu-i apare nici el în vreun chip folositor: „*Centru de cerc pierdut / gură fără sărut...*” („Mai lasă-mă”, [12]).

Singura libertate pe care i-o poate oferi cercul este aceea de a putea alerga în jurul său, în același interior claustrofobic al său, cum întâlnim în poemul „Euclid și soldatul latin”, [14]: „...*Noi alergăm în cerc cu orizontul, / ei trag raza linear și omorătoare!*...”

Singura mângâiere pe care o simte eul liric este aceea că poate recupera cercul cu ușurință doar dintr-o singură linie: „...*Dintr-o linie, nefericitul de mine / făcui un cerc;*...” („Descântec”, [14]).

În „Împotriva mării”, [07], cercul este admonestat pentru mediocritatea pe care o degajă în jurul său, prin prezența sa în mai multe ipostaze incerte. În schimb, alte figuri geometrice plane, precum triunghiul și pătratul, sunt admirabile, fiind socotite “forme ale libertății de gândire”: „*Cerc tu, idee / a mediocrității, / calotă sferică, tu, / burghezie a sferei, / cerc – burg / cercburg [...]* // *Triunghi, pătrat, / voi sunteți forme ale libertății de gândire, / cercul, calota, cercburg cel cu ființe / care merg cu picioarele pe cer / și cu fruntea în nămolul miezului, [...]* // *Cerc de jurîmprejur, / și numai cerc și numai cerc...*”

În fața perfecțiunii unor figuri geometrice poetul se lasă pur și simplu copleșit de emoție, motiv pentru care ajunge să creadă că acestea ar fi trebuit să fie modele pentru însăși viața: „*Totul ar fi trebuit să fie sfere, / dar n-a fost, n-a fost așa. / Totul ar fi trebuit să fie linii, / dar n-a fost, n-a fost așa. / Ar fi trebuit să fii un cerc subțire, / dar n-ai fost, n-ai fost așa. / Ar fi trebuit să fii un romb subțire, / dar n-am fost, n-am fost așa. [...]* // *Totul ar fi trebuit să fie sfere, dar n-a fost, n-a fost așa. / Totul ar fi trebuit să fie linii, / dar n-a fost, n-a fost așa*” („Despărțire de o vârstă”, [03]).

Obsesia conceptelor geometrice se manifestă până și în reveria poetului: „...*Visam tot timpul linii drepte,*...” („Cântec despre cea mai înaltă idee”, [02]).

Nichita nu uită că în perioada școlară a fost un bun rezolvitor al problemelor din Gazeta Matematică. Nostalgia după acea perioadă o întâlnim în poemul din cel de-al treilea colum al său, „Îndoirea luminii”, [03]: „...*și începutul vieții mele: romburi, linii / călătorind pe vârfurile reci ale luminii...*”, dar și mai târziu, atunci când trebuie să se decidă asupra unor imagini incerte: „...*Ochi în triunghi? / Nu. / Triunghi în ochi și vedere / în acțiune...*” („Vedere în acțiune”, [10]), sau când recunoaște formele de oriunde: „*Intrare în cuburi, în piramide...*” („Armonizare”, [08]).

Așadar, nu există cale să poată uita vreodată formele geometrice care l-au încântat dintotdeauna, chiar și atunci când i-au dat fiori: „*Să ne obosim gura / până la cerc. / Ah! Tu, fioroasă și înfrigurătoare / linie dreaptă!*” („Bogdan,

Bogdanovici din Bogdania”, [16]).

De pildă, cubul l-a însoțit în toate călătoriile lui imaginare: „*Înșirare de cuburi, simplă înșirare de cuburi, [...]* // *m-ar fi știut. Ah, cuburi, cuburi*” („Cântec”, [06]), iar conul, revăzut chiar și prin secțiunile lui, poate fi imaginat precum o armă ascuțită ce-ți poate trezi frisoane: „*Numai de nu m-aș tăia la jumătate, / într-un cerc mai mic, deasupra stând, mărunt, / ca un soare răsărind pe jumătate - / doar atât să-mi fie dat, spre punct!*” („Con”, [18]). Poemul „Linia împăcată cu sine însăși”, [14], dedicat lui Eugen Simion, face referire la un triunghi ca la binecuvântarea unei oglinde: „*Nu te poți rupe în două ci numai în trei, / nu ocolirea ci ruptura închide / Triunghiul vă zic dragii mei, / e izbăvirea unei oglinde*”.

Alte figuri geometrice sunt aduse laolaltă pentru a exprima cu precizie tot atâtea imagini ce i se oferă eului liric: „...*Perete curb, perete oblic, / triunghiular, pătrat, și plin de cârlige, / de care-ntotdeauna atârnă ceva*” („Perete”, [06]). Aceeași viziune, în alte ipostaze: „...*Ninge. / Pupile rotunde, drepte, piezișe, / pătrate, / triunghiulare,*” („Ninge cu ochi”, [06]).

În poemul „Certarea lui Euclid”, [07] este pus în lumină însuși Euclid, matematicianul antichității a cărui lucrare geometrică l-a încântat pe poet încă din copilărie. În lungul poem final al volumului “Laus Ptolemei” dedicat celui alt geometru al antichității, așa zisa “certare” a lui Euclid este de fapt un prilej minunat pentru Nichita de a-i aduce omagiile cvenite lui și operei sale nemuritoare: „...*Ah, da, eu locuiesc într-un spațiu / lipsit de generozitate. / Locuiesc pe o sferă, pe o sferă, / pe o sferă, / pe o sferă. // Dac-aș fi locuit pe un pătrat, pe un cub, / ar mai fi fost o oarecare risipă / dar eu locuiesc pe o sferă, pe o sferă, / pe o sferă, / pe o sferă. [...]* // *Totul e bazat pe economie; / pământul este o sferă, / luna este o sferă, / soarele este o sferă, / stelele, sublime, sunt sfere [...]* // *Euclid, bătrâne și neomenescole, / tu ai crezut într-o lume singură, / cu postulate neomeneste, [...]* // *Dar să existe sfere, oare?*”

În concluzie, triunghiul, pătratul și alte figuri geometrice simple înseamnă tot atâtea forme și grade ale libertății de a gândi. Concepția ptolemeică reabilitată estetic, viziunea sferică a lumii și a întregului, dimpreună cu stabilitatea dinamică în epicentrul căreia se situează omul, explică geocentrismul universului său poetic.

Dacă unele concepte din geometrie și din teoria numerelor reprezintă adevărate izvoare de nesecată inspirație, în schimb matematica discretă nu este deloc pe placul poetului. Sinteza datelor statistice, de exemplu, și interpretarea datelor referitoare la fenomenele de masă îi provoacă dispreț: “Una din marile mele dureri de intelectual a fost aceea că nu am tolerat niciodată gândirea statistică asupra umanității... Literalmente este îngrozitoare gândirea statistică. Nu poți să spui omori 50 ca să salvezi 100. Pe fiecare trebuie să-l iei individual. Dacă unul dintre ei era Shakespeare sau Mozart?”¹.

Am văzut din exemplele prezentate mai sus că poetul se îndepărtează foarte mult de logică. Dar o face, cel mai probabil, în mod conștient. Ocolind

(continuare în pag. 37)

tautologia aproape în fiecare vers, silogismele apar construite deseori din propoziții simple, dar false. Probabil acesta este și motivul pentru care poetul a fost acuzat că a abuzat de ilogisme. Demonstrațiile sunt bazate pe raționamente cu premise abuzive, antitetice, uneori forțate, alteori inversate. Să ne amintim însă de celebra butadă a lui Alexandru Macedonski, care recunoștea că „Logica poeziei este nelogica la modul sublim”.

Nichita reabilitează adevărul logic abia înspre maturitate, când redevine rațional și începe să utilizeze și adevăruri matematice bazate pe rațiuni. De fapt, când inventează “necuvintele” poetul (re)devine cu adevărat un “raționalist”. Nichita a dat dovadă de rațiune abia atunci când a înțeles că sărăcia conceptelor și a cuvintelor în raport cu infinitatea lucrurilor generează ambiguități, polisemie și imprecizie.

Cuvintele care definesc conceptele matematice folosite în poezia stănesciană, au și ele rolul de materie lingvistică, cam la fel cum se întâmplă și cu cuvintele noi, inventate de poet, precum: astragal, trumbalare ș.a. Limba este pusă într-o stare de criză pentru a se ridica la nivelul înțelesurilor pure, printr-o altfel de matematică, de natură calitativă, așa cum crede Nichita, care vine astfel să se substituie matematicii cantitative. Raportul dintre nume și lucruri trebuie redescoperit, iar calea nu o reprezintă cunoașterea umană obișnuită, ci un alt tip de cunoaștere, o “altă matematică”, una poetică.

Refacerea realității prin intermediul cuvântului se realizează cu ajutorul unor expresii ce cad într-un fel de tentație în a crea un joc poetic. Cuvintele sunt doar ornamente ale ideilor pe care poetul le crează.

O trăsătură comună matematicii și poeziei este, desigur, conciziunea. Limbajul folosit de cele două domenii distincte, care par atât de incompatibile, este unul minimal, orice idee sau concept se exprimă printr-un număr minim de cuvinte. Exigența oricărei exprimări într-un domeniu sau celălalt țin de faptul că fiecare simbol sau cuvânt folosit își are rolul său propriu acolo unde a fost așezat și rar ar putea fi înlocuit cu un altul mai adecvat. Mai precis, în ambele domenii avem de-a face cu un maximum de semnificație cu un minimum de limbaj.

Desigur, putem găsi mai multe elemente în comun celor două domenii, de pildă frumusețea și simplitatea, dar nu asta ne-am propus în acest studiu. Cei interesați pot găsi ușor bibliografii bogate pe acest subiect. Aș sublinia doar faptul că, dintre cei care s-au pronunțat în această direcție cu multă apetență, într-un mod simplu, pe înțelesul tuturor, n-ar trebui să-i pierdeți din vedere pe Ion Barbu (opera sa eseistică) sau pe Solomon Marcus (opera sa eseistică și lingvistică). Să nu uităm că poezia se comportă și ea ca o știință atunci când caută adevărul.

Prin intermediul conceptelor matematice, fie și numai cele elementare pe care le-a știut și folosit Nichita în poezia sa (număr, unu, doi, ..., infinit, alef, operațiile de bază, punct, linie, cerc, pătrat, cub ș.a.), poetul are ocazia să modifice și mai radical percepția logică a limbajului și apasă substanțial pe această monedă poetică. Limbajul apare uneori straniu, dar original și cu foarte mult efect stilistic, datorită unor conjugări ale conceptelor și formulelor matematice cu expresia și formula poetică modernă. El ne transportă astfel, pentru că asta și-a dorit, în spațiul definițiilor abstracte și al formulelor poetice neconvenționale și

șocante.

Există, desigur, mult mai multe frumuseți ale matematicii pe care Nichita nu a avut șansa să le fi cunoscut, altfel cu siguranță le-ar fi surprins în poemele sale. El s-a oprit la punct, linie și cerc, dar lipsește, de pildă, minunata elipsă, cea care are unele proprietăți miraculoase, printre care aceea că orice rază dintr-unul din focarele ei se reflectă (pe principiul biliardului) în celălalt focar. Lipsește numărul de aur sau proporția divină, cu mari implicații în estetică, lipsesc concepte minunate precum curbura spațiului, infinitii mici, geometriile neeuclidiene sau riemanniene și multe altele.

Alex Ștefănescu ne spune despre Nichita Stănescu că a beneficiat de o anumită receptivitate (mai puțin obișnuită la un poet) față de ideile științifice ale timpului, că le înțelegea pe deplin și, când le convertea în idei poetice, o făcea în cunoștință de cauză, nu precum un lunatic oarecare. Exemplele pe care le aduce criticul pentru a argumenta cele spuse sunt din domeniul fizicii moderne.

Dacă însă analizăm cât stăpânea Nichita din cunoașterea matematică, după părerea mea balanța atârână cam invers. Aproape toate noțiunile folosite sunt rupte complet de logică și sunt răstălmăcite și trimise în echivoc, nedându-le nicio șansă a raționalității împotriva a tot ceea ce reprezintă ele ca utilitate umană.

Iată o aberație stănesciană, parcă extrasă dintr-o conversație contradictorie cu un prieten la un pahar de vin: „Laud abecedarul pentru că, tăindu-ți geamătul primordial și smulgându-ți limba nedegustătoare, nu te lasă, ah, slăt de ele. (...) Detest aritmetica învățată de mine pentru că ea își propune un adevăr. Adevărul adevărat îmi pare a fi de natură calitativă, adică unic, adică pasionant. $1+1=2$ nu este un adevăr, ci este o posesiune, o gelozie. Jegul cantitativ al lui 3 și al lui 4 reprezintă în mintea mea ideea încă și mai sălbatică, mai barbară a competiției. (...) 1 nu are fericirea tristă a literei. Are calitatea dublată de posesiunea calității, adică de cantitate” (din „Laudă abecedarului și detestarea aritmeticii” / „Respirări”).

De ce o numesc aberație? Pentru simplul motiv că este scrisă eseistic, nicidecum sub acoperirea salvatoare a vreunei metafore poetice. Deci e de presupus că ea a fost trecută prin filtrul rațiunii. Ce însă nu știe sau nici măcar nu intuiește Nichita în aceste spuse este că „1” a apărut, după toți marii raționaliști ai omenirii, înaintea literei „A”.

Conceptele matematice nu sunt chiar de la început folosite în poezia poetului. Ele apar în timp, pe măsură ce acesta simte nevoia de a găsi noi căi de exprimare. Când a început să le aibă în vedere pentru a găsi o soluție convenabilă la neputința cuvintelor și necuvintelor sale, Nichita și-a concentrat aproape întreaga atenție în arta sa poetică pe simbolismul numerelor, ca și pe cel al elementelor geometrice, la fel cum a procedat și cu cuvintele, integrând astfel matematica într-o nouă realitate a poeziei. Practic, și-a proiectat o interacțiune vie și puternică între matematică și imaginație, între sugestie și

(continuare în pag. 38)

poezie. Cunosându-l îndeaproape pe academicianul matematician Solomon Marcus, a devenit limpede că ideea sa ar putea atinge în poezie noi niveluri de artă. A fost încântat când a descoperit că putea unifica două domenii socotite incompatibile până atunci, că putea aborda noi concepte care i-ar îmbogăți arsenalul artistic. Până atunci avusese ocazia să vadă câte ceva din acest spectacol la înaintașul său, poetul și deopotrivă matematicianul Ion Barbu, doar că acolo lianturile se îndreptaseră spre căi ermetice. Acum el, Nichita, avea drum liber să meargă, cu o lejeritate și un succes demne de numele său, pe o cale mai simplă, cu un limbaj mai plăcut și mai ușor de asimilat.

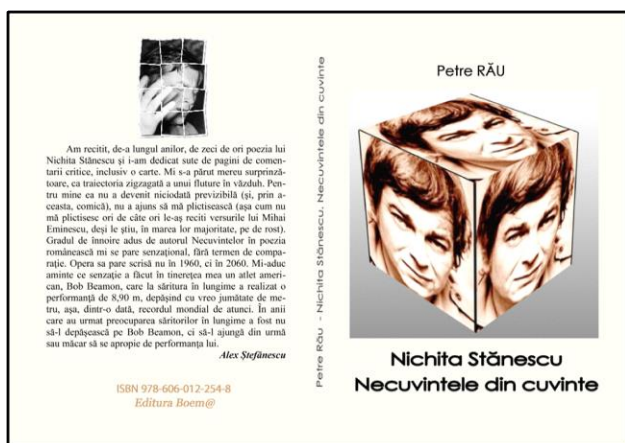
Poate că Nichita și-a dorit refacerea realității prin intermediul cuvântului. Dar știm bine că, în final, el s-a trezit copleșit și deziluzionat de căutările lui iluzorii, pentru că, în afară de satisfacția de moment pe care ți-o dă o metaforă, ea nu te ajută să depășești ziua de mâine.

Așadar, matematica pe care a căutat-o Nichita a fost una a inimii, și asta pentru că el, poetul, s-a ferit să rămână prizonier al matematicii dictate de către minte.

¹ Interviu luat de Mihai Sin și apărut în revista "Vatra", nr.4/1973.

Referințe - volumele de poezii (fără antologiilor)

- [01] *Sensul iubirii*, 1960, Ed. pentru Literatură și Artă
- [02] *O viziune a sentimentelor*, Ed. pentru Literatură, 1964
- [03] *Dreptul la timp*, Editura Tineretului, 1965
- [04] *11 elegii*, Editura Tineretului, 1966
- [05] *Roșu vertical*, Editura Militară, 1967
- [06] *Oul și sfera*, Editura pentru Literatură, 1967
- [07] *Laus Ptolemaei*, Editura Tineretului, 1968
- [08] *Necuvintele*, Editura Tineretului, 1969
- [09] *Un pământ numit România*, Editura Militară, 1969
- [10] *În dulcele stil clasic*, Editura Eminescu, 1970
- [11] *Belgradul în cinci prieteni*, Editura Dacia, 1972
- [12] *Măreția frigului*, Editura Junimea, 1972
- [13] *Epica Magna*, Editura Junimea, 1978
- [14] *Opere imperfecte*, Editura Albatros, 1979
- [15] *Noduri și semne*, Editura Cartea Românească, 1982
- [16] *Oase plângând* (versuri ad-hoc la Belgrad), 1982
- [17] *Strigarea numelui*, Editura Facla, 1983
- [18] *Argotice* (poezii culese în 1955), Ed. Românul, 1992

(Sfârșit)

aștept atât de mult. Aiii, teroristule...

– Gabi, pe tine nu te mai înțeleg: ba nu, ba da...

– Nu uita că eu sunt femeie, iar femeia este o academie - oricât ai studia-o, n-o mai însușești cum vrei.

– Chiar că...

– Dan, avionul! Cât e ora? Vai de capul nostru...

La orele de vîrf, din cauza aglomerării excesive a orașului cu autoturisme de tot felul, traficul era îngrozitor. Pe sensul lor de circulație se înainta bară la bară. Gabriela făcea nervi:

– Apasă și tu mai tare pe accelerator. Chiar nu realizezi că o să scap avionul?!

– Eu înțeleg, dar suntem pe viaduc. La naiba și cu traficul ăsta! În *weekend* nu-i asemenea îmbulzeală. Mai zăboveai și tu câteva zile, mai stam cât de puțin împreună.

– Ți-am spus că nu pot. Mama abia așteaptă să mă întorc acasă. Vrei s-o găsec...

Deodată, mașina s-a izbit brusc de parapet. Impactul a fost atât de puternic, încât partea ei frontală s-a făcut zob. Echipajul poliției rutiere și ambulanța abia și-au făcut loc ca să ajungă la locul accidentului.

La știrile de amiază mai multe posturi tv locale au precizat precum că, potrivit unor date recuperate dintr-o cameră de bord, autovehiculului avariat, probabil, ar fi încercat să efectueze o manevră de depășire a autoturismului din față. „Accidentul prezintă o situație extrem de gravă și confuză”, au relatat reporterii...

(urmare din pag. 32)

rea meditativă, lirică, suavă, simțul metaforic strălucitor și inconfundabil).

Dumnezeu i-a dăruit! Lucia Pătrașcu a știut să-și poarte darul în lume cu cinste!

Un element de amănunt grafic de redare a stării emoționale, reprezentat prin semnul exclamării și cele trei puncte de suspensie (!...) este folosit ca un lait-motiv în text, repetabil, insistent, să fi găsit autoarea, prin asocierea celor două semne reprezentarea valorilor Dunării (punctele de suspensie) și a unui evantai (semnul exclamării) ?! Poate merg cu imaginația mea grafico-stilistică mult prea departe!...

Pe prima copertă a cărții, este redată imaginea Ceasului public din Parcul Traian - monument simbol al orașului Brăila, străjuit de razele astrului solar, de la care primin lumină și ne masoară timpul nostru prin această viață trecătoare. Ceasul, al cărui cadran a măsurat timpul, istoria, pașii trecătorilor de oriunde, rămânând de strajă timpurilor care vor veni, așa cum și Lucia Pătrașcu a măsurat timpul într-o formă literară - „Evantaiul albastru”.

Coperta a IV, la fel de sugestivă, imaginea Portului Brăila, cu două vapoare, în mers sau acostate, totul invadat de un albastru senin (dunărean și ceresc), sub razele solare, invită la meditație, la cugetare, la trecut, prezent și viitor - la viață. Admirație! Respect! Prețuire!

Maria FILIPOIU

OMUL CU SUFLETUL FRUMOS

(sonet afectiv)

Ca un arbore cu fructe răscapte,
Omul lasă aroma în cuvinte
Și splendoarea pe-ale vieții veșminte,
Prin orice zi și-n fiecare noapte.

Cu suflete dragi face schimb de șoapte
Pentru iubire castă și cuminte,
Dar fără legământ sau jurăminte,
Din zori în asfințit și-n miazănoapte.

Își ia un confident în companie,
Din viață alungând singurătate,
Ca să rămână om de omenie.

Din suflet frumos ar da jumătate
Într-o simbolică prietenie,
La schimb primind aceeași bunătate.

INSINGURARE

(sonet afectiv)

Însingurat rămâne omul cinstit,
Că dintre toate, cel mai mult iubește
Adevărul, ce-n viață-l însoțește
Cu Tatăl ceresc în suflet găzduit.

Dintre rele, minciuna-l stânjenește
Ca un dușman cu chipul nedefinit
Și în sufletul trufaș adăpostit,
Când cărările dreptății pândește.

Dușmănie pe viață declarată
Este între adevăr și minciună,
Ca-n război ce nu sfârșește vreodată.

N-au fost nicicând și nu vor fi-mpreună
În conștiința demnă și curată,
Că nu pot conviețui împreună.

LA MOARTEA VISELOR

(sonet funebru)

Mor visele de suflet rătăcite
Și le plâng ochii cu priviri mioape,
Când vine val de timp să le îngroape,
Veșnicia să le ascundă-n cripte.

Venit-au umbrele nopții să sape
Tuneluri de amintiri stăvilite,
Iar stele lăcrimează prăbușite
Din bolta Universului în ape.

La funeralii vin doruri albite
De mari speranțe ascunse sub pleoape,
Când visele puteau fi împlinite.

Va trece vremea-n valuri și etape,
Cât vise-n idealuri adormite,
Așteptă condeieri să le dezgroape.

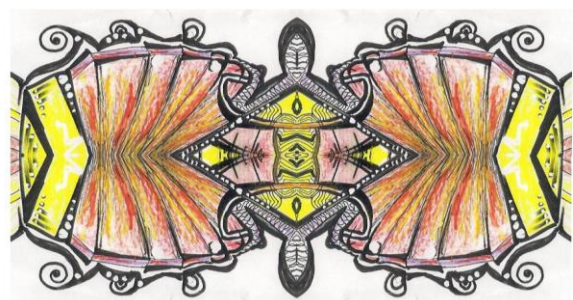
CEASUL DESTINULUI

(rondel predestinării)

Enigmatic, ceasul sorții
bate, de timp neînfrânt,
la viață chemând nepoții
celor pe drum spre mormânt.

Să învârtă acul roții
spre al vieții legământ,
enigmatic, ceasul sorții
bate, de timp neînfrânt.

Tot din veșnicia nopții
am renăscut în cuvânt,
într-o pauză morții.
Dar mă ascunde-n pământ,
enigmatic, ceasul sorții.

Ionuț PANDE

Cuvânt

Motto: Nu-i negru mai alb ca azurul decât o pasăre
pictând un cer cu aripi înmuiate în lumină!

Când am strâns cerul în căușul palmelor,
pasărea s-a scuturat de albastrul ponosit
și, cu idei de raze colorate, și-a prăvălit zborul
în alb-negru teluric, până a mirosit a floare.

Acolo unde bătaile mai mișcă inima pământului,
pasărea umbrește cerul cu taina unui zbor neîmplinit.

Sub aripa tăiată procustian,
pașii zornăitori plimbă ocheade vrăjmașe,
ca o apă tulburată din inerții concentrice.

Unde e lirismul acestui dor
cioplit în esența de lut a respirației?
întrebă un mirat perpetuu.

Atunci... cenușa se-adună din vânt,
o pasăre cerneluri de cuvânt!

Același...

Și încă zbor, prin verticala trupului,
cu aripa poverilor de viață!

Cu soare-mi ard pământul dintre coaste,
să te eliberez, scânteie!

Nici cerul tot nu-s ochii mei,
lumina adorată a stelelor deodată!

Desfid infernul, raiul și creațiunea
pentru emoția unui respir din tine,
nemodelare de a fi!

Din sânii tăi de căi lactee,
înșir, în constelații,
lumini de ani povară,
până când aripa ce zboară
își scutură pământul de odinioară.

Și sorb, dintr-un sărut de zare,
preaplinelor de buze arome nefirești,
în risipiri de haos, când naștere îmi ești,
iridacee fină sub lira corzilor de tină.

Dar nu, nu eu sunt cel ce zboară,
cu cosmosul scâncind sub coapse sângerei!

Eu sunt doar spațiul gol, prin care tu pășești
și-arunci semințe de mister din bolul univers,
pentru ca ochii mei nedăruiți cu viață,
să răsară printre grădini cu stele,
din moarte albe file.

Și mă rescii, din lut primar și efemer,
în versul singular al unei cosmice poeme!

...din care roade nepăsător același vierme...

Lumea Nouă...

Acolo unde se întâlnesc două furtuni,
se rup oasele ființei.
Atomii se agită în recompuneri misterioase,
ochii sorb, în valurile lor, adâncimi de nerăspunsuri;
Până unde se întinde această plajă a contrariilor?!

Timpul e un soldat prost îmbrăcat,
care poartă războiul prezentului,
cu rănilor trecutului, spre un viitor funest.
Aici, aici e Lumea Nouă...

Secunda asta a murit în mine,
până la albul infinit.

M-am scaldat în laptele viitorului
și deja miros a trecut...

Timpul agonizează la picioarele mele,
mi-e atâta milă de neputința lui,
încât... am murit... am murit instantaneu,
ca sa pară suferința lui o speranță de mai bine.

Ne desparte o veșnicie!
În Lumea Nouă, toate sunt contrarii...

A scăpătat lumina!

S-a luminat de noapte, cu cerul ars de stele,
Crâmpeie vagi de șoapte îs gândurile mele;
În iarba toarsă-n rouă dintr-un fuior de nour,
Când Luna șade Nouă, mai paște-un pui de bour.

Izvoarele frământă un gângurit de ape,
Pianul nopții cântă din licurinde clape,
Răspunde-n draci un greier, frecând șchiloade coapse
laca, mai am, din creier, doar câteva sinapse!

Se-ascunde ochiu-n visuri și dorul curge-n mladă,
O stea gonește-abisuri, o barcă-așteptă-n radă;
De ce mă dor cocorii când țipă firmamente
Și eu pe axul sorții învârt doar zboruri lente?!

S-a-nfiripat din șoapte un cer de albastrele,
Crâmpeie vagi de noapte îs gândurile-n vele,
Se-ntrec balade-n Lună, se ceartă-n struni cosașii,
Spre neființi m-adună, pe ape-n umblet pașii.

A scăpătat lumina, e timpul o genune,
O stea-și preface tina, eu pâlpâi sub cărbune!

Aripă de Parcă

Emoția e mal și sângele, o mare.
Barcă rătăcită, fantome te păzesc și duhuri istovite!
Și viața asta, un rechin pândind!
Voi, valuri, fiți blânde scufundări de visuri!
Lăsați vioara să jelească-n mine!
Și tu, rechin cu fălcile scrâșnite,
zobește sticla ochiului de sorb!
Hai, cântă, sirenă, să mai plimb un veac...
fiindcă nu am leac!
E malul clipă, sângele, risipă...
Inimă, mai coace dor într-un cuptor!
De ce nu pot, de ce nu pot de tot să mor?!
Barcă, barcă, aripă de Parcă!

Mihai Iunian GÎNDU

PÂNĂ LA SFÂRȘIT

- Știi ce va rămâne în urma noastră? Care va fi rezultatul absurd, diabolic, a peste 2.000 de ani de ființare, de speranțe, de patimi? Unde se va sfârși totul, aberant?

- Deseori mă întreb. Dar istoria, pe lângă aceea că este crudă, are și tragicul destin de a fi mută...

- Privește, te rog, în jurul tău. Cadavre sfârtecate, pământ ars, dâre de sânge. Nou-născuți în agonie, Rotweileri sfâșiind cu colții lor monstruoși, pornografie filmată în cămăruțe obscure în care se consumă droguri. Vânzări de trupuri, renegarea sinelui. Temple ridicate lui Satan, chipuri de pe albume death-metal rânjind deasupra omenirii. Politicieni îmbibați de cocaină și de discursuri putrede. Pentru asta au murit eroi, s-au răstignit martiri și au înnebunit filozofi? Pentru asta?... Vrei să știi ce mai rămâne?

- ...

- Nada... am rostit, pe un ton care mi-a ieșit lugubru. Nada! Naaada! am răcnit, într-o eliberare pe jumătate neomenească. Absolutamente nada!

Bianca m-a privit cu durere.

- Nada, Nada... am repetat, ca un mecanism defect. Muerte, Muerte... Nada... Nada...

- Oprește-te, te rog...

- Muerte... am rostit, pe un ton mai stins de data aceasta, apoi am început să plâng în hohote scurte.

- Vor fi mulți chemați și puțini aleși...

Mi-am aprofundat capul în mâini și m-am crispat, nepuținios.

- Aș vrea să mai fie ceva... Dar mă tem că e prea târziu...

Bianca privea cu ochi goi către fereastră. Și-a aprins o țigară.

- Vreau să uit, să nu mai știu, să nu mai fiu... am respirat adânc. Te rog, dezbracă-te!

Și-a scos încet hainele, apoi s-a întins lasciv pe canapea. I-am urmărit mișcărilor crispate, reci, apoi am simțit cum extazul începe să se întipărească pe fața ei.

-Am să te iubesc până la sfârșit... am șoptit. Mi amor...

*

Am visat că eram în Rai. Îngeri minunați, albi, inocenți zbu-rau prin jurul meu, arătându-mi, candidi, cu aripile lor imacu-late drumul către Infinit. Soarele se revărsa asupra mea ca o binefacere îndelung așteptată. Iubita mea, Bianca, era ca o mică fată neștiutoare din basmele lui Andersen, complet nepângărită, așezată pe un covor purtat de micii îngeri.

Eu uitasem ce este vina, eliberat complet de dorințe în acel univers mirific. Cristale de gheață se spărgeau în mii de bucățele, ca într-un caleidoscop. Binecuvântarea

plutea asupra noastră. Iertarea. Pacea. Făgăduința.

Era o liniște ireală, divină. Iisus adusesse pacea pe Pământul Blestemelor, zdrobind mai întâi, pentru totdeauna, ușile ferecate ale ladului.

Atunci am știut că durerea și frica dispăruseră.

*

- Ești studentă la Litere. Știi ce sunt literele, iubita mea? Desigur. Dar dă-mi, te rog, voie să-ți expun propria viziune.

- Îmi fac bine discuțiile. Sunt ca o poartă întredeschisă.

- Exact. Literele sunt un fel de arme magice, printre puținele care ne-au fost lăsate. Din ele alcătuim, înainte de cuvinte (sau în același timp cu ele), stări, aspirații, miraje. Ne putem înălța până la Cer pe mica scară alcătuită din litere. Putem reînvăța să iubim, să iertăm, să zburăm. Sunt sigur, cuvintele mele nu-ți vor părea stranii.

- Da, înțeleg ce spui...

- Și, ce e cel mai important. Ne putem sonda conștiința. Ne putem reconverti. Avem șansa unică de a reconstrui prin iubire. În loc de aceasta, știi ce facem?

- Din nefericire, da.

- Folosim cuvântul pentru a trăda. Pentru a osândi la moarte. Ne jignim semenii atât de dur încât rănilor pe care le provocăm nu se vor mai închide niciodată, ne îngropăm iluziile, ba chiar creăm. Însă creăm monștri în miniatură, sângerânzi, terifianti. Creaturi diabolice care ne golesc de energie, ne pervertesc mințile, aruncă blestemul asupra omenirii. Fantome translucide ce golesc conturi bancare,ucid visurile copilăriei, mutilează darurile divine. O facem senini, inconștienți, barbari. Dumnezeu ne respectă, de aceea ne-a lăsat arma alegerii. Putea să n-o facă.

- O armă mai redutabilă decât cea nucleară.

- Într-adevăr. Știi cine sunt, cu adevărat, călăii care zâmbesc sadic atunci când victima își dă ultima suflare, dictatorii care își ridică aberantele statui pe suferința înlăcrimată și martirică a celor mulți, pedofilii care îl aruncă pe diavol asupra copiilor nevinovați, drogații care își distrug, într-o ultimă halucinație, viața care le-a fost dată de Cer, sataniștii care își tatuează cifra fiarei? Sunt propria noastră creație. Asta am învățat să facem cu literele, într-un act dement, cinic. Ne urlăm orgoliul, ne clamăm atotputernicia, când suntem de fapt doar cu un pas înaintea sfârșitului, ne înecăm abominabil cu propriile cuvinte, ca într-o vomă.

- Grotesc.

- Nu mai rezist, Bianca. Am făcut multe greșeli în viață, dar cel mai apăsător sentiment pe care l-am trăit, în afara remușcării, a fost acela de a-mi fi dorit să nu mă fi născut, să nu fi asistat la toate acestea. E ca un coșmar din care nu mă mai trezesc. E ca o dam-nare.

- Moral, chiar și noi doi suntem vinovați.

- Știu. Oricât am încercat, n-am reușit să alung orice urmă de orgoliu, de sfidare fățișă, de tulburare a ordinii universale printr-un gând ascuns. Nu va mai rămâne nimic-nimic, va fi ca o implozie gigantică, ca o Sodomă amplificată de mii de ori... Nada, Nada... Păpușile fără de viață vor rămâne să fixeze cu orbitele

(continuare în pag. 42)

(urmare din pag. 41)

lor infinitul... La muerte...

- Și mie îmi vine greu să mai sper. Totuși, speranța a fost lăsată cu un scop, nu e doar un cuvânt deșart menit să alimenteze filozofia nihilistilor... Uneori se pot întâmpla lucruri împotriva tuturor pronosticurilor.

- Da, ai dreptate. Însă deseori nu mai pot evada din lumea asta - e ca o temniță. Ca o încăpere rece, ostilă. Ca un periplu printr-un decor străin.

- O temniță... Sunt momente în care mă rog doar să nu fie ca în Culoarul Morții...^(*) Deși ceva îmi spune că aceasta e lumea în care trăim...

- Te rog, acum lasă-mă să uit... nu mai vreau să știu. Poate ar fi fost mai bine dacă n-aș fi știut niciodată.

Am privit-o cum se dezbracă, cum își înfige degetele în sine într-un act extatic. La Muerte... dacă aș putea vreodată să uit...

Nu sunt un voyeur autentic. Nu știu de ce, dar simt un gest de lașitate în voluptatea voyeur-ilor, parcă mă încarc de o vină - deși e evident că viciul lor, care uneori devine și al meu, este chiar printre cele mai inofensive.

-Până la sfârșit, iubirea mea, până la sfârșit... Doar tu existi pentru mine... Te quiero... Mi amor...

Am visat mari ținuturi de gheață scăldate în soare, un alb imaculat și fluorescent care mă scotea în afara timpului... Reni minunați, întinderi nesfârșite... Apa rece, apa vie... Cuvintele sensului originar.

Alunecând pe gheață ca într-un carusel feeric, știind că vina, ca și durerea, ca și teama, și-au încetat existența...

Am văzut apoi sirene ireale ridicându-se din ape pentru a da glas unei cântări ce depășea terestrul... Dar nu erau înșelătoare, nu atrăgeau în capcane muritorii răătăciți, ci doar întruchipau o altă minune a tărâmului de dincolo...

Atât de aproape e acest tărâm... Trebuie doar să închizi ochii pentru a ajunge în el... Închide ochii... Stranie parabolă.

Nimic nu e imposibil... Am urcat doar pe scara literelor... a cuvintelor.

Îngerii buni, blânzi, luminoși pluteau deasupra ținutului înghețat, iar eu le primeam, fericit, binecuvântarea... Iubita mea era o inocentă, diafană creatură plutind prin zărilor infinitului...

Atunci am înțeles de ce Dumnezeu ne-a creat din iubire.

- Delir al drogurilor, adolescente răpite, vene tăiate. Câini lătrând la porțile Infernului, cruci inversate. Sânge nevinovat acoperind ținuturile fără nume ale devenirii. Metafore ucise, prostituție. Moartea rânjind atroce dintr-un leagăn părăsit, ruginit, al unui copil rămas fără copilărie. Ai pomenit ceva mai dureros și mai inutil de atât? Ai studiat asta la Litere?

- Da, partea cea mai complicată este că am învățat **numai** despre asta. E o poveste fără sfârșit, o baladă eternă. O ratare a unei metamorfoze, dacă vrei, despre care au scris mii de spirite.

- Nu e un ținut (sau o țară) pentru bătrâni - știi, desigur, la ce mă refer^(**). Dar nu mai e nici pentru tineri. Și nici pentru noi doi. E un ținut al nimănui, rece, morbid. Este țara pustiirii perpetue. Practic, locul unde nimeni n-ar vrea să se întoarcă.

- Știi. Mă gândesc de multe ori că, deși au supraviețuit într-un fel sau altul, vechile proverbe chinezești sunt ale lumii următoare.

- Nimeni, în valea arsă a istoriei... ce macabru sună - și totuși, cât de adevărat. Nici nu știu dacă existăm cu adevărat, Bianca. Dacă existența noastră nu este o simplă convenție. Și atunci, cui folosește măcelul pe care-l declanșăm?

- În țara în care seucid amintirile va pieri viitorul - nu cred că e vreun proverb, mai degrabă am spus-o eu acum, deși e posibil să fie vreo adaptare.

- Vreau să uit, dar nu mai pot. Aș vrea să fug, dar nu mai am unde. Dar ceea ce mă înfricoșează cu adevărat, mă face să-mi înghețe sângele în vene, este altceva. Un lucru despre care mi-e teamă și să vorbesc, deși e derivat din precedentele.

- Ce anume?

- Aș vrea să iert... Dar nu mai am putere să fac asta... Înțelegi?

S-a dezbrăcat încet, oferindu-mi privirii trupul minunat, pe care îl știam deja pe dinafară. Voiam doar să îi simt pielea cât mai aproape, să mă contopesc cu ea, să gust din fructul pasiunii ca și cum am fi făcut-o pentru prima dată.

-Noi doi... Până la sfârșit, mi amor...

Am avut cel mai bizar vis de până atunci. Râurile însângerate s-au albit, fantomele copiilor uciși au revenit la viață sub forma unor mici creaturi drăgălașe, templele idolatre au devenit locuri încărcate de sfințenie.

Totul în jur se transforma. Mi-am adus aminte de cuvintele Biancăi: „o ratare a unei metamorfoze despre care au scris mii de spirite”. Iată, toți am perceput-o ca pe o ratare, dar în final s-a dovedit că exista ceva în plus...

Deșeurile care sufocau omenirea au devenit spații verzi, operele închinat Antihristului au pierit într-o vâlvătaie imensă, flacăra ezoterică a sufletelor noastre a început să lumineze lin, ca o candelă.

Amintirile cele mai de preț au prins din nou viață, ape cristaline au acoperit cu susurul lor eteric, ireal, tot blestemul care fusese aruncat asupra omenirii.

La sfârșit, pe cer a apărut curcubeul. Am rămas împietrit.

Curcubeul... legământul făcut de Dumnezeu cu oamenii... Mila care s-a revărsat asupra lui Noe.

De undeva de foarte sus, iubita mea îmi zâmbea. Ajunsese acolo pe scara literelor și a cuvintelor, făcuse o alegere.

Atunci de-abia am înțeles pentru ce a trebuit să trăim.

* Culoarul Morții - ecranizare după celebrul roman al lui Stephen King, în care trecerea pe Pământ este înfățișată ca un calvar, ca un act oribil, în care cei buni asistă continuu la faptele scelerate ale celorlalți.

** Referire la filmul nominalizat la Oscar „No country for the old men” (Nu este o țară/un ținut pentru bătrâni), care sugerează pierderea oricărei înșușiri umane într-o lume a violenței și a perversității.

Tudor Ștefan GOȚIA

Poemul, o taină

corcodușul din grădina mea
a învățat graiul corbilor
glasul lor negru, gutural
poposește tot timpul pe
crengile pomului

un înger tulbură, din când în când
viteza ramurilor înflorite
provocând ninsoarea albă a primăverii
stiloul poetului ce
va plonja după tulburare în valurile
de zăpadă-nmiresmată
se va vindeca de penajul
întunecat al gândului

ploile se mai scurg încă
pe scocurile amintirilor
susurând zgomotos
precum apa limpede ce se
revarsă din tâmpla mereu plângând
a izvorului tămăduirii

un fazan urmărit de propria-i umbră
ce merge smerită în urma lui
pe câmpul cu ierburi de vară
îmi spune: "poemul e o taină.
vino și gustă-l,
îl vom înmulți ca niște pâinici aurii,
ca o mană ce poartă gustul mierii
(în care soarele-și amintește
cum se scâldea în razele goale
printre oglinzi și narcise)
ca niște lumânări din ceară zmeurie
aprinse pe altarul din scorbura fagului"
le spune matca albinelor sale.

"vino și-l privește
îl vom despărți la mijloc
ca pe un fluviu
când vom lovi cu toiagul din
lemn de măslin al nemărginirii
în nisipul fierbinte
pentru a ne trece murgii de spumă
pe pământul făgăduinței"
îi spune regele corbilor
stolului său.

"aceasta e adevărata taină a poemului"
îmi spune privirea ta
verde ca marea
în încercarea mea neputincioasă
de a ajunge pe
celălalt țărm al ființei.

Ceasornicarul

când ornicul începe să bată
secunde, ore
când ornicul începe să scrie
poeme, proză,
trupurile de porțelan ale bibelourilor
încep să palpate
pe ritmuri surde de vals.

în cadranul vechi și prăfuit
șopârta argintie a gândurilor
își duce traiul de azi pe mâine
hrănindu-se cu răsărituri
răsărit la micul dejun
amurg la cină.

bătrânul colb, mărturia trecutului
pătrunde în măduva manoșelor.
acolo, un lac umbrit de
mireasma eucaliptului verde-cenușiu,
sclipiri violacee de nuferi
și chipul ostenit al ceasornicarului
ce vine să-și potolească setea
alături de coțofana cu aripi sinilii.

am un singur neajuns, îmi spune
ceasornicarul coțofenei
știi să repar ceasuri
dar Timpul nu-l pot repara...

Tăcerea din noi

frunzele de iederă ale tăcerii
ne acaparează sufletul
cu o lăcomie bolnăvicioasă.
ascundem cuvintele în
scorbura răchitei
de pe malul râului unde
ne întâlneam în după-amiezile
de vară.

cuvintele le ducem cu noi
pe strada metaforei,
unde parfumul poeziei înflorite
de aprilie pătrunde
în crăpăturile uitate
ale blocurilor cenușii.

acolo, pe zidurile prăfuite
de atâtea straturi de tăcere
fragmente de afișe vechi
reconstituie un poem avangardist.

conversăm cu salcâmi-nfloriți
un dialog al liniștirii
între ei străjuiește
înțelepciunea sicomorului
bem nectarul fericirii din florile metaforei
fericirea ține loc de cuvânt.

BOEMA

www.boema.inforapart.ro